كلزار آثار

جمع وتاليف

عبد الرحمن ناجم

مدّعي عمومي ولاية بيروت الجليلة

برخصة نظارة المعارف العمومية الجليلة

طبع في بيروت بالمطبعة الادبية سنة ١٣٠٩

﴿ كلزار آثار ﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

السنهٔ شعرانی مفاتیح اسرار حکمت وقلوب اُدبایی مصابیح انوار علم ومعرفت ایلیان رب جلیله حمد جمیل احق واحری و (انّ من الشعر لحکمة) کلام معجز بیانیله پایهٔ شعری بلند ایدن سرور کائناته درود نامعدود الیق واولی اولدیغی عرض واجبند نصکره راجئ لطف وعفو راحم ﴿ عبد الرحمن ناجم ﴾ شووجهله بسط مرام * وسوق کلام * ایدرکه قوم عربك طائفهٔ ترك وعجمك اشعارنده خیلی حکم ومزایا موجود اولدیغی حالده منظومه لزی درر منثوره کبی متفرق * وهر بری آخر یره دوشوب پراکنده ومتشتت * اولمغله انلردن استفاده یولی مسدود قالمش * واهلی نزدنده مرغوب ومستحسن بو مثللو آثارك واجب اولان محافظه سی بر مجله ده جمع وضبطنه منوط بولنمش * اولمغله انتخاب والتقاطنه موفق اولدیغم اشعار بر کزیده لری * حروف هجا اوزرینه ترتیب وتنظیم وکلدسته کبی بر یره جمع ایله ﴿ کلزار آثار ﴾ نامیله توسیم * وادبانك نظر مطالعه سنه تقدیم * ایلدم * والله هادی الامم * لجمع الآداب والحکم *

حرف الالف

اوالابيات عربية

قال ابو الحسن النوقاني

ابت نفسي الدنيا فانفس مالها　　كتاب ابي الا اليه سكونها
اصون كتابي عن يد لا تصونه　　صيانة نفسي عن اخ لا يصونها

قال آخر

ابكي واضحك خصمه ووليه　　بالسيف والقلم الضحوك الباكي
الدرّ والدريّ خافا جوده　　فتحصنا بالبحر والافلاك

وقال المتنبيّ

ابلى الهوى اسفاً يوم النوى بدني　　وفرّق الهجر بين الجفن والوسن
كفى بجسمي نحولاً انني رجل　　لولا مخاطبتي اياك لم ترني

وقال ايضاً

اتاني هواها قبل ان اعرف الهوى　　فصادف قلباً خالياً فتمكنا

وقال العسقلاني

اتى من احبائي رسولٌ فقال لي　　ترفق وهن واخضع تفز برضانا
فكم عاشق قاسى الهوان تجنباً　　فصار عزيزاً حين ذاق هوانا

وقال اخر

اجعل جليسك مجموعاً تطالعه　　لتستفيد من الآداب والحكم
واترك مجالس اخوان تجادلهم　　فتكسب الاثم من سمع ومن كلم

وقال العماد الاصفهاني

احب المرء ظاهره جميل　　لصاحبه و باطنه سليم
مودّته تدوم لكل هول　　وهل كلّ مودّته تدوم

وقال اخر

احذر عدوّك مرّةً واحذر صديقك الف مرّه

فلربما انقلب الصديق فكان ادرى بالمضرّه

وقال اخر

احذر من الناس ولا في معرض الشك تجل

في قلب ليث بت وخف ان بتّ في قلب رجل

وقال اخر

احرص على حفظ القلوب من الاسى فصفاؤها بعد التكدر يعسر

انّ القلوب اذا تنافر ودها مثل الزجاجة كسرها لا يجبر

وقال ابو الفتح البستي

احرص على الدرهم والعين تسلم من العيلة والدين

فقوة العين بانسانها وقرّة الانسان بالعين

وقال اخر

احفظ لسانك انْ تقول فتبتلي ان البلآء موكل بالمنطق

وقال ابو الفضل الميكالي

اخوك من ان كنت في نعمى و بوس عاد لك

وان بدا لك نقمة بالبرّ منه عاد لك

وقال ابن المدبر

احقّ الناس كلهم بعيب مسيئٌ لا يبالي ان يعابا

وقال اخر

اذا اتفق القليل وفيهِ سلم فلا ترد الكثير وفيهِ حرب

وقال اخر

اذا اجمع الناس في واحد وخالفهم في الرّضا واحد

فقد دل اجماعهم دونه على عقله انه فاسد

وقال اخر

اذا اراد الزمان امرًا فلا قياس ولا خيار

وقال اخر

اذا اعتذر الصديق اليك يوماً من التقصير عذر اخ مقرّ
فصنهُ عن عتابك واعفُ عنهُ فانّ العفو شيمة كل حرّ

وقال اخر

اذا اقبلت جاءت تقاد بشعرة وان ادبرت ولت تقدّ السلاسلا

وقال عبد الباقي الفاروقي

اذا امعن الانسان نظرة ممعن وقلب طرف الطرف في ساحة الجود
يرى كل موجود من النعم التي بها انعم الباري على كل موجود

وقال ابو نواس

اذا امتحن الدنيا لبيب تكشفت له عن عدوّ في ثياب صديق

وقال اخر

اذا انت لم تزرع وابصرت حاصدا ندمت على التفريط في زمن البذر

وقال التنوخي

اذا بان محبوب وعاش محبه فذاك كذوب في الهوى غير صادق

وقال اخر

اذا تخلفت عن صديق ولم يعاتبك في التخلف
فلا تعد بعد ذا اليه فانما وده تكلف

وقال اخر

اذا تمّ امرٌ بدا نقصهُ توقع زوالاً اذا قيل تم

وقال صالح ابن عبد القدوس

اذا تمّ عقل المرء تمت اموره وتمت امانيه وتم بناؤه

وقال آخر

اذا جادت الدنيا عليك فجد بها   على الناس طرًّا قبل ان تتلفت
فلا الجود يفنيها اذا هي اقبلت   ولا البخل يبقيها اذا هي ولت

وقال آخر

اذا رايت الوداع فاصبر   ولا يهولنك البعادُ
وانتظر العود عن قريب   فانّ قلب الوداع عادوا

وقال آخر

اذا رايت نيوب الليث بارزةً   فلا تظنن ان الليث مبتسمُ

وقال آخر

اذا شئت ان تحظى من الكتب كلها   باطيب مرويّ واحسن مطبوع
فطالع مجاميع التعاليق انها   تفرّق من همّ الفتى كل مجموع

وقال آخر

اذا شئت ان تعطي الامور حقوقها   وتوقع حكم العدل احسن موقعه
فلا تضع المعروف في غير اهله   فظلمك وضع الشيء في غير موضعه

وقال اخر

اذا صحّ الضمير فكل هجرٍ   واعراض يكون له اتصال

وقال علي ابن ابي طالب رضي الله عنه

اذا ضاق الزمان عليك فاصبر   ولا تياس من الفرج القريب
وطب نفسًا فان الليل حبلى   عسى ياتيك بالولد العجيب

وقال اخر

اذا طاب اصل الشيء طابت فروعه   ومن عجب جادت يد الشوك بالورد
وقد يخبث الفرع الذي طاب اصله   ليظهر صنع الله في العكس والطرد

وقال اخر

اذا ظفرت من الدنيا بقربكم   فكل ذنب جناه الدهر مغفور

قال ابن حازم

اذا قلت في شيء نعم فاتمه   فان نعم دين على الحر واجب
والا فقل لا فاسترح وارح بها   لكيلا يقول الناس انك كاذب

وقال آخر

اذا قل مال المرء قل حياؤه   وضاقت عليه ارضه وسماؤه
واصبح لا يدري وان كان حازماً   اقدامه خير له ام وراؤه

وقال آخر

اذا قل مال المرء قل صديقه   ولم يحل في عين الصديق لقاؤه
فان مات لم يفقد ولم يحزنوا له   وان عاش لم يفرح به اولياؤه

وقال آخر

اذا قلت قولاً فاحذرن جوابه   لكل مقال العالمين جواب

قال ابن المعتز

اذا كنت ذا ثروة في الورى   فانت المسود في العالم
وحسبك من نسب صورة   تخبر انك من آدم

وقال اخر

اذا كنت ذا علم وما راك جاهل   فاعرض ففي ترك الجواب جواب
وان لم تصب في القول فاصبر فانما   سكوتك من غير الصواب صواب

وقال اخر

اذا كنت في فكري وقلبي ومهجتي   فاي مكان من مكانك الطف

وقال عدي ابن زيد

اذا كنت في قوم فصاحب خيارهم   ولا تصحب الاردى فتردى مع الردى
عن المرء لا تسأل وسل عن قرينه   فكل قرين بالمقارن يقتدي

وقال اخر

اذا كنت لا ارجوك يوماً لشدة   ولا انت لي يوم الحقيقة نافع
فوقت الرخا مالي بقربك حاجة   ولا انت لي يوم القيامة شافع

وقال آخر

اذا لم تكن حافظاً واعيا فجمعك للكتب لاينفع

وقال اخر

اذا ما اهنت الناس هنت عليهم كما انه من يكرم الناس يكرم

قال المتنبي

اذا ما الناس جربهم لبيب فاني قد اكلتهم وذاقا

فلم ارودّهم الا خداعاً ولم ارحبهم الا نفاقا

وقال ابو جعفر

اذا المرء افشى سرّه بلسانه ولام عليه غيره فهو احمق

اذا ضاق صدر المرء عن سرّ نفسه فصدر الذي يستودع السرّ اضيق

وقال شهاب الدين الغزّي

اذا المرء فرّط ما امكنه ولم يدر من امره ازينه

واعجبه العجب فاقتاده وقاد به التيه فاستحسنه

فدعه فقد ساء تدبيره سيضحك يوماً و يبكي سنه

وقال اخر

اذا المرء لم يعرف مصالح نفسه ولا هو ان قال الاخلاء تسمع

فلا ترج منه الخير واتركه انه بايدي صروف الحادثات سيفصع

وقال آخر

اذا الواشي بغى يوماً صديقاً فلا تدع الصديق بقول واشي

وقال ابن هندو

اذا هبت رياحك فاغتنمها فانّ لكل خافقة سكون

ولا تغفل عن الاحسان منها فما تدري السكون متى يكون

وقال ابن الرومي

آراؤكم ووجوهكم وسيوفكم في الحادثات اذا دجون نجوم

منها معالم للهدى ومصابح تجلو الدجى والاخريات رجوم

وقال اخر

ارى الف بان لا يقوم بها دم فكيف بيان خلفه الف هادم

وقال ابو الحسن المغربي

ارى الناس في الدنيا كراع تنكرت مراعيه حتى ليس فيهنّ مرتع

فماء بلا مرعي ومرعى بغير ما وحيث يرى ماء ومرعى فمسبع

وقال اخر

اشدد يديك بمن بلوت وفاءه انّ الوفاء من الرجال عزيز

وقال العلامة الزمخشري

اصبحت الطف من مرّ النسيم على زهر الرياض يكاد الوهم يولمني

من كل معنى لطيف اجتلي قدحاً وكل ناطقة في الكون يطربني

وقال ابن رشيق القيرواني

اصح واقوى ما رويناه في الندى من الخبر الماثور منذ قديم

احاديث ترويها السيول عن الحيا عن البحر عن جود الامير تميم

وقال محمد بن عبد الله

اضحت بخدي للدموع رسوم اسفاً عليك وفي الفؤاد كلوم

والصبر يحمد في المواطن كلها الاّ عليك فانهُ مذموم

وقال الشيخ الرئيس ابو علي بن سينا

اعتصام الورى بمعرفتك عجز الواصفون عن صفتك

تب علينا فاننا بشر ما عرفناك حق معرفتك

وقال اخر

اعد نظراً فما بالخد نبت حماه الله من ريب المنون

ولكن راق ماء الوجه حتى اراك مثال اهداب الجفون

وقال اخر

اعظم ما لاقيته من معضلات الزمن
وجه قبيح لامني في حب وجه حسن

وقال اخر

اعكف على الكتب وادرس تؤتي فخار النبوه
فالله قال ليحيي خذ الكتاب بقوه

وقال اخر

اعمل بعلمي وان قصرت في عملي ينفعك قولي ولا يضررك تقصيري

وقال ابي تمام

اعوام وصل كاد ينسي طيبها ذكر النوى فكانها ايام
ثم انبرت ايام هجرٍ اردفت نحوي اسى فكانها اعوام
ثم انقضت تلك السنون واهلها فكانها وكانهم احلام

وقال سعد بن ليون

افعل الخير ما استطعت تنل ما تبتغيه من الثناء الجميل
فاعل الخير آمن ليس يخشى صرف دهر ولا حلول جليل

وقال ابن المعتز

اقبل معاذير من ياتيك معتذرا ان برّ عندك فيما قال او فجرا
فقد اطاعك من يرضيك ظاهره وقد اجلك من يعصيك مستترا

وقال اخر

اقرن برايك راي غيرك واستشر فالحق لا يخفى على اثنين
المرء مرآة تريه وجهه ويرى قفاه بجمع مرآتين

وقال اخر

اكاتبكم يا اهل ودّي و بيننا من البين والبعد المشت فراسخ
فان التلاقي وهو بالبين زائل واما الذي في القلب منكم فراسخ

وقال آخر

اكتب احاسن ما سمعت ولاتكن في حفظ احسن ما كتبت مقصرا
وانثر جواهر ما حفظت وهكذا شان الذي وشى الكلام وحبرا

وقال يحيي بن صاعد

اكرم طبيبك ان اردت دواءه وكذا المعلم ان اردت تعلما
ان المعلم والطبيب كلاهما لم ينصحاك اذا هما لم يكرما
فاصبر لدائك ان جفوت معالجا واصبر لجهلك ان جفوت معلما

وقال اخر

الله ابقاك للدنيا وللدين ولا يخليك من عزّ وتمكين
روحي بروحك ممزوج ومتصل فكل عارضة توذيك توذيني

وقال ولادة

الحاظكم يجرحنا في الحشا ولحظنا يجرحكم في الخدود
جرح بجرح فاجعلوا ذا بذا فما الذي اوجب هذا الصدود

وقال اخر

الم ترَ ان الدهر يوم وليلة يكرّان من سبت عليك الى سبت
فقل لجديد العيش لا بدّ من بلي وقل لاجتماع الشمل لا بد من شت

وقال اخر

الم ترَ ان العقل زين لاهله ولكن تمام العقل طول التجارب

وقال ابو الفتح البستي

الم ترَ ان المرء طول حياته معنى بامر لا يزال يعالجه
كذلك دود القز ينسج دائما ويهلك غمًّا وسط ما هو ناسجه

وقال اخر

الم ترَ ان الناس تخلد بعدهم احاديثهم والمرء ليس بخالد

وقال اخر

الم ترَ ان المرء يزداد عزّةً على اهله ان يعلموا انه مثري

وينحطّ منه القدر ان كان معدماً　　واصبح لا يرجى لنفعٍ ولا ضرّ

وقال ابن الراوندي

اليس عجيباً بان امرءًا　　لطيف الخصام دقيق الكلم
يموت وما حصلت نفسه　　سوى علمه انه ما علم

وقال اخر

الى اي المدائن سرت يوماً　　رايت قبورها قبل القصور
اتاك الوعظ قبل الحظ منها　　نعم ونذيرها قبل البشير

وقال ابو العلا المعري

الى الله اشكو انني كل ليلة　　اذا نمت لم اعدم خواطر اوهام
فان كان شرًّا فهو لا شك واقع　　وان كان خيرًا فهو اضغاث احلام

وقال اخر

اما ترى الدنيا فدلك الورى　　كهرة تاكل اولادها

وقال اخر

اما العدوّ فيبدى　　ما عنده ويكاشف
لكن توقّ وحاذر　　من الصديق الملاطف

وقال اخر

امرّ على الديار ديار ليلى　　اقبل ذا الجدار وذا الجدارا
وما حب الديار شغلن قلبي　　ولكن حب من سكن الديارا

وقال اخر

انّ آثارنا تدل علينا　　فانظروا بعدنا الى الآثار

وقال ابن المعتزّ

انظر الى حسن هلال بدا　　يهتك من انواره الحندسا
كمنجل قد صيغ من عسجد　　يحصد من زهر الدجى نرجسا

وقال تميم بن معد

انظر الى الليل كالزنجي منهزما والصبح في اثره يعدو باشهبه
والبدر منتصب ما بين انجمه كانه ملك في صدر موكبه

وقال المتنبي

انا لفي زمن ترك القبيح به من اكثر الناس احسان واجمال

وقال اخر

انت الذي ولدتك امك باكيا والناس حولك يضحكون سرورا
فاحرص الى عملٍ تكون اذا بكوا في يوم موتك ضاحكًا مسرورا

وقال اخر

انّ الامور اذا بدت لزوالها فعلامة الادبار فيها تظهر

وقال اخر

ان العرانين تلقاها محسدة ولا ترى للئام الناس حسادا

وقال اخر

ان عاد شملي بمن اهواه مجتمعا لا اعتب الدهر يومًا بالذي صنعا

وقال اخر

ان الشريف هو الشريف بنفسه ليس الشريف بعمه وبخاله

وقال جرير

ان العيون التي في طرفها مرض قتلننا ثم لم يحيين قتلانا
يصرعن ذا اللب حتى لا حراك به وهنّ اضعف خلق الله اركانا

وقال اخر

ان الفتى من بدا منه الجميل بلا وعدٍ ومن انجز الميعاد نصف فتى
ومن تخلى عن الامرين فامرأة ونصف امرأة من خلفه ثبتا

وقال اخر

انفق بمقدار ما استفدت ولا تسرف وعش فيه عيش مقتصد
من كان فيما استفاد مقتصدًا لم يفتقر بعدها الى احد

وقال اخر

ان الفقيه اذا غوى واطاعه قوم غووا معه فضاع وضيعا
مثل السفينة ان هوت في لجة تغرق و يغرق كل ما فيها معا

وقال قيس بن العاصم

ان القداح اذا اجتمعن فرامها بالكسر ذو حنق وبطش ايد
عزت فلم تكسر وان هي بددت فالوهن والتكسير للمتبدد

وقال محمد الانباري

ان قدم الصاحب ذا ثروة وعاف ذا فقر وافلاس
فالله لم يدع الى بيته الا المياسير من الناس

وقال اخر

ان الكريم اذا تمكن من اذى انسته قدرته الحقوق فاقلعا
وترى اللئيم اذا تمكن من اذى يطغى ولا يبقي لصلح موضعا

وقال اخر

ان كنت ازمعت على هجرنا من غير ما جرم فصبر جميل
وان تبدلت بنا غيرنا فحسبنا الله ونعم الوكيل

وقال اخر

ان كنت تبغي العلم او اهله او شاهدًا يخبر عن غائب
فاعتبر الارض بسكانها واعتبر الصاحب بالصاحب

وقال ابو الفتح البستي

ان كنت تطمع في العلياء تخطبها وتبتغي منزل التكريم تسكنه
لا تخل نفسك من علم تسود به فقدر كل امرىء ما كان يحسنه

وقال المتنبي

ان كنت عن خير الانام سائلا فخيرهم اكثرهم فضائلا

وقال اخر

ان اللئيم اذا راى لينا تزايد في حرانه
لا تخدعن فصلاح من جهل الكرامة في هوانه

وقال اخر

ان التي ملكتني في الهوى ملكت مجامع الحسن حتى لم تدع حسنا
رنت غزالاً وفاحت عنبراً او بدت شمساً وماجت غديراً او انثنت غصنا

وقال ابو الحسن الاندلسي

ان الذي يروي ولكنه يجهل ما يروى وما يكتب
كصخرة تنبع امواهها تسقى الاراضي ولا تشرب

وقال المتنبي

ان الليالي للانام مناهل تطوي وتنشر دونها الاعمار
فقصارهن مع الهموم طويلة وطوالهن مع السرور قصار

وقال اخر

انما انفسنا عارية والعواري حكمها ان تسترد

وقال اخر

ان المقادير اذا ساعدت الحقت العاجز بالحازم

وقال اخر

ان النفوس لا جناد مجندة فما تعارف منها فهو مؤتلف

وقال القاضي عياض رضي الله عنه

ان هذا الربيع شيء عجيب تضحك الارض من بكاء السماء
ذهب حيثما ذهبنا ودرّ حيث درنا وفضة في الفضاء

وقال اخر

ان يسمعوا الخير يخفوه وان سمعوا شراً اذاعوا وان لم يسمعوا كذبوا

وقال اخر

اني اعزيك لا اني على ثقة من البقاء ولكن سنة الدين

حرف الالف

والابيات فارسية

آبم زکرم بروی کار آوردی وزموج فراقم بکنار آوردی
صبرم بدل ازغم فکار آوردی خوابم بدو چشم اشکبار آوردی

وقال اخر

آبی کجاست کاتش هجرم جکر بسوخت وین برق جانکداز همه خشك وتر بسوخت
کفتم که سوز آتش دل کم شود باشك آنسوز کم نکشت ووزانم بتر بسوخت

وقال اخر

اجل چون فرود آید از پیش وپس پس و پیش نکذاردت یك نفس

وقال کمال

احداث دهر ولطف تو واشتیاق من هریك ازین سه کانه ندارد نهایتی

وقال اخر

احوال دردمندئی مابی نهاتیست هنکام دستکیری ووقت عناتیست

وقال صائب

اختلاط دیده عینك راحروف آموز کرد صحبت روشن ضمیران کورر ابینا کند

وقال اخر

آخر همه کدورت کلچین و باغبان کرد دبدل بصلح چو فصل خزان شود

وقال قاآنی

آدمی کورا نباشد تجربت بر چنان آدم شرف دارد ستور
می خورد مسکین نمك برجای قند طعم شیرین رانمی داند زشور

مختصر کویم بهر کاری که هست   کور بینا بهتراز بینای کور

وقال حافظ

ارباب حاجتیم زبان سؤال نیست   در حضرت کریم تمنا چه حاجتست
جام جهان نماست ضمیر منیر دوست   اظهاراحتیاج خود آنجا چه حاجتست

وقال آخر

ادب آموز وعلم حاصل کن   تاشوی در زمانه بکزیده
مرترا هیچ منفعت ندهد   نسبت استخوان پوسیده

وقال اخر

آرزومندیٔ من خدمت دیدارترا   چون جفای فلك ومحنت من بسیاراست
کوشم ازکوهر الفاظ توتا محروم است   همچوالفاظ تو چشم همه کوهر باراست

وقال عماد

از ادب دوراست رفتن بی طلب نزدیك دوست
ورنه پای شوق را مانع در ودیوارنیست

وقال اخر

از آتش شوقی که بود درنی کلکم   بنود عجب ارنامه بسوزدکه تحریر

وقال اخر

ازان بسوی تو دارم رخ امید که تو   بیك کرشمه توانی که کارها سازی
کشادکار من از عنایتت بست است   چرابچارهٔ بیچارکان نپردازی

وقال ذوقي

از بخت بدم امید نومید شود   کر نبشانم درخت کل بیدشود
بر کلبهٔ تارما ینفتد پرتو   کر جرم فلك تمام خورشیدشود

وقال اخر

از تو نیاید بتوی هیچ کار   یار طلب کن که برآیدز یار
هست زیاری همه رانا کزیر   خاصه زیاری که بود دستکیر

وقال اخر

از جان طمع بریدن آسان بود ولیکن   از دوستان جانی مشکل توان بریدن

وقال اخر

از حسن نفیس نیست مردم   از جوهر مردمی نفیس است
زیبا صنمی که هست بدخو   چون خوب خط غلط نویس است

وقال اخر

ازخاطرما آنچه نرفت است توی   در خاطر تو آنچه نیاید مأییم

وقال نظامی

از خراب تن نکردد روح دانا خاکسار   مرغ در پستی نکردد از شکست شاخسار

وقال اخر

از خون جکر دو چشم پرنم بهتر   وزسوز و کداز محنت وغم بهتر
یك لحظه حضور دل بدرکاه خدا   از سلطنت تمام عالم بهتر

وقال سلیم

ازدشمنان برند شکایت بدوستان   چون دوست دشمن است شکایت کجا بریم

وقال اخر

ازدشمنان دوست حذر کر کنی رواست   بادوستان دوست ترادوستی نکوست
اندر جهان بدین دو کروه ایمنی مباد   بر دوستان دشمن وبر دشمنان دوست

وقال آخر

ازدشمن خود چنین نترسم   کزدشمن یار و یارد شمن

وقال قتالی

ازد فتر عشق رازمی خوان ومکوی   مرکب پی این قافله می ران ومکوی
خواهی که دل ودین بسلامت ببری   می بین ومکن ظاهر وهی دان ومکوی

وقال اخر

ازدم صبح ازل تا آخر شام ابد   دوستی ومهر بریك عهدو یك میثاق بود

وقال عراقي

از صفای می ولطافت جام　　درهم آمیخت رنك جام ومدام
همه جام است ونیست کوبي می　　یا مدام است ونیست کوبي جام

وقال اخر

از صفحهٔ بیاض وسواد خط خوشش　　کویی که صبح وشام بهم اتصال یافت
چشم خرد زعین معاینش نور دید　　رخسار دولت ازخط ز یاش خال یافت

وقال اخر

از ضعیفی چنان شدم که زتن　　بر دل من به بینی اسرارم

وقال طالب

از ضعف بهرجا که نشستیم وطن شد　　وزکریه بهرجا که کذ شیتم چمن شد
هرسنك که برسینه زدم نقش تو بکرفت　　وان هم صنمی بهر پرستیدن من شد

وقال آخر

از غرائب هر انچه من شنوی　　بر میاور بمنع آن برهان
ممکنش دان نه ممتنع که حکیم　　کفته هر چیز هست در امکان

وقال نورس

از غصه تنم نزار شد چون پرکاه　　وزضعف نماند درد لم قوّت آه
کاهی وبرو هزار کوه اندوه　　لا حول ولا قوّة الاّ بالله

وقال خواجه عبید الله الاحرار قدس سره

از کبر مدار هیچ دردل هوسی　　کز کبر بجایی نرسید است کسی
چون زلف بتان شکستکی عادت کن　　تا صید کنی هزار دل در نفسی

وقال آخر

ازمرك حذر کردن دو روزه روانیست　　روزی که قضا باشدوروزی که قضانیست
روزی که قضا باشد کوشش نکند سود　　روزی که قضا نیست برومرك روانیست

وقال مولانا جلال الدين الرومي قدس سره

ازنی شکر ای جان بمدار اسازند وزبرك درخت طوت دیباسازند
آهسته مکن شتاب صبری بنمای کز غوره بروز کار حلوا سازند

وقال حافظ

آسایش دوکیتي تفسیراین دوحرف است بادوستان مروّت بادشمنان مدارا

وقال آخر

اسباب ضعفیم ازان موی میان پرس شیر ینی وتلخیء من از باده کشان پرس

وقال ابو یز ید البسطامی قدس سره

اسرار ازل رانه تو دانی ونه من وین حرف معمی نه توخوانی ونه من
هست از پس پرده کفتکوی من وتو کر پرده بر افتدنه تومانی ونه من

وقال آخر

آسمان افضل زمانش خواند دهر علامهٔ جهانش خواند
هرچه در دهر نقش دانائی است دل اورابدان توانائي است
عقلیش ازقیاس عقل برون نقلیش از اساس نقل فزون
اوچو ابر کرم بفرق جهان طالبان چون صدف کشاده دهان

وقال راغب

آسوده خاطران چمن راچه آکهی زان ناله که مرغ کرفتار می کنند

وقال اخر

آفتاب ازخاك بردارد بلطف ارذره را هیچ نقصانی نباشد جز کمال آفتاب

عراقی

آفتاب رخش چو کرد ظهور هر که اوذرّه بود مظهر کشت

وقال اخر

آفر ین بر ىلك نقاشی که داد بکر معنی راچنین لفظی جمیل

وقال اخر

فسوس که اهل خرد وهوش شدند وز خاطر همدمان فراموش شدند

آنها که بصد زبان سخن می کفتند   آیاچه شنیده اند که خاموش شدند

وقال فیضی

افعال من مطابق میزان استوا است   از باب انفعال کرفتند مصدرم

وقال اخر

اقبال رابقا نبود دل درومنه   عمری که درغرور کذاری هبا بود
ورنیست باورت زمن این نکته خودبین   کاقبال راچو قلب کنی لابقا بود

وقال اخر

اکر یارمن ازمن کسی دعابر ساند   دعا کنم که خدایش بمد عابر ساند

وقال ابن یحیی

اکر خاطرت میل کاری کند   کران کار داری امید بهی
ازین پیشتر عاقلان کفته اند   فارسل حکیماً ولا توصه

وقال اخر

اکر زحضرت تو بنده غائب است بتن   بدل زخدمت توهیچ لحظه غائب نیست

وقال اخر

اکر در خدمتت تقصیر کردم   بفضل شاملت امید وارم

وقال آخر

اکر مهابت او بانك بر زمانه کند   قطار هفته وایام بکسلد زمهار

وقال حافظ

اکر محول حال جهانیان نه قضا است   چرامجاریٔ احوال برخلاف رضا است
هزار نقش بر آرد زمانه و بنود   یکی چنانکه در آیینهٔ تصوّر ماست

وقال اخر

اکر هم بدین نوع باشد فراق   بر آیدزتن جانم از اشتیاق

وقال آخر

اکر ازدوستانم چارهٔ در دنهانم کن   وکر ازدشمنانم تیغ بر کش قصدجانم کن

بهر جارفته ام یامیروم مدح تومی کویم　　اکرجائی شکایت کرده ام قطع ز بانم کن

وقال آخر

اکر ترا نظری برمن ضعیف بود　　وکر ترا کرمی برمن کدا باشد

ازان طرف نپذیرد کمال تو نقصان　　وزین طرف شرف روزکار ما باشد

وقال ابو سعید ابو الخیر قدّس سره

الله بفر یادمن بیکس رس　　فضل وکرمت یارمن بیکس بس

هرکس بکسی وحضرتی می نازد　　جزحضرت تونداردابن بیکس کس

وقال بهاء الدین الملقب (شاه نقشبند) قدس سره .

الله ترا عزیز میدارم وبس　　باعزت انکه نیست مانند توکس

الله درین واقعه دستم کیری　　الله همین زمان بفر یادم رس

وقال کمال

آمد صبا وغنچهٔ کل رازهم کشود　　روی دلی به بلبل خونین جکر نمود

وقال حافظ

امید وار چنانم که کار بسته بر آید　　وصال چون بسر آمد فراق هم بسرآید

وقال آخر

آمداز حضرتی که خاك درش　　سرمهٔ چشم اشکبار من است

مرحمت نامهٔ که درد وجهان　　سبب عز وافتخار من است

عزت افزا خطی که تا بابد　　شرف اندوز روزکار من است

وقال حافظ

آن خاك درکه سرمهٔ اهل بصیرتست　　حاشا که کحل دیدهٔ هر بی بصرشود

وقال ایضاً

آنان که خاك را بنظر کیمیا کنند　　آیا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند

وقال اخر

آن کس که سخنهای عزیزان نکند کوش　　بسیار بخاید سر انکشت ندامت

وقال اخر

آنجا که لطف شامل وخلق کریم تست   جرم نکرده عفوکن وما جرامپرس

وقال اخر

آن راکه چنین جمال باشد   گر دل ببرد حلال باشد
وانکس که بدان چنان جمالی   عاشق نشود وبال باشد

وقال اخر

آنی که دوای درد وصدغم بکنی   اصلاح پریشانئ عالم بکنی
پیوسته کنی توفکر کارهمه کس   وقت است که فکر کارمن هم بکنی

وقال اخر

آن مژده که اقبال همی داد وفاشد   وآن کار که ایام همی خواست بر آمد

وقال اخر

انتظار ازحد گذشت آخر بیا   ای غبار خاك پایت توتیا
ترسم از هجرت بمیرم ناگهان   آن زمان خواهی بیا خواهی میا

وقال اخر

آنجا که شخص تست مجسم بود هنر   وانجا که طبع تست مصور شود کمال

وقال اخر

آنجا که کمال کبریای تو بود   عالم نمی از بحر عطای تو بود
ما راچه حد حمد وثنای تو بود   هم حمد وثنای توسزای تو بود

وقال اخر

آنچه از شوق تست دردل ما   خامه رانیست قوت تحریر

وقال آصفی

آن حورکه خط مشکبارش پیدا است   بر دامن گل بنفشه زارش پید است
امسال طراوت عذارش پید است   سالی که نکوست از بهارش پیداست

وقال سحابی

آن کس که بچشم خویشتن ره‌دارد　　در چشم گداوشه نظاره که دارد
دریاخودو کوهرخودوغواص‌خوداست　　هان غوری کن که این سخن ته دارد

وقال اخر

آن را که هلاك می پسندی　　روزی دو بخدمت آشنا کن
چون انس کرفت ومهر پیوست　　بازش بفراق مبتلا کن

وقال کلیم

آن کس که مایه‌دار بودخودنمای نیست　　هرکز کسی کلی بسر باغبان ندید

وقال حافظ

آنچه درمدت‌هجر تو کشیدم‌هیهات　　دریکی نامه محال است که تقریر کنم

وقال اخر

آن‌دوست که دیدنش بیار ایدچشم　　بی دیدنش ازکریه نیاساید چشم
مارا زبرای دیدنش باید چشم　　وردوست نه بینم بچه کار آید چشم

وقال اخر

آنکه دائم هوس سوختن مامی کرد　　کاش می آمد وازدور تما شامی کرد

وقال اخر

آنکه میداردبجای چشم‌چون‌عینك ترا　　ازنظر اندازدت‌وقتی که‌محتاج تونیست

وقال اخر

آورد صبا نامهٔ مشکین رقمت　　شدر وضهٔ جان تازه زرشح قلمت
من مرد جواب آن نیم لیك مرا　　انداخت درین ورطه کمال کرمت

وقال اخر

اول وآخر قران زچه با آمد وسین　　یعنی اندرره دین رهبر تو قرآن بس

وقال فضولی

آه ازان بادیه پیمای بیابان حسد　　که ندارددل‌ظلمانیش‌ازعرفان نور
چون عناکب‌بدو بیتی که بهم‌می‌بافد　　خویش رادیده به ازبانی بیت‌المعمور

عیب باشد همه جا مطرح مد نظرش　　کردد از کرد حسد دیدهٔ انصافش کور

وقال خسرو

آهوز تو آموخت بهنکام دویدن　　رم کردن واستادن وواپس نکریدن
پروانه زمن شمع زمن کل زمن آموخت　　افروختن وسوختن وجامه دریدن

وقال اخر

ایام بقا چو باد نوروز کذشت　　روزان وشبان بمحنت وسوز کذشت
تا چشم نهادیم بهم صبح رسید　　تا چشم کشودیم زهم روز کذشت

وقال اخر

ای که بر اوج برج تعظیمت　　نسر طائر ز بیم بنهد سر
هرکه در منصبی قدم بنهد　　امر ونهی تو باشدش رهبر
آخرای نوردیدهٔ اسلام　　نیك در روی حال من بنکر

وقا اخر

این آن اساس نیست که کردد خلل پذیر
لو دکت الجبال او انشقت السما

وقال اخر

این پیك خجسته پی کزان سوی رسید　　چون باد بهار عنبرین بوی رسید

وقال اخر

این چه منشور کریم است که از هر شکنش　　بوی جان پرور إحسان وعطامی آید
وین چه انفاس روان بخش عبیرافشانست　　که ازو رائحه مشك خطامی آید

وقال اخر

این سایه ها زوال پذیرند عاقبت　　در سایهٔ کریزکه آن رازوال نیست

وقال حافظ

این پیك نامور که رسید از دیار دوست　　آورد حرز جان زخط مشکبار دوست
دل دادمش بمژده وخجلت همی برم　　زین کم عیارکه کردم نثار دوست

شکر خداکه از مدد بخت کار ساز　　برحسب آرزوست همه کار و باردوست

وقال مولانا جلال الدین الرومی قدّس سرّه

ای در دل هر کسی زمهرت تابی　　وی از تو تضرعی بهر محرابی
جاوید شبی باید وخوش مهتابی　　تاباتو حکایت کنم از هر بابی

وقال ابن یحیی

ای دل غم جهان مخور این نیز بگذرد　　گیتی چو هست برگذر این نیز بگذرد
گر بد کند زمانه تو نیکوخصال باش　　بگذشت ازین بسی بتر این نیز بگذرد
ورد ور روزگار نه بر وفق رای تست　　انده مخور که بی خبر این نیز بگذرد

وقال ظهیر فاریابی

ای نوبت تو گذشته از چرخ بسی　　بی نوبت تو مباد عالم نفسی
آوازهٔ نوبتت بهر کس برساد　　لیکن مرساد از تو نوبت بکسی

وقال اوحدی

ای آمده گریان تو وخندان همه کس　　وز آمدن تو گشته شادان همه کس
امروز چنان باش که فرد اچوروی　　خندان تو برون روی وگریان همه کس

وقال اخر

ای دل خبر وصال یار آمد باز　　آرام بجان بیقرار آمد باز
گویی که بگلزار خزان دیدهٔ عمر　　امیدر سیدن بهار آمد باز

وقال ابو یزید البسطامی قدّس سره

ای عشق تو کشته عارف وعامی را　　سودای تو کم کرده نکو نامی را
شوق لب میگون تو آورده برون　　از صومعه بایزید بسطامی را

وقال اخر

ای گردش چرخ چند آری وبری　　هستی زوفا وعهد یکباره بری
بر قامت شاهی چو قبایی دوزی　　بازاز پی ماتمش توصد جامه دری

وقال بابا افضل کاشی

ای جملهٔ خلق را ز بالاوز پست آورده بفضل خویش از نیست بهست
بر درکهٔ عدل توچه درویش وچه شاه وزخانهٔ عفو توچه هشیار وچه مست

وقال ابو سعید ابو الخیر

ای آنکه بملك خویش پاینده توی در ظلمت شب صبح نماینده توی
کارمن بیچاره قوی بسته شد بکشای خدایا که کشاینده توی

وقال اخر

ای آنکه زکنهت همه کس حیرانند دیوانه ودانا ببرت یکسانند
القصه زتو غیر توکس واقف نیست نازم بتقدس تو ای بی مانند

وقال اخر

ای آنکه مراز هجر توخون شده دل وزهجر توم نیست بجز غم حاصل
تا از شرف ملازمتت محروم بالله که نکشته ام زیادت غافل

وقال اخر

ای آنکه زما در آمدی تو عریان خلق بتو خندان وتو بودی کریان
کاری بکن ای دوست که وقت رفتن خلق بتو کریان وتو باشی خندان

وقال اخر

ای بر سر کتاب ترا منصب شاهی منشیٔ فلك داده برین قول کواهی
زلف خط مشکین تو یك حلقه ندارد بی رائحه خاصهٔ اسرار آلهی
یا جذبهٔ نوك قلم کاه ربایت پذرفته هیولای سخن صورت کاهی

وقال اخر

ای خاك درت کعبهٔ ار باب ارادت کرروی بسوی تونیارم بکه آرم

وقال آخر

ای از صریر خامهٔ دولت فزای تو هر روزکار دولت ودین مستقیم تر
تصدیع می کنم چه کنم چون ندیده ام اندر جهان ز ذات شریفت کریم تر

وقال اخر

ای چرخ خرابی از کینهٔ تست　　بیداد گری رسوم دیرینهٔ تست
ای خاك اگر سینهٔ تو بشکافند　　بس گوهر قیمتی که در سینهٔ تست

وقال اخر

ای آرزوی دل محبت خیزم　　آرام ده جان بلا انگیزم
نه طاقت آنکه باغمت درسازم　　نه قوت آنکه از غمت بگریزم

وقال اخر

ای چهرهٔ من زرد چو کاه از غم تو　　روزم چو شب تیره سیاه از غم تو
در هجر رخت نه صبر دارم نه قرار　　آه از غم تو هزار آه از غم تو

وقال اخر

ای در طلبت قاصد جان مستعجل　　رشح قلم تو باعث شادیٔ دل
از نامهٔ تو گهی چنین شادم ساز　　کز خط تو گرددم تسلی حاصل

وقال اخر

ای دل بیا که نامهٔ شوقی رقم کنیم　　اظهار شوق خود بزبان قلم کنیم
بر بسته نامهٔ بفرستیم سوی دوست　　بروی ز خون دیده غم خود رقم کنیم
باشد بدین بهانه دمی بی الم شویم　　شاید بدین وسیله ز دل رفع غم کنیم

وقال اخر

ای دل چو بود عاریتی عمر عزیز　　صرفش نکنی عمر من الا بدو چیز
یا عشق نگاری که پسندیده بود　　یا صحبت یاری که بود اهل تمیز

وقال اخر

ای ذات تو بر کمال استغنا فرد　　فارغ ز عبادتت گناه زن و مرد
گر جملهٔ کائنات کافر گردند　　بردا من کبریات ننشیند گرد

وقال اخر

ای ملك منظر و فرشته خصال　　تا جهان باد در جهان باشی
نام نیکت گرفته عالم را　　وز بد خلق در امان باشی

وقال اخر

اے مهر تو آینهٔ انوار وجود قد همه خم براهت از بهر سجود
مخلوق توند عالم وعالمیان تا بود چنین بود وچنین خواهد بود

وقال اخر

ای صبح سعادت زجبین تو هویدا آن حسن چه حسن است تبارك وتعالی

وقال اخر

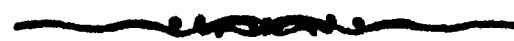
ای نفس هوا پرست غفلت تاکی در کوشهٔ حرص وآز عزلت تا کی
تاچند ذلیل خلق بودن پی جاه بهر امل اختیار ذلت تا کی

وقال اخر

ای نه فلك زخرمن صنع تو دانهٔ وز قصر کبریای تو عرش آستانهٔ
پروازگاه طائر صنعت کجا بود مرغی که دارد از دو جهان آشیانهٔ

وقال ابو سعید ابو الخیر قدس سره

ای واقف اسرار ضمیر همه کس در حالت عجز دستگیر همه کس
یا رب تو مراتو به ده وعذر پذیر ای تو به ده وعذر پذیر همه کس

حرف الالف

والابيات تركية

قال الشاعر

ابتدای عملك آخری در پیش كرك   كار اولده كشی عاقبت اندیش كرك

فضولی

آتش برق فراقك نار دوزخ تك اليم   جرعهٔ جام وصالك آب كوثرتك لذيذ
ای فضولی عالمی كوردم قمو نعمتلرین   هیچ نعمت كورمدم دیدار دلبرتك لذيذ

وقال اخر

آتش عشقمی اطفا ايده مز بحر محيط   ماجرامز بزم ای دل دخی چوق صو كتورر

وقال سرّي

الحذر اولمه اسير نام ماننده نكين   روسياه ايلرسني ايام ماننده نكين

وقال راشد

اختلاف كائناتي حكمته حمل ايله هب   يوقسه تقدير ايلمز برا مرده حاشا غلط

وقال عزت منلا

ادبار سخت عاقلي ديوانه كوسترر   اجبار بخت جاهلي فرزانه كوسترر
مرآة دولتك بوده بر سر مبهمی   منصبده آشنالری بيكانه كوسترر

وقال وهبي

آدم اودركه ايتميه تغير وضعنی   اقبال وبخت كندويه اولمش اولمامش

وقال اخر

ارزان متاع فضل وهنر باقی نه رتبه كيم   بيك معرفت زمانه ده بر آفرينه در
ابنای دهر هر هنره آفرين ويرر   يا رب بو آفرين نه تو كمز خزينه در

وقال اخر

آرزوی اشتیاقك بحضور ایتدی بنی　　دور بین شوقله یوللرده کوزلردم سنی

وقال اخر

استقامتده قلم یاتمده موم اولسه کشی　　ینه مقراض قضادن سر بنی قورتاره‌مز

وقال بلیغ

اسیر فرصت اولمق باعث نقض حمیتدر　　کذرکاه عدوده مرد کامل درکمین اولمز

وقال غوثي دده

آسیاب چرخه کندم کلدیکم عیب ایله　　بزده معنی خرمنندن صچرامش بردانه یز

وقال میر عارف

اضطراب حال بادی سکونت اولدیغی　　طفل ایکن معلوم اولدی جنبش کهواره‌دن

وقال ثابت

اضطراب نابهنکام استمز تحصیل کام　　موقعنده بی تکلف کار کندین کوسترر

وقال نابی

اظهار کین شعار دل زار مز دکل　　اغیار ایله جدال بزم کارمز دکل

وقال رضائی

آغردی جابجا سروقت تدبیر صلاح اولدی

او یان ای دیدهٔ جان خواب غفلتدن صباح اولدي

وقال بلیغ

اغیاره خاکراهنی وصف ایلمز کوکل　　اعمایه شرح خاصیت توتیا عبث

وقال عارف حکمت بك

اقتضای حکمت اوزره سلب عقل ایلر قضا　　یوقسه کیم پابستهٔ دار الشفا اولمق دیلر

وقال نشات

اقتضای قضای کن فیکون　　قیلدی هر امری وقتنه مرهون

وقال قنالي زاده علي افندی

اکرچه خانهٔ پر نقشدر سرای جهان ولی کتابه لری (کلّ من علیها فان)
زمین محلّ بلا وزمان مدارعنا بودر سرای جهان نقشنه زمین وزمان

وقال اخر

اقلیم فیضدر قومه الدن قناعتی اوقاتك ایتمه صرف ره کیمیا عبث

وقال اخر

البته بازیچه که نرد فلکده بر کرّه دوشش واقع اولورعاشق زاره

وقال اخر

البته مراعات اولنور شرط لیاقت مبذول دکل هرکسه سمور عنایت

وقال سالك

التفات چرخی کورم نابجاییکانه یه دشمن عرفان اولور البته نادان آشنا

وقال اخر

الهی تیر مقصودم قرین استجابت قیل ادانی بزمنه تعظیم ایچون قدم کمان ایتمه

وقال اخر

امید ایتد کلرك ایدل او یارسه حکم تقدیره
ظهور ایلر سکا البت نه حاجت رای وتدبیره

وقال هوائی

امیدم بو وفادن اوله کوکلنده اثر پیدا خداقادردرایلرسنك خارادن کهر پیدا

وقال ثابت

امورینه قاریشان آخرك وکیلی کبی نتیجه سنده غرامت چکر کفیلی کبی

وقال راغب پاشا

انتساب اهل دولت خاکی هم ایلرعزیز زائل اولمز صیت عزّت کاسهٔ فغفوردن

وقال اخر

انتقام آلمز ایسه م تیغ زبا نمله اکر شاعریت بکاهرو جهله بهتان اولسون

وقال راشد

انسانی حسن خاتمه دررو سپیدایدن   صبحه شرف ویرن نفس واپسیندر

وقال طیار پاشا

انوارفیضه مظهراولور قلبی صاف اولان   آلمقده ماه مهر جهانتا بدن فروغ

وقال اخر

اوادالر بوتبسم بزه دکدر بیلورز   کلی تعریفه نه حاجت نه چیچکدر بیلورز

وقال سامی

او رتبه مرتفع بنیاد در قصرتواضع کیم   ریاض جنته نظاره ممکندر زمینندن

وقال اخر

اوصاف محبت دهن خامه یه صغمز   تعبیر مزایای نهان نامه یه صغمز

وقال وهبي

اوطفل مکتبك دیکلتدی حفظی خوش ادالرله
انی سوء نظردن ایلسون محفوظ یا حافظ
کتابك راز مکتومندن اولمز محفظه آکاه
ینه اخلاص بیلمز اولسه‌ده اهل ریاحافظ
کلام حق هرکیمدن اشتسه ك استماع ایت کیم
بوز لمزمعنیٔ قرآن اولورسه بد صدا حافظ

وقال ایضا

اوقومغه یا زیدن چوق سعی ایت   که قالور نقشله جاهل خطّاط

وقال اسعد

اوکرن لسان عصر ورسوم زمانه لي   باق طبع ناسه وقته مناسب تکلم ایت

وقال راغب

اولان همواره طینت اضطراب ایتمز حوادثدن
که هامون ایلمز پامالئ سیلا بدن فریاد

دل مجروحه زهر تازه در هر تسلیت راغب
تسلیٔ شماتت کونهٔ احبا بدن فریاد

وقال بلیغ

اول پری تشریف ایچون غمخانه مه وعد ایلسه
یاری یولده طالعم ایلر پشیمان دوندیرر

وقال وهبی

اولسه عجبمی غفلت نو دولتان فزون سنکین اولوردماغده وقت شباب خواب

وقال سالم

اولسه م نه عجب اشك روانم کبی پامال کوزدن بنی اول شوخ ستمکار دوشردی

وقال اخر

اولقدر یاره لدی تیغ فراقك بنی کیم نه بلا چکدیکمی یاره دن الله بیلور

وقال اخر

اولقدر نفرتی وارکو کلك انساندن کیم عکسم آدم دیو مرآته نکاه ایلیه لم

وقال اخر

اولمزدی پاکدامن سرو اولمسیدی سرکش دوشمزدی خار الینه کل اولمسه ملائم

وقال اخر

اولمسه دفتر قسمتده مقید دانه کیم چکردی الم غربتی درویشانه

وقال شهری

اولمسون وارسته پیچ وتاب غمدن کینه خو مارسرمادیده یه مولا کونش کوسترمسون

وقال نفعی

اون سکز بیك عالمی سیر ایلك لازم دکل هر نفسده فیض حق بر اوزکه عالمدر بکا

وقال اخر

اهل تمکینم بنی بکزتمه ای کل بلبله
درده یوق صبری هر لحظه بیك فریادی وار

وقال سامی

اهل رفعتدر ایدن جذب قلوب ضعفا　　دزّه پرور لك اولور فائدهٔ مهر منیر

وقال رومیٔ بغدادی

اهل کماله جاهل اکر قدر بیلمسه　　معذور درملا متن ایتمك روا دکل

جاهل طبیعتنده مذاق کمال یوق　　هر نفسه اقتضای طبیعت خطادکل

الفت همیشه فرعی اولور آشنا لغك　　جاهل فضیلت اهلی ایله آشنا دکل

وقال رشدی

ایاغندن بوبز ملك ال چکوب دوراولمز یکدر

بزم مست اولمدن بومیله مخمور او لمز یکدر

وقال آخر

ایام انبساط ایله د، لذّت حیات　　طوفان غمده آدمه لازمی عمر نوح

وقال عنقا

ایتدی بزی تیغ غم هجرانه نشانه　　بیلسك عجبا نیلدك اولقاشی کمانه

وقال نورس

ایتسه لرده بزی پرکار کبی سرکردان　　مرکز آسایشه واردر یرمز دائره ده

وقال نابی

ایتمز کباره ما ملکن صرف ایدن ضرر　　یردن سپهر شبنم الورسه مطر ویرر

وقال آخر

ایتمز کریم اولنلر باب رجایی مسدود　　قیلمز رحیم اولنلر اهل نیازی مردود

وقال سامي

ایتمز کنار مطلبه کوهر نثار موج　　تا اولمینجه ذلت ایله خاکسار موج

تعداد لطف نامتناهیٔ حق محالـــ　　اولسونی هیچ صحیفهٔ یمده شمار موج

ویرمز بنای فقره خلل جوش حادثات　　غرق ایده مزکمینه خسي صدهزارموج

وقال طیار پاشا

ایتمز می حذر ذروهٔ اقباله چیقانلر   هر بر یوقشك عكسنی كوردكجه اینشله

وقال اخر

ایتمه امید صفا میكدهٔ كردوندن   جام كردونده صفا اولسه نكون اولمزدی

وقال راشد

ایدر صوت جرس راه خطر ده دعوت رهزن

هله دنیاده یو قدر آدمه شهرت قدردشمن

وقال اخر

ایدن تحت تصرّف اكثر ادنی در بو دنیایی

تذكر قیل كه ادنی لفظنك تانیثی دنیا در

وقال فطنت

ایدوب صرف آبرویك اومه لطف ارباب خستدن

ندكلو آب ویرسك نخل خشكه میوه دار اولمز

وقال اخر

ایدوب طالع عنایت بخت یاری   عدودن انتقام آلمق نه خوشدر

وقال راشد

ایرر بر ساحل مقصوده آخر فلك دل قالمز   اولور بر كون مساعد روزكار امازمان استر

وقال خاتمی

ایر یشور منزل مقصودینه آهسته كیدن   تیزر فتار اولنك پاینه دامن دولاشر

وقال ابی كمال

ایلسه ك طوطی یه تعلیم ادای كلمات   سوزی انسان اولور اما اوزی انسان اولمز

وقال نورس

ایلسه عاشق نوله دردد لن جانانه عرض   چونكه لازمدر قولك احوالنی سلطانه عرض

وقال اخر

ایلسه م وصلك تمنا بخت یار اولمز بكا   اختیار ایتسه م غمك دل غمكسار اولمز بكا

صبر وطاقت يوق غم هجرانه بيلم نيليم   آغلسه م عشاق ايچنده اعتبار اولمز بكا

وقال رومیٔ بغدادي

ايله جامه ودستار ايله فخر اى خواجه   باقمز اولصورته عارف كه اوله بى معني
عرض ايدوب مالني يادا يله اصل ونسبك   دكلمز اول سوزی عاقل كه اوله لا يعني

وقال نورس

ايليوب تجربه اشيايى بو بيتى صكره   ايتمش آويخته لوح فلكه بر درويش
چوب راآب فرومى نبرد حكمت چيست   شرم دارد زفر وبردن پروردهٔ خويش

وقال ثابت

ايكيسى بردر معذب ايلكده آدمى   كوكب مسعود دشمن طالع منحوس دوست

وقال كمال بك

ايله عرض هنرار با بنه سحر قلمكله   ايتمه بوجهل كبى دعوى دانش قدمكله

وقال اخر

اى سالك راه حق سكا قطع طريق   دشوار در اولمسه رفيقك توفيق
طوت دامن مرشد توكل كه سكا   مقصود ميسر اوله توفيق رفيق

زارى

اى سهى سرو كرم باغ جهان طور دكجه طور
كلشن پر زينت كون ومكان طور دكجه طور
ذاتكى قيلمش ستون خيمهٔ اقبال حق
باركاه نه قباب آسمان طور دكجه طور

ثابت

اى صبا شانه زن زلف پريشان اولمه   كرم ايت تفرقه ساز دل ياران اولمه

وقال باقى

اى صبا زلف دلاويزينى تحريك ايتدك   بو قدر فتنه وآشوبه سن اولدك بادى

وقال روحئ بغدادی

ای قاضئ خجسته اداکیم حق ایلمش صاحب سریر مسند حکم قضا سنی
جهد ایله کیم ملاحظهٔ نفع دینوی حکم قضا ده ایتمه یه اهل خطا سنی
مقبول خلق قیلمش ایکن علم ومعرفت مردود خالق ایلمیه ارتشا سنی

وقال اخر

ای کسب کماله اعتقادك ناقص تحصیل کماله اجتهادك ناقص
عار ایتمه طلبده حذر ایت اندن کیم کامللر ایچنده اوله آدك ناقص

وقال اخر

ایله توفیقکی بو بنده که یاربی رفیق قیل عنایت بکا کیم (انت ولیّ التوفیق)

حرف الباء

والابيات عربية

قال الحسن بن الهاني

بابي غادة تميس بقد تنثني فتخجل الاغصانا
لمست صدرها فباهت وقالت غصن قدى قد اثمر الرمانا

وقال آخر

باح مجنون عامر بهواه وكتمت الهوى فمت بوجدي
فاذا كان في القيمة نودى من قتيل الهوى تقدمت وحدي

وقال آخر

بادر هواك اذا هممت بصالح خوف العواقب ان غفلت فتغلب
واذا هممت بسيء فتعده وتجنب الامر الذي يتجنب

وقال آخر

باضطراب الزمان ترتفع الا نذال فيه حتى يعمّ البلاء
وكذا الماء ساجياً واذا ما حرّك ثارت من قعره الاقذاء

وقال ابو العلا

بان امر الآله واختلف النا س فداع الى ضلال وهاد
والذي صارت البرية فيه حيوان مستحدث من جماد
واللبيب اللبيب من ليس يغـــترّ بكون مصيره للفساد

وقال آخر

بانوا فامطرت الاجفان بعدهم من نوء عيني على الخدين نوعين

حتى اذا انقضت عيني مدامعها بقيت ابكيهم دمعاً بلا عين

وقال آخر

بئس المطاعم حين الذل تكسبها فالقدر منتصب والقدر مخفوض

وقال الشريف الرضي

بتنا ضجيعين في ثوبي هدى وتقى يلفنا الشوق من فرع الى قدم
وبات بارق ذاك الثغر يوضح لي مواقع اللثم في داج من الظلم

وقال آخر

بداري عجوز مضى خيرها ومن شعرها مقلتي تدمع
فياليت ايامها تنقضي وياليتها حية تلسع

وقال الغانمي

بدا في سماء الدين والملك كوكب فلم يبق في الدنيا وفي الدين غيهب
وجلى سماء لا تغور نجومها وكل نجوم الافق تبدو وتغرب

وقال نواجي

بدا ليل العذار فلمت قلبي وقلت سلوت اذ طلع العذار
فاصبح صبح غرته ينادي كلام الليل يمحوه النهار

وقال آخر

بدت شعرة بيضاء في وسط لحيتي فبادرتها بالنتف خوفاً من القذف
فقالت على ضعفي تقويت يافتى فدونك والجيش التي اتى خلفي

وقال اخر

البدر يكمل كل شهر مرة وجمال وجهك كل يوم كامل
وهلاله في قلب برج واحد ولك القلوب جميعهن منازل

وقال المتنبي

بذا قضت الايام ما بين اهلها مصائب قوم دون قوم فوائد

وقال ابو الوليد

برح لي ان علوم الورى   علمان ما ان عنهما من مزيد
حقيقة يعجز تحصيلها   و باطل تحصيله لا يفيد

وقال اخر

برهن اقليدس في فنه   وقال في النقط لا تقسم
ولي حبيب فمه نقطة   موهومة ان يتبسم

وقال ابو نواس

بروحي غزال كان للناس قبلة   وقد زرت في بعض الليالي مصلاه
و يقرء في المحراب والناس خلفه   ولا تقتلوا النفس التى حرّم الله
فقلت تامل مـا تقول فانها   فعالك يامن تقتل الناس عيناه

وقال اخر

بالرفق مارس ولائن من تخالطه   وغالظنّ اذا لم ينفع اللين

وقال اخر

بالصدق ينجو الفتى من كل معضلة   والكذب يزرى باقوام وان سادوا

وقال القاضي عبد الوهاب المالكي

بغداد دار لاهل المال طيبة   وللمفاليس دار الضنك والضيق
اقمت فيها مضاعا بين ساكنها   كانني مصحف في بيت زنديق

وقال اخر

بفضل الله انا لا نبالي   وان كان العدو رمى بجهله
وليس يضرنا الحساد شيئًا   فسوء المكر ملتحق باهله

وقال الامام الشافعي

بقدر الجد تكتسب المعالي   ومن طلب العلى سهر الليالي
تروم الدر ثم تنام ليلاً   يخوض البحر من طلب اللئالى

وقال اخر

بقدر لغات المرء يكثر نفعه   وتلك له عند الشدائد اعوان

فبادر الى حفظ اللغات مسارعاً فكل لسان بالحقيقة انسان

وقال سعد بن ليون

بقدر همته يعلو الفتى ابدا لاخير في خامل الهمات ممتهن

هيهات يعلو فتى خمول همته يقوده لابتذال النفس والمهن

وقال اخر

بقيت في العز والاقبال يادار ما جن ليل وما قد لاح انوار

في بابك السعد يأوي كل من دخلوا والخير منك لمن وافاك مدرار

وقال اخر

بلاء ليس يشبه بلاء عداوة غير ذي حسب ودين

يبيحك منه عرض لم يصنه ويرتع منك في عرض مصون

وقال اخر

بلاد الفناها على كل حالة وقد يولف الشي الذي ليس بالحسن

وتستحسن الارض التي لاهواء بها ولا ماؤها عذب ولكنها وطن

وقال اخر

بلاد بها حل الشباب تميمتي واول ارض مس جلدى ترابها

وقال اخر

بلاد الله واسعة الفضاء ورزق الله في الدنيا فسيح

فقل للقاعدين على هوان اذا ضاقت بكم ارض فسيحوا

وقال اخر

بلغت الذي قد كنت امله لكم وان كنت لم ابلغ بكم ما اؤمل

وما لِيَ حقٌّ واجب غير انني اليكم بكم في حاجتي اتوسل

وقال ابن المعتز

بلوت اخلاء هذا الزما ن واقللت بالهجر منهم نصيبي

وكلهم ان تصفحتهم صديق العيان عدوّ المغيب

وقال اخر

بلوناهم واحدًا واحدا وجدناهم الكل كالواحد

فلا زرأ الرب ولدانهم ولا بارك الرب في الوالد

وقال اخر

بالله اقسم عن يمين صادق وهو الشهيد عليَّ فيما قلته

لو كنت اقدر ان اكون مكان ما سطرته شوقاً اليك لكنته

وقال اخر

بلينا بقوم كالبهائم لم يعوا اراذل قوم في صفات اكابر

ولو شاء ربي خصهم بثلاثة قرون واذناب وشق حوافر

وقال اخر

بليت بقوم ما لهم في العلي يد ولا قدم تسعى لبذل الصنائع

اذا نظرت عيني اليهم تنجست برؤيتهم طهرتها بالمدامع

وقال اخر

بليت بها فقيهًا ذا جدال يكابر بالدليل و بالدلال

سالت وصاله والوصل حل فقال نهى النبيّ عن الوصال

وقال ابن المبهم

بما بيننا من حرمة هل رايتما ارق من الشكوى واقسى من الهجر

وقال اخر

بالملح تصلح ما نخشى تغيره فكيف بالملح ان حلت به الغير

وقال اخر

بناة مكارم واساة كلم دمأوهم من الكلب الشفاء

فلو ان السماء دنت لمجد ومكرمه دنت لهم السماء

وقال اخر

بنى الله للاخيار بيتًا سماؤه هموم واحزان وحيطانه الضر

وادخلهم فيه واغلق بابه　　وقال لهم مفتاح بابكم الصبر

وقال اخر

بيني وبينك في المحبة نسبةٌ　　مستورة عن سرّ هذا العالم
نحن اللذان تعارفت ارواحنا　　من قبل خلق الله طينة آدم

وقال جرير

بيض اوانس ما هممن بريبة　　كظباء مكة صيدهنّ حرام
يحسبن من لين الحديث زوانيا　　ويصدّهنّ عن الخنا الاسلام

حرف الباء

والابيات فارسية

قال بيدل

باوج كبريا كز پهلو عجزاست راه آنجا سرمو يي كرا ينجاخم شوي بشكن كلاه آنجا

وقال آخر

با آنكه خصومت نتوان كرد بساز دستي كه بدندان نتوان برد ببوس

وقال آخر

بآب كوثر وزمزم سفيد نتوان كرد كليم بخت كسى كه بافتند سياه

وقال مولانا خالد قدس سره

باميد سرخود پاى منه دررہ عشق كاندرين مرحله سرباختن اول قدم است

وقال اخر

بابدان كم نشين كه صحبت بد كرچه پاكى تراپليد كند

آفتابى بدين بزركى را ذرۀ ابر نايد بد كند

وقال اخر

بابط كفت ماهى درتب وتاب باشدكه بجوى رفته بازآيد آب

بط كفت چومن قديد كشتم توكباب دنيا پس مرك ماچه دريا چه سراب

وقال اخر

باحكيمي سخنوري ميكفت كه زبان شوچرا همه كوشي

لب پراز خنده كردوبااوكفت حكمتى نيست به زخاموشي

وقال حافظ

باخرابات نشینان زکرامات ملاف　　هرسخن جایی وهرنکته مکانی دراد

وقال آخر

بادر دهجر طاقت وبیطاقتی یکی است　　تمکین کوه وکاه درینجا برابراست

وقال شمس الدین

بادشمس من چودوست بسیارنشست　　بادوست نشایدم که دکر یارنشست
پرهیز ازان عسل که بازهر آمیخت　　بکر یزازان مکس که بامار نشست

وقال آخر

باد سر کشته بسان قلم آن بیسرو پا
که بود تیشهٔ بنیان معارف قلمش
زینت صورت لفظ است خطش لیك چه سود
پردهٔ شاهد معني است سوادر قمش

وقال اخر

بادوقبله دروه توحید نتوان رفت راست　　یارضای روست باید یارضای خویشتن

وقال ریاضی

بازخون جکراز دیده کشادم بی تو　　دست من کیرکه از پای فتادم بی تو

وقال اخر

بازیچه ایست طفل فریب این متاع دهر　　بی عقل مردمان که در ومبتلا شوند

وقال جلال الدین الرومی قدس سره

بازیچهٔ قدرت خدائیم همه　　اوراست توانکري کدائیم همه
بریکدیکر این زیادتی جستن چیست　　آخر زدر یکی سرائیم همه

وقال اخر

بازآي که ازجان اثري نیست مرا　　مدهوشم وازخود خبری نیست مرا
خواهم که بجانب تو پر وازکنم　　اماچه کنم بال و پری نیست مرا

وقال اخر

باشادئ زمانه غم بیشمارهست درجام روز کارمی خوشکوار نیست
یك کس بز یر کنبدنیلو فري که دید کزخون دیده عارض اولاله زارنیست

وقال اخر

با کرانجانان مکو حرف کران تانشنوی کوه دررد صدابی اختیار افتاده است

وقال اخر

پاك طینت نشود عاقبت کارش بد پنبه چون کهنه شود کاغذ قرآن کردد

وقال صاحب

پا کان چوروی در حرم کبر یا کنند اول ز پا فتادهٔ دل رادعا کنند
دردی کشان مجلس (قالوابلا) ی عشق حاشا که از برای دو عالم ر یا کنند

وقال اخر

باولی نعمت ار برون آیی کر سپهری که سرنکون آیی

وقال اخر

باهر کسی که شرح کنم حال زار خویش صدداغ تازه بردل آن ناتوان نهم

وقال نافع

باهر که حرف دوستی اظهار می کنم خوابیده دشمنی است که بیدار می کنم

وقال کمال اسماعیل

بایار بکلزار شدم رهکذری برکل نظری فکندم از بی خبری
دلدار بمن کفت که شرمت بادا رخسار من اینجا وتو درکل نکری

وقال اخر

پایهٔ شعر بین که چون زنبی نفی نعت پیمبری کردند
بهر تصحیح نسبت قرآن تهمت او بشا عری کردند

وقال حافظ

پای مالنك است ومنزل بس بعید دست ما کوتاه وخرما بر نخیل

وقال اخر

پای ملخی پیش سلیمان بردن عیب است ولیکن هنراست ازموری

وقال ظهیر

بباده دست میالای کان همه خون است که قطره قطره چکید است ازدل انکور

وقال صاحب

ببر زرو سیها نی که در لباس صلاح حصار مکر وحیل کرده اند قرآن را

کباب شددلم ازدوستان بی بنیاد بحیرتم که چه شد التفات یاران را

وقال صائب

بپوش چشم زاو ضاع روزکارکه نیست لباس عافیتی به زچشم پوشیدن

وقال یغما

بجانان شرح دل ناکفته ما ند ای نطق تقریری

زبان رانیست یارای سخن ای خامه تحریرے

بودکان مه بفر یادم رسد امدادی ای افغان

شودکان شوخ دل رحمی کدای ناله تاثیرے

وقال اخر

بجز رضا بقضای خدائی شاید بغیر صبر بوقت بلائی شاید

وقال آخر

بجت بدو همت عالي بلاست وای برآن کس که بدان مبتلاست

وقال اخر

بجدابی که ازنتیجهٔ باد پسری بی پدر بمریم داد

آن چنا نم بدیدنت مشتاق که بصد خامه شرح نتوان داد

وقال اخر

بجد ابي که برد رخت سخن نام او ابتدای هر برك است

که مرا در فراق خدمت تو زند کانی برابر مرك است

وقال اخر

بد خواه کسان هیچ بمطلب نرسد   یك بد نکند تابخودش صد نرسد
من نیك تو خواهم وتو بد خواه منی   تونیك نه بینی و بمن بد نرسد

وقال اخر

بدکسی دان که دوست کم دارد   زو بتر چون کرفت بکذارد
کرچه صد بار باز کرددیار   سوی او باز کردچون طومار

وقال کمال اسماعیل

بد میکنی نیك طمع مي داری   هم بدباشد سزای بدکر داری
با آنکه خداوند کریم است ورحیم   کندم ندهدبارچو جومي کاری

وقال اخر

بدیوار قفس چون رخنها دیدم یقینم شد
که یك دربسته کردد صدر دیکر شود پیدا

وقال السلطان سليم عليه الرحمة

براه عشق منزل بی شماراست   نباشد واحد واثنین وثالث

وقال اخر

برای خدمت آنکس که نشناسد حق خدمت
مکن اوقات خود ضائع که نه مزداست ونه منت

وقال صاحب

بربدونیك یکذردهرچه زنیك و بدرسد   چرخ زنا کسان کشدعاقبت انتقام را

وقال آخر

پرده داری می کندبرقصرقیصرعنکبوت   بوم نوبت میزند برکنبد افر اسیاب

وقال اخر

بر رای کار ساز تو موقوف کرده اند   تدبیر کار عالم وتنفیذ امر ملك

وقال صائب

بر صلح وجنك اهل جهان اعتماد نیست　　چون صلح می کنند مهیای جنك باش

وقال اخر

برکا کات کره مزن ای سروناز من　　کوته مساز رشتهٔ عمر دراز من

وقال سعدی

بر غلامی که طوع خدمت تست　　خشم بیحد مران وتیره مکیر
که فضیحت بود بروز شمار　　بنده آزا دوخواجه درزنجیر

وقال اخر

بر مادر وصل بسته میدارد دوست　　جان را بفراق خسته میدارد دوست
من بعد من وشکستکی ودر دوست　　چون دوست دل شکسته میدارد دوست

وقال اخر

بریده بادز بانی که در فضای سخن　　ازو مبادیٔ افکار منهدم کردد
زانقلاب تصاریف لهجهٔ بداو　　وجود حسن عبارات منعدم کردد

وقال حافظ

پری نهفته رخ ودیو در کرشمه وناز　　بسوخت عقل زحکمت این چه بوالعجبی است

وقال صائب

بزرك اوست که برخاك همچو سایهٔ ابر　　چنان رود که دل مور رانیا زارد

وقال اخر

بروز مرك که تابوت من روان باشد　　کمان مبرکه مرادرد این جهان باشد
تنم بخاك سپارو مکو فراق　　که خاك پردهٔ اسرار عاشقان باشد

وقال اخر

بزور وزرنشاید درد احکام قضا کردن　　نمی زیبد کسی رادر قضا چون وچرا کردن

وقال اخر

بسا رخنه که اصل محکمیها است　　بسا انده که دروی خرمیها است
بسا قفلی که بندش نابدید است　　چو وابینی نه قفل است آن کلید است

وقال اخر

بس بلبل باغ طوب وپاك نهاد کایام ورا چو خاك وخاشاك نهاد
ای بس صدف در معانی که فلك بر کوشهٔ صندوقچهٔ خاك نهاد

وقال اخر

پس پس رودچو مرد رسن باف تا ابد طومار اشتیا قم اکر واکند کسی

وقال نوائی

بسکه دارم در درون سینه مهر مهوشی بر سرخاکم شودهرسنك سنك آتشی

وقال کلیم

بسکه در عالم جفا از خوبرویان دیده‌ام آرزوی جنتم دردل ز بیم حورنیست

وقال اخر

بشارت بادپا کان حرم را که عزم کعبه داردبت پرستی

وقال اخر

بشجاعت توان کرفت جهان هرکه بددل بودچه کار کند
وانکه جرات نماید اندرکار خویشتن را بزر کوار کند

وقال حافظ

بشنواین نکته که خودرا زغم آزاده کنی خون خوری کرطلب روزیٔ ننهاده کنی

وقال کلیم

بشیرنی نمی دار ندمستان رغبت وترسم
که نستاند بهای غمزه چشمت جان شیرین را
دو دستم هر دو در بنداست در زلف ولب ساقی
ندانم کر بکیرم جام بکزارم کدا مین را

وقال اخر

بغیر یادتو بنودلب مرا همدم بغیر مهر تو نبوددل مرا دمساز

وقال اخر

بکن مرز وطن را با کسی راست   که دانای نهان و آشکا راست

وقال حافظ

بگیر دامن جمعیتی وکاری ساز   که هیچ کار میسر نشد زتنهایی

وقال اخر

بنام نکو گر بمیرم رواست   مرانام باید که تن مر کراست

وقال صاحب

بنای مهرو وفار اخراب مي بینم   درین زمانه کسی پیش کس زبون نشود

وقال اخر

بند کان را زحد بدر منواز   این سخن سهل تستری کو ید
کانکه باخود برابرش کردی   زود باشد که برتری جو ید

وقال اخر

بنسب نیست نسبت مردم   هر کسی را بنفس خود شرف است
شرف در بجوهر خو یش است   نه ز پا کیٔ کوهر صدف است

وقال اخر

بنکاهی همه احوال جهان می داند   چشم بددور زچشمی که ز بان میداند

وقال اخر

بودیم بهم جمع رفیقانی چند   چون عقد جواهر همه باهم پیوند
نا کاه قضار شتهٔ مارا بکسیخت   هردانه جواهری بجایی افکند

وقال اخر

بوسیدم و برسر دمك دیده نهادم   بپچیدم وتعو یذدل سوخته کردم

وقال اخر

بو الفضولي مر ابکنجی دید   همچو جنی نهان زهر انسی
کفت دائم ملول می کردی   کفتم آری زچون تونا جنسی

وقال آخر

بوی کل وصل نوای مرغان بهار   حاضر همه وتوغائب ای زیبایار
آنجا که توغائبی از اینهام چه حظ   وآنجا که تو حاضری باینهام چه کار

وقال اخر

بهار عمر بسی دلفریب ورنکین است   ولی چه سود که دار دخزان مرك از پی

وقال آخر

بهای وصل توکرجان بودخریدارم   که جنس خوب مبصر بهرچه دید خرید

وقال اخر

بهر چمن که رسیدی کلی بچین و برو   بپای کل منشین آنقدر که خار شوی

وقال مفلح

بهشت آنجا است کازاری نباشد   کسی راباکسی کاری نباشد

وقال کلیم

بهشت حق بنی آدم است دل خوش دار   که مانده از پدر این باغ وقف اولاد است

وقال اخر

بهنر کوش زانکه در عالم   قیمت اوراست کو هنر دارد
کرترا نعمتی از ونرسد   نام جهل از تو لیك بر دارد

وقال اخر

بی ادبی شیوهٔ دونان بود   هیچ شرف نیست ترا چون ادب
ترك ادب کار زبونان بود   زانکه ادب به بود از هر حسب

وقال کمال اسماعیل

بیا بیا که فراقت مراجان آورد   بیا که بی تو نفس بر نمی توان آورد

وقال صائب

پیش ازین بررفتکان افسوس میخوردند خلق
میخورند افسوس در ایام ما بر ماندکان

وقال اخر

پیشانی عضو ترا پرچین نسازد جرم ما　　آیینه کی برهم خورد از زشتیٔ تمثالها

وقال حافظ

پیش موسی ساحری از محض مالیخولیاست　　پیش عیسی لاف طب از علت سودا بود

وقال زیب النسا

بیگانه وار میگذری از دیار چشم　　ای نور دیده حب وطن در دل تو نیست

وقال اخر

بی یاد روزگار تو گر یکنفس زیم　　تضییع عمر دانم و تعطیل روزگار

وقال اخر

بی جذبهٔ دوستان ز جا نتوان رفت　　هر راه که نیست رهنما نتوان رفت
آواز مؤذن بشنو تا دانی　　ناخوانده بخانهٔ خدا نتوان رفت

وقال سالك

بی روی تو ام ای مردم کاشانهٔ چشم　　پر پردهٔ حسرت است پیمانهٔ چشم
توجای دگر گر فتهٔ خانه ومن　　بهر تو سفید کرده ام خانهٔ چشم

وقال اخر

بی علم وعمل روضهٔ رضوان مطلب　　بی روزه و بی نماز ایمان مطلب
خواهی ز پل صراط آسان گذری　　آزار دل هیچ مسلمان مطلب

حرف الباء

والابيات تركية

وقال اخر

باب حق مفتوح ایکن هر لحظه اهل حاجته   التجا لا یقمیدر مغرور جاه ودولته

وقال وهبی

بابا نصیحتیدر مکر خویشدن حذر ایت   ایدن فتادهٔ چه یوسفی برا در یدر

وقال راغب باشا

بار ینی گردن احبابه ایدنلر تحمیل   نقدر اولسه سبکروح اولور البته ثقیل

وقال باقی

باطل همیشه باطل و بیهوده درولی   مشکل بودرکه صورت حقدن ظهور ایدر

وقال آخر

باقمه یارب سواد دفتریمه   انی یاق آتشه بنم یریمه

وقال وهبی

باقوب نقش نگینه شو یله فهم ایتدم که عالمده
درونن شرحه شرحه اتیمیانلر نامدار اولمز

وقال وهبی

پای فرسودهٔ صحرای طلب اولمیه جق   آدمه کندی اباغی ایله دولت کلمز

وقال کاظم پاشا

بتمز ایش بو قدر بو حکمتخانهٔ امکانده   صبر ایت ای عاشق غم دنیا دکل دنیا بتر

وقال راشد

بتون خلق جهان جاسوس عيب يكدكركردر هب
ايدر هر كس نه سر درشهرت راز نهاندن حظ
تكا پوسنه كلان نعمتده واردر لذت ديكر
نه دكلو منعم اولسه آدم ايلر ارمغاندن حظ

وقال راغب پاشا

بخت اولمينجه حسن طبيعت نه يى مفيد صائبده اولسه خلق خطاسن ارار بولور

وقال بليغ

بدذ باتلق يراشور صورتى چركين اولانه هر كسك او يغون اولور ذاتنده البته صفات

وقال راغب پاشا

برا ولور عدل الهيده سليمان ايله مور دركه حقده همان شاه ايله سائل بردر

وقال راشد

براى كار در دعوىٔ اخلاص ايتديكى خلقك
دروغ مصلحت آميز در ثمدى صداقتلر

وقال پرتو پاشا

برخانه يه مالك دكلم بن شوجهانده قطاع طريقك دخى ششخانه سي وار

وقال عزت

بر دلده ايكى ياره محبت صغشميور خلو تسراى وحدته كثرت صغشميور

وقال اسعد پاشا

بر زمان بولمز فنا دنياده ارباب همم صاحبى محو اولسه ده آثار كندين كوسترر

وقال كمال پاشا زاده

برسر وبسليوب نيجه ييل باغبان اولوب
سر كشلك ايتدى اولدخى دامن كشان اولوب

وقال عفت

پرسش لعلکه خطکله جواب استمدم   بن شراب استدم ای شوخ کباب استمدم

وقال رشدی

برك سمندن اولسه اکر پیرهن سکا   بارکراندر ای کل نازك بدن سکا

وقال ثابت

بر کره دونسه باشنه بیك کره باراولور   کچ سنك آسیا کبی خائن رفیقلری

وقال نابی

بر کون سوکلورکه صدره چیقار سرافراز اولور
اول کور دیکك کمینه که نامی پیاده در

وقال وهبی

بر نقطه قو یوب مجرم ایدرلرسنی آخر   اسرار کباره صقین اولمه هله محرم

وقال اسعد

پروانه ده بلبل کبی نالشلر ایدر دی   شمعکده اکر غنچه صفت خاری اولیدی

وقال اخر

یك ظتلو درنوازشی تنهاده دلبرك   ایلرسه خلق ایچنده نه مانع عتاب تلخ

وقال اخر

بلبل شیفته نك بر کلنه کوز دیکنك   صحن کلزار حیا تنده دیکنلر بتسون

وقال اخر

بلبلم کلکون اشکمدر کل صبح وطن   رنك خون شام غربت اشك کلکوندر بکا
بن جدایم یوسف کلچهره دن یعقوب وش   نغمهٔ آواز بلبل آه وشیوندر بکا

وقال نابی

بن اکلادیغم عفو ایسه‌ك ای عفو آلهی   صورمه کنهم غیر یدن ال دفتری بندن

وقال نابی

بندن صورك حقائق اسرار عالمی   تالیف رازنامهٔ دهر از بر مده در

وقال وهبي

بني برحاله قودی هجری که اغیار اغلر حالمه دوست دکل دشمن غدار اغلر
چاغلبن طاغده ایرماغ دکل کوز یاشیدر یورکی طاشدن ایکن دردیمه کهسار اغلر

وقال اخر

بنی مکرر رقیب آواره ایتدی یارکویندن چیقاران آدمی فردوسدن تزویر شیطاندر

وقال فغانی

وخارستان عالمده اچلمز سه کل مقصود نه غم ای بلبل جان چونکه کلزار عدم موجود

وقال اخر

بو دهر پر تعبده نائل جاه اولمغه لابد اوتانمز یوز توکمز سوزاشتمز برقولاغ استر

وقال عارف حکمت بك

بهیمیت چراکاه صفادر غم عالم بنی آدم ایچوندر

وقال اخر

بیهوده ایتمه اهل ریادن امید فیض ایتمز درخت خشك نمادن ثمر ظهور

وقال عارف حکمت بك

بیهوده در کمال ودرایت زمانه ده باب کبار عصره هنر انتسا بدر
(حکمت)نظام عالم کون فسادی هب اخلال ایدن مدا هنه وار تکا بدر

وقال رشید

بی بقادر صقین الدانمه جهان فانی ایلمز عاقل اولان دولت دنیادن حظ

وقال رحمي

بی بصیرت اولەمز مدرك فیض دیدار هر کسه نورکور نمز جبل موساده

وقال غالب

بی پیچ وتاب غم اوله مز طبع پرهنر افعی اولورمی هیچ درگنجینه دن جدا

وقال راغب پاشا

بی تابی تهالك ایله بولدی قالدی هب سرمنزل مرامه وقنسز شتاب ایدن

راغب مداهنه ایله ریادر زمانه ده　　دنیایی صانمه جور وستمدر خراب ایدن

وقال شیخ غالب

بی نوالر عجبمی دوشسه سکا　　ذرّه آفتابه راجعدر

حرف التاء

والابيات عربية

قال المامه

تامل في الوجود بعين فكر ترى الدنيا الدنية كالخيال
ومن فيها جميعًا سوف يفنى ويبقى وجه ربك ذي الجلال

وقال اخر

تأنست بذميم الفعل طلعته تانس المقلة الرمداء بالظلم

وقال اخر

تانّ فالمرء ان تانى ادرك لاشك ما تمنى
وما لمستوفز عجول حظ سوى انه تعنى

وقال ابو الفتح البستي

تانّ في الشي اذا رمته لتعرف الرشد من الغي
لا تتبعن كل دخان ترى فالنار قد توقد للكي
وقس على الشيء باشكاله يدلك الشيء على الشيء

وقال اخر

تان وشاور فان الا مور منها مفيء ومستغمض
فرايان افضل من واحد وراي الثلاثة لا ينقض

وقال اخر

تجنب معاداة الرجال فانها مكدرة للصفو من كل مشرب
ولا تصطلي حربًا وان كنت واثقا بقوة ناب او بشدة مخلب
فلن يشرب السم الزعاف اخو حجى مدلاً بدرياق لديه مجرب

وقال اخر

تجاوز قدر المدح حتى كانه　　باحسن ما يثني عليه يعاب

وقال اخر

تحذر من صديقك كل يوم　　وبالاسرار لا تركن اليه
سلمت من العدو فما دهاني　　سوى من كان معتمدي عليه

وقال اخر

تحولت عن تلك الديار واهلها　　وآثرت قول الشاعر المتمثل
اذا كنت في دار يهينك اهلها　　ولم تك مقبولاً بها فتحول

وقال اخر

تخل بالوحدة مستانساً　　تنج من الناس ومن شرهم
اياك ان تطمع في نفعهم　　فالنفع ان تسلم من شرهم

وقال اخر

تداويت من ليلى بليلي من الهوى　　كما يتداوى شارب الخمر بالخمر

وقال اخر

ترجو النجاة ولم تسلك مسالكها　　ان السفينة لا تجري على اليبس

وقال ولاّده

ترقب اذا جنّ الظلام زيارتي　　فاني رايت الليل اكتم للسر
وبي منك مالو كان بالبدر لم ينر　　وبالليل لم يظلم وبالنجم لم يسر

وقال اخر

تركت حبيب القلوب لاعن ملالةٍ　　ولكن جنى ذنباً يودي الى الترك
اراد شريكاً في المحبة بيننا　　وايمان قلبي لا يميل الى الشرك

وقال اخر

تزندق معلنا لقول قوم　　اذا ذكروه زنديق ظريف
فقد بقي التزندق فيه وسماً　　وما قيل الظريف ولا اللطيف

وقال البحتري

تصفوا الحيوة لجاهل او غافلٍ عما مضى فيها و يتوقع
ولمن يغالط في الحقائق نفسه و يسومها طلب المحال و يطمع

وقال اخر

تطرق اهل الفضل دون الورى مصائب الدنيا وآفاتها
كالطير لا يسجن من بينها الا التي تطرب اصواتها

وقال سعد بن ليون

تعظيمك الناس تعظيم لنفسك في قلوب الاعداء طرًّ والاوداء
من عظم الناس يعظم في النفوس بلا مؤنة ونيل عزّ الاعزاء

وقال اخر

تعلم ان اكثر ما تنادب وان ضحكوا عليك هم الاعادي

وقال آخر

تعلم ما استطعت بحيث تسعى فان العلم زين للرّجال
وان العلم في الدنيا جمال وفي العقبى تنال به المعالى

وقال صلاح الدين الصفدي

تقدم المولد لم يعتبر لانه في الفضل تدليس
لواعتبرنا السن يوم العلى رقي على آدم ابليس

وقال اخر

تفاخر الناس في الدنيا باربعة اكل وشرب وملبوس ومنكوح
وغاية الكل ان فكرت فيه الى روث وبول ومطروح ومنضوح

وقال اخر

تكثر من الاخوان ما استطعت انهم كنوز اذا استنجدتهم وظهور
وان قليلا الف خلّ وصاحب وان عدوًا واحدًا لكثير

وقال اخر

تفكرت في الدنيا رخاء وشدة   وناديت في الاحياء هل من مساعدي

فلم ارَ فيما ساءني غير شامت   ولم ارَ فيما سرني غير حاسدِ

وقال ابو علي المهندس

تقسم قلبي في محبة معشر   بكل فتى منهم هواى منوط

كان فؤادي مركز وهم له   محيط واهوائى اليه خطوط

وقال اخر

تكثر من الاخوان ما اسطعت انهم   كنوز اذا استنجدتهم وظهور

وان قليلا الف خلٍ وصاحبٍ   وان عدوًّا واحدًا لكثير

وقال ناجم جامع هذا الكتاب

تمتع بهذا العمر ان كان مقبلا   ولا تامن الايام سوف تخون

ولا تغترر بالوقت حين صفائه   فليس لاوقات السرور ركون

وقال اخر

تمسك بقول الانبياء وحكمهم   ودع من ينافيهم وذلك جاهل

فقولهم حق وقول سواهم   وان زخرفت الفاظه فهو باطل

وقال المتنبي

تمشي الكرام على آثار غيرهم   وانت تخلق ما تاتي وتبتدع

من كان فوق محل الشمس موضعه   فليس يرفعه شيئ ولا يضع

وقال الباخرزي

تملكني واختار صدرى مسكنا   ومن عادة الملاك ان يسكنوا الصدرا

وقال اخر

تمنيت ان تمسى فقيها مناظرا   بدون عناء والجنون فنون

اذا كان كسب المال دون مشقةٍ   محالاً فكسب العلم كيف يكون

وقال سعد بن ليون

تنح عن الناس مهما استطعت ولا تك في الناس بالراغب
من اعتمد الناس يشقى ولا يرى غير منتقد عائب

وقال اخر

تنقل المرء في الآفاق يكسبه محاسنا لم يكن منها ببلدته
اما ترى بيدق الشطرنج اكسبه حسن التنقل فيها فوق رتبته

وقال ابيوردى

تنكر لي دهري ولم يدر انني صبور وعندي الحادثات تهون
فبات يريني الخطب كيف اعتداؤه وبت اريه الصبر كيف يكون

وقال اخر

تواضع تكن كالنجم لاح لناظر على صفحات الماء وهو رفيع
ولا تك كالدخان يعلو بنفسه على طبقات الجو وهو وضيع

وقال اخر

تواضع لمن ان تواضعت له يرى ذلك للفضل لا للبله
وجانب صداقة من لم يزل على الاصدقاء يرى الفضل له

وقال اخر

توكلت في كل ما ارتجي وفوضت امري الى خالقي
كما احسن الله فيما مضى كذلك يحسن فيما بقي

وقال شهاب الدين

توكل على الرحمن في الامر كله فما خاب حقاً من عليه توكلا
وكن واثقا بالله واصبر لحكمه تفز بالذي ترجوه منه تفضلا

وقال اخر

تهدى الى القمر الشمس الضياء وما ياتي الخسوف لها الا من القمر

حرف التاء

والابيات فارسية

قال الشاعر

تا ازبراى دفع بليات روزو شب   دارند مؤمنان همه بر كردكار دست
بهر دعاى جان تو بادند قدسيان   برداشته بحضرت پروركار دست

وقال اخر

تابتقدير قادر علام   چرخ كردش كند زمين آرام
باد مقرون سعادتت بخلود   باد موصول دولتت بدام

وقال اخر

تابود در محاورات عرب   نام شب ليل ونام روز نهار
شب تو هچو روز روشن باد   روزاعدات تيره چون شب تار

وقال اخر

تابهر صيد مرغ اجابت همى نهند   هر صبح وشام اهل صفادامى ازدعا
باد اهيشه مرغ اجابت شكارتو   دامش دعاى (دام لك العز والبقا)

وقال كليم

تاتوانى ناتوانان را بچشم كم مبين   يارئ يك رشته جمعيت دهد كلدسته را

وقال اخر

تاجمال تودرين پرده نهان خواهد بود   جنك هفتاد ودوملت بميان خواهد بود

وقال اخر

تاز نسيم بهار زنده شود مرغزار   تاز سموم خزان زرد شود بوستان

باد محب ترا روضهٔ شادی بهار   باد عدوی ترا دوحهٔ هستی خزان

وقال صاحب

تازه دیوانی بنام دوست میسازیم جمع   ارمغان پای ملخ پیش سلیمان می بریم

وقال اخر

تاشود عالم منوّر زآفتاب خاوری   تا کشد شب بررخ خورشید از ظلمت نقاب
روز عمرت باد چندانی که خلق کائنات   از حساب آن برون ایند تاروز حساب

وقال فکری

تا کی جکرم زغصه خون خواهدشد   روز وشبم اندوه فزون خواهدشد
روزم بخیال آنکه تاشب چه شود   شب درغم آنکه روز چون خواهدشد

وقال اخر

تبارك الله ازان کلك روح پرورتو   که سرّ غیب سرآید زبان او بصریر
امیر لشکر علم است پیك عالم عقل   کره کشای خیال است ونقشبند ضمیر

وقال اخر

تدبیر خود امروز کن ای خواجه که فردا   هر چند که فریاد کنی سود ندارد

وقال صاحب

ترادر آینه هر کس که دید میکوید   دوآفتاب درینجا مقابل افتاد است

وقال اخر

ترابا ما چنان درعهد انسی   دروغ است اینکه (طول العهد ینسی)

وقال مغری

تراکه دیده نباشد نظرچه کونه کنی   بدین قدم که توداری سفرچه کونه کنی
تراکه هیچ زاحوال خود خبر بنود   زحال خود دیکریرا خبرچه کونه کنی

وقال اخر

ترابسوی من خسته دل نظر هاباشد   چه کرده ام که زمن التفات لم کردی

وقال اخر

ترا من دوست میدارم بغایت　　توخواهی جور کن خواهی عنایت

وقال صاحب

تلخکورا غیر خاموشی نمی بینم جواب　　خصم راسازد پشیمان برد باری بیشتر

وقال حافظ

تکیه برجای بزرکان نتوان زد بکزاف　　باید اسباب بزرکی همه آماده کنی

وقال اخر

تکرار کنم مدح تو دائم که مدیحت　　قند است وهمان به که شود قند مکرر

وقال ظهیر فاریابی

تمتعی که من ازفضل خویشتن دیدم　　همان جفای پدر بود وسیلیٔ استاد

وقال سعدی

تندرستان رانبا شد دردریش　　جز بهمدردی نکویم درد خویش
کفتن ازز بنور بیحاصل بود　　بایکی درعمر خود ناخورده نیش
تاترا حالی نباشد همچوما　　حال ما باشد ترا افسانه پیش

وقال اخر

تنها همه شب من وچراغی　　مونس شده تابکاه روزم
کاهی بکشم باه سردش　　کاه ازتف سینه برفروزم

وقال سلمان

تن ده برضا آنچه قضا برتو نوشته است　　ازتو نشود دفع بتعویذ وحمائل

وقال سعدی

تواضع زکردن فرازان نکوست　　کدا کر تواضع کند خوی اوست

وقال حافظ

توانکرا دل درویش خود بدست آور　　که مخزن زرو کنج درم نخواهد ماند
بدین رواق زبرجد نوشته اند بزر　　که جزنیکویی اهل کرم نخواهد ماند

وقال هجری

توان بهجر توآسان وداع جان کردن　　ولی وداع توآسان نمی توان کردن

وقال سعدی

توان شناخت بیك روز در شمائل مرد　　که تاکجاش رسید است پایکاه علوم

ولی ز باطنش ایمن مباش وغره مشو　　که خبث نفس نکردد بسالها معلوم

وقال اخر

توچون رفتی بسلطان خیالت ملك دل دادم

غرض ازچشم اکر رفتی نخواهی رفت از یادم

وقال اخر

تود ستکیر خلق جهانی درین زمان　　باد اخدای درد وجهان دستکیر تو

وقال آخر

تیغ بباید زدنش برجکر　　هرکه زبانش دکر ودل دکر

وقال حافظ

تیمار غریبان سبب ذکر جمیل است　　جانا مکر این قاعده در شهر شمانیست

حرف التاء

والابيات تركية

قال نابی

تاثیرین اکله جانب علو یدن اولدیغن سیرایت جماعتن حرکاتن اذان ایله

وقال ایضاً

تاوقتی کلمینجه امور ایلمز ظهور دور ایلرآفتاب فلك نوبت اوستنه

وقال ایضاً

تخم اولمینجه خاك نشین بولمز ارتفاع اولمز جهانده کمسه عزیز اولمدن ذلیل

وقال حاذق

ترفیع غیره همت ایدرسر بلند اولان پامال اولورسه هرنقدر نردبان کبی

وقال راشد

تسلیمدر قضایه اکر وار ایسه علاج تدبیر یوقسه مانع تقدیر اولورمی هیچ

وقال لطفی آمدی

تشریف ایدیجك بزمی بص چشممه پایك بصمه قدمك خاکه کوزم نوری بصرسن

وقال اخر

تصدر قلسه کرنادان نه غم فوقنده دانانك

اولور خاروخس اوستنده کهر آلتنده دریانك

وقال نابی

تصریح ایلمزسه ده مقصودین اهل درد معلو مدر مآلی سیاق وسباقدن

وقال یسری

تصنع اهلنه یوزو یرمه باقمه سوزشنه ایشی بتنجه ینارموم خاتم مکتوب

وقال نعیم

تعمیر کعبه هدم صنمخانه ایش دگل   آچ دیدهٔ بصیرتی قلب خرابه بق

وقال راشد

تقریر ایده مم درد درونم المم وار   اللهی سورسك بنی سو یلتمه غمم وار

وقال سامی

تلاش حرص بیجا آدمی محروم کام ایلر   که دست رعشه دار ایله طولی پیمانه جمع اولمز

وقال حشمت

تمام اقبال ایدر انسانی القاچاه ادباره   اولور افتادهٔ خاك هبا میوه کمالندن

وقال نورس

تمغا سیدر سکوت متاع معارفك   برکون بزم دخی اولور البت روا جمز

وقال حاذق

تنزل ایلمز عالی همم چرکاب دنیایه   انکچون ذروهٔ جاهه چیقان اکثر ادانیدر

وقال نابی

توبهٔ میده ثبات قد ممدن صورمه   اوراسین ساقیٔ کلچهره نك ابرامی بیلور

وقال اخر

توفیقی یاور اولسه خدانك برآدمه   استرسه ایلسون بتون عالم مخاصمه

حرف الثاء

والابيات عربية

قال ابو العشائر

ثغر كلمع البرق حسن بريقه   يشفي فواد المستهام بريقه
قد بت الثمه وارتشف المنى   من درّه ورحيقه وعقيقه

وقال غانم العاصمي

ثق بالكريم اذا تهلل بشره   فهو البشير بنيل كل مراد
والبشر في وجه اللئيم تملق   فاحذر به استدراجه بفساد
ضدان بينهما اخصّ تشابه   فاحذر هديت تشابه الاضداد

وقال ثعلب

ثلاث خصال للصديق جعلتها   مضارعة للصوم والصلوات
مواساته والصفح عن كل ذلة   وترك ابتذال السرّ في الخلوات

وقال سعد بن ليون

ثلاث مهلكات لا محاله   هوى نفس يقود الى البطاله
وشح لا يزال يطاع دايا   وعجب ظاهر في كل حاله

وقال زهير

ثلاث يعز الصبر عند حلولها   ويذهل عنها عقل كل لبيب
خروج اضطرار من بلاد تحبها   وفرقة اخوان وفقد حبيب

وقال السراج الوراق

ثلاثة ان صحبت ثلاثة   اعيت علاج بدوها والحضر
عداوة مع حسد وفاقة   مع كسل وعلة مع كبر

وقال ابو العلاء المعرّى

ثلاثة ايام هي الدهر كله وماهي غير الامس واليوم والغد

وما البدر الاّ واحد غير انه يغيب وياتي بالضياء المجدد

فلاتحسب الاقمار خلقاً كثيرة فجملتها من نيرّ متعدّ د

وقال اخر

ثلاثة تذهب عن قلبي الحزن الماء والخضراء والوجه الحسن

وقال بن وهب

ثلاثة تشرق الدنيا ببهجتهم شمس الضحى وابو اسحق والقمر

يحكي افاعيله في كل نائبة الغيث والليث والصمصامة الذكر

وقال اخر

ثلاثة طاب بها المجلس الورد والتفاح والنرجس

وقال ابو بكر البلخي

ثلاثة فقدها كبير الخبز واللحم والشعير

والبيت من كلها خلاء فجد بها ايها الامير

وقال اخر

ثلاثة يجهل مقدارها الامن والصحة والقوت

فلاتثق بالمال من غيرها لو انه درّ و ياقوت

وقال الصفدي

ثمانية ان يسمح الدّهر بها فما لي عليها بعد ذلك مطلوب

منام ومشروب ومزج ومأكل وملهى ومشموم ومال ومحبوب

وقال اخر

ثمانية عمت باسبابها الورى فكل امرئ لابد يلقى الثمانيه

سرور وحزن واجتماع وفرقة وعسر ويسر ثم سقم وعافيه

وقال آخر

ثمن المعروف شكر ويد الانعام ذخر
وبقاء الذكر في الا حياء للاموات عمر

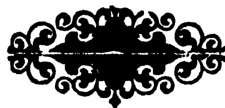
وقال آخر

ثنتان لو بكت الدّماء عليهما عيناي حتى توذنا بذهاب
لم تبلغا المعشار من حقيهما شرخ الشباب وفرقة الاحباب

وقال ابو بكر المازني

ثنتان من سير الزمان تحيرت لهما عقول ذوي التفلسف والنهى
مثر من الاموال منحوس الحجى وموفر الآداب منقوص الغنى

«لا توجد حرف الثاء في الفارسية والتركية»

حرف الجيم

والابيات عربية

قال الشاعر

جاءت سليمان يوم العرض قبرة　　تاتي برجل جراد كان في فيها

ترنمت بفصيح القول اذ نطقت　　ان الهدايا على مقدار مهديها

وقال اخر

جامل عدوك ما استطعت فانه　　بالحلم يطمع في صلاح الفاسد

ولربما رضى العدوّ اذا راى　　منك الجميل فصار غير معاند

وقال اخر

جاءت بوجه كانه قمر　　على قوام كانه غصن

غنت فلم يبق فيَّ جارحة　　الاَّ تمنيت انها اذن

وقال ابن الخطيب

جاء العذار بظل غير ممدود　　فمنتهى الحسن منه غير محدود

ناديت قلبي اذ لاحت طلايعه　　ياصبر ايوب هذا درع داود

وقال اخر

الجد انهض بالفتى من عقله　　فانهض بجدك في الحوادث اوذر

ما اقرب الاشياء حين يسوقها　　قدر وابعدها اذا لم يقدر

وقال اخر

جزى الله خيرًا كل من ليس بيننا　　ولا بينه ودّ ولا نتعارف

فما نالني ضيم ولا حلّ بي اذًى　　من الناس الاّ من فتى انا عارف

وقال آخر

جس الطبيب يدى جهلاً فقلت له ان المحبة في قلبي فخل يدي

وقال اخر

الجسم بيت وقنديل الفؤاد به والراس قبته والمقلة الجام

فالعارفون بنور الحق ان نظروا صحت فراستهم والجام نمام

وقال آخر

جسمي معي غير ان الروح عندكم فالجسم في غربة والروح في وطن

فليعجب الناس مني ان لي بدنا لا روح فيه ولي روح بلا بدن

وقال ابو الفتح البستي

جعلت هديتي لكم سواكا ولم اقصد به احدا سواكا

بعثت اليك عودا من اراك رجاء ان اعود وان اراكا

وقال اخر

جلت معالي قدس وحدة ذاته عن ان يطور بها ذوو الاطوار

هيهات ان تصطاد عنقاء البقا بلعابهن عناكب الافكار

وقال آخر

جمال اخى النهى كرم وفضل وليس جماله عرض وطول

وقال عاصم الغانمي

جمعت ما انا محتاج الى سنة اليه فرشاً وملبوساً ومقتاتا

وكان اول ما في الباب يلزمني جمع الحيوة الى حول وهيهاتا

وقال اخر

جن الظلام وهاج الوجد بالسقم والشوق حرك ما عندي من الالم

ولوعة البين في الاحشاء قد سكنت والفكر صيرني في حالة العدم

والوجد اقلقني والشوق احرقني والدمع باح بسر اي مكتتم

حرف الجيم

والابيات فارسية

قال صائب

چاره سازان جهان ازچارهٔ خود عاجزند
آب نتواند که شوید کرد از رخسار خویش

وقال حافظ

جام جهان نماست ضمیر منیر دوست اظهار اشتیاق خود آنجا چه حاجت است

وقال اخر

جامه بگذار و دار دل راپاك پاکدل را زکهنه جامه چه باك
باش همراه خاکساران را کاوّلت خاك بودو آخر خاك

وقال اخر

جانا تو یگانهٔ ولی ذات تو هست مجموعهٔ آثار کمالات همه

وقال اخر

جانم بفدای آنکه اواهل بود سردر قدمش اگر نهی سهل بود
خواهی که بدانی بیقین دوزخ را دوزخ بجهان صحبت نا اهل بود

وقال آخر

جانی است مرا که فرقت تن خواهد کامی است مراچنانکه دشمن خواهد
ناکامیٔ عمر خویش اگر شرح دهم دشمن بدعا زندگی من خواهد

وقال حافظ

جای آن است که خون موج زند دردل لعل
زین تغابن که خزف می شکنند بازارش

وقال ایضاً

چرخ برهم‌زنم ارغیر مرادم کردد　　من نه آنم که زبونی کشم از چرخ فلك

وقال آخر

جزا آینهٔ فعل است کویی　　که دروی هرچه کردی می نماید
اکر کردی نکویی نیك بینی　　وکر بد کردهٔ بد پیشت آید

وقال اخر

جز حادثه هرکز طلبم کس نکند　　یك پرسش کرم جز تبم کس نکند
ورجان بلب آیدم بجز مردم چشم　　یك قطرهٔ آب برلبم کس نکند

وقال اخر

چشم از برای دیدن آثار قدرت است　　کوش از پی شنیدن اخبار حکمت است

وقال اخر

چشم کوته نظران بر ورق روی نکارین　　خط همی بینند وعارف قلم صنع خدارا

وقال اخر

چشم رضا ومرحمت برهمه بازمی کنی　　چونکه بیخت مارمی این همه نازمی کنی

وقال عرفی

چنان با خلق الفت کن که بعد از مردنت عرفی　　مسلمانت بزمزم شوید و هندو بسوزاند

وقال خیام

چندین غم ما بحسرت دنیا چیست　　هرکز دیدی کسی که جاوید بزیست
این یك نفسی که در تنت عاریتی است　　با عاریتی عاریتی باید زیست

وقال اخر

جنك وصلح بی محل ناید بکار　　جای کل کل باش وجای خار خار

وقال سعدی

چواز قومی یکی بی دانشی کرد　　نه که را منزلت ماندنه مه را
نمی بینی که کاوی در علف زار　　بیالاید همه کاوان ده را

وقال اخر

چوآید بموی تواند کشید　　چوبر کشت زنجیرها بکسلد

وقال اخر

چود انستی که این دردتوازکیست　　زرنج خویشتن می باش خرم
کراو زهرت دهد بهتر زشکر　　وراو زخمت زند بهتر زمرهم

وقال سعدی

چو مردان سخن کفت بایدبهوش　　وکرنه شدن چون بهائم خموس

وقال اخر

بهائم خموشند وکویا بشر　　زبان بسته بهترکه کویابشر

وقال اخر

چون الف چیزی ندارم درجهان　　تابدست آرم تذرو خوشخرام
ای دریغا کاشکی بی بودمی　　تایکی درز یرمن بودے مدام

وقال خیام

چون ابربجو یبار وچون بادبدشت　　روزی دکراز عمر من وتوبکذشت
هرکز غم دوروز نخواهم خوردن　　روزی که نیامداست وروزی که کذشت

وقال اخر

چون خدیث است یادکار بشر　　یادکارت بخیر به که بشر

وقال خیام

چون عمر بسر رسدچه بغداد وچه بلخ　　پیمانه چو پر شود چه شیرین وچه تلخ
افسوس که بعدا زمن وتوماه بسی　　از سلخ بغره آید واز غره بسلخ

وقال سلمان

چون کل دهنی زمانه پرخنده نکرد　　کش بازبخون جکر آکنده نکرد
چون غنچهٔ کل دمی دلی جمع نشد　　کایام همان دمش پراکنده نکرد

وقال اخر

چون میان من وتوقربت جانی باشد　　چه تفاوت کند ار بعد مکانی باشد

وقال مالی

چون ننالم که درین سینه دل زاری هست　　راحتی نیست دران خانه که بیماری هست

وقال اخر

چون نرود در پی صاحب کند　　آهوی بیچاره بکردن اسیر

وقال اخر

چون نیك و بد من همه پیش توعیان است　　اندیشه ز بد کوئی اغیار ندارم

وقال صاحب

چونکه حب وطن ای دوست زایمان باشد　　چون نباشم زسر مهر طلبکار وطن

وقال اخر

جهان بکام وفلك بنده وملك داعی　　امید تازه ودولت قوی و بخت جوان

فتوح سوی یمین وسعود سوی یسار　　سپهر سوی رکاب و زمانه پیش عنان

وقال اخر

جهان ازرنك و بوسازد اسیرت　　ولی نزدیك ار باب بصیرت

نه رنك دلکشش رااعتبار یست　　نه بوی دلفر یبش رامدار یست

وقال اخر

جهان جام وفلك ساقی اجل می　　خلائق باده نوش ازمجلس وی

خلاصی نیست اصلاهیچ کس را　　ازین جام وازین ساقی ازین می

وقال اخر

جهان چوکشت بکام تونیك نام انداز

که غیر نام نکونیست حاصل دوجهان

وقال اخر

جهان خوش است ولیکن زوال مالك اوست

بقا خوش است ولیکن فنا فذلك اوست

وقال اخر مستزاد

جهدی کن و بامردم دانا بنشین   آموز هنر

یابا صنمی لطیف ورعنا بنشین   باز بنت وزر

زین هردو کرت یکی میسر نشود   ای جان پدر

اوقات مکن ضائع وتنها بنشین   بادیدهٔ تر

وقال اخر

چه شد که از نظرت همچواشك افتادم   چه واقع است که هرگز نمکینی یادم

وقال ابن یمین

چه سود آنکه که ماهی مرده باشد   که باز آید بجوی رفته آبی

وقال اخر

چه کنم گرنکنم ناله وفریادو فغان   که چنانم زفراقت که بداندیش تو باد

وقال اخر

چه یارا سهارا که رخشنده مه را   سپارش بخورشید انور نو یسد

همین رفعت قدراو بس که خودرا   در آنحضرت ازذره کمتر نو یسد

حرف الجيم

والابيات تركية

وقال آخر

چاره‌سازاولمه‌دکل درد ینه درمان اره یور   یوقلیوب نبضني ایتد مسه کیمی استمزاج

وقال رشدی

چاره یوق چالسه‌ك اکر باشني طاشدن طاشه

سر نوشت ازلی حك ایله تغییر اولمز

وقال فضولی

جانان ایسه مطلوب طمع جاندن کس   مطلوب ایسه جان امیدی جاناندن کس

جان سومك ایله میسر اولمز جانان   یا بوندن امیدیا طمع اندن کس

وقال فضولی

جانی جانان دیلمش ویرمامك اولمزای دل   نه نزاع ایلیه‌لم اونه سنکدر نه بنم

وقال عاصم

جای ایدر بالای چشم اوزره تواضع پیشه لر

قد خمدر قدر بنی والاقیلان ابرولرك

وقال شیخ غالب

چشمان سیهله نقش ابرو   محرابك ایچنده جفته یاهو

وقال راغب پاشا

چرادن دم اوررمی ماجرای فهم ایدن راغب   ادب مانع دکلی اعتراض صنع بیچونه

وقال نابی

جفا کوردك اوشوخ نازپرورden وفادیرکن
بزمله عاقبت بیکانه چیقدی آشنا دیرایکن

وقال اخر

چکرم کوه کران غمی قاف اولسه اکر طاق ایدر طاقتی ذره جه بار منت
شاخ پربار کبی ایتدی شکسته قدرم اولدی حرما نمی مثمر هنر واهلیت

وقال وهبی

جفای یاردن جور فلکدن اغلرز هردم دوچشم خون فشانیله دوکنمزما جرامزوار

وقال ظهوری

جفادن یوز چیورمز دردو غمدن لذت المشدر
بنم دیوانه کوکلم چوق بلادن ایرته قالمشدر

وقال نورس

جلوه کاه ایتدم خیال روی یاره سینه می ابلدم وقف نکارستان چین آینیه می

وقال آخر

جمع مال ایلد یکك راحت ایچوندراما رنجی ارتراغی اولد قجه یوکی حمالك

وقال اسحق

جنت قوقوسی کلمکه باشلادی مشامه یاقلاشدی کبی قافله مز منزل شامه

وقال نابی

چندروز ایلسه ده سوی خلافه جریان ینه مجرای قدیمن بولور آب احسان

وقال لمعی

جنبش قامت موزونه نسبت یارك سروکلزار جهان مصرع بی معنادر

وقال راغب پاشا

جهان آرایشندن دستشوی اول راحت استرسك
قناعت دامنن الدن بواقمسه نعمت استرسك

وقال باقی

جهانده باشیمه سلطان ایکن ازادهٔ وفارغ   بنی زنجیر زلفك بو ینو بغلو براسیر ایتدی

وقال اخر

جهانده بولمدم یار موافق   موافق صاند یغم چیقدی منافق

وقال راغب پاشا

جهانده دولت ایدر عیبن آدمك مستور   گناه ایدرسه ده فرضا ثوابدر دیرلر
چیقنجه نامی می آشا ملقله بر رندك   الندە آب كورلسه شرابدر دیرلر

وقال لبیب .

جهانده كاسه تهیلك بلای جان ایدوكی   خراش سنیهٔ طنبوردن نمایاندر

وقال اخر

جورد هر ایله اولور بلبل غرابه همنشین   ینه شكوای غراب ایلر غرابت بونده در

وقال شیخ غالب

چونكه شهر عافیتده تندیادا كسك دكل   اولمه قندیل منار شهرتك پروانه سی

وقال آخر

چوق سروقد كشیده سی وار باغ دولتك   شاخنده مرغ بی كسه بر آشیانه یوق

وقال نابی

چیقسون كوزی كتابه حقارت ایدنك   جهلی ایله دعواے مهارت ایدنك
چكسون ورق عمرینه خط كلك قضا   قدر قلمی حطه اشارت ایدنك

حرف الحاء

والابيات عربية

قال ابو العلا المعرى

حاول اهواني قوم فما　　واجهتهم الاّ باهواني
يحرشوني بسعاياتهم　　تغيّروا نية اخواني
لواستطاعوا الوشو بي الى المريخ والشهب وكيوان

وقال ابن المنجم

حبيب لست انظره بعيني　　وفي قلبي له حب شديد
ار يدوصاله ويريد هجري　　فاترك ما اريد لما يريد

وقال اخر

الحرب ان باشرتها　　فلا يكن منك الفشل
واصبر على اهوالها　　لا موت الاّ بالاجل

وقال اخر

الحر حر عزيز النفس حيث ثوي　　كالشمس في كل برج ذات اقمار

وقال عبد الباقي الفاروقي

حر شعري الرقيق في مدح طاها　　سيد المرسلين جد الحسين
بالقدامي من لفظه والخوافي　　من معانيه طار في الخافقين

وقال احمد بن طاهر

حسب الفتى ان يكون ذا حسب　　من نفسه ليس حسبه حسبه

ليس الذي يبتدي به نسب مثل الذي ينتهي به نسبه

وقال اخر

حسن الفعال من الصلصال مقصود والمرء بالفعل مذموم ومحمود
فانما ترفع الانسان اربعةٌ العلم والحلم والاحسان والجود

وقال اخر

حسن قول نعم من بعد لا وقبيح قول لا بعد نعم
ان لا بعد نعم فاحشة فبلا فابدا اذا خفت الندم

وقال المتنبي

حشاشة نفس ودعت يوم ودعوا فلم ادر اي الظاعنين اشيع
اشاروا بتسليم وجدنا باعين تسيل من الآماق والسيل ادمع
حشاي على جمر ذكي من الهوى وعيناي في روضٍ من الحسن ترتع

وقال اخر

حفظ اللسان راحة الانسان فاحفظه حفظ الشكر للاحسان

وقال لسان الدين بن الخطيب

الحق يعلو والاباطل تسفل والله عن احكامه لا يسئل
واذا استحالت حالة وتبدلت فالله عز وجل لا يتحوَّل
واليسر بعد العسر موعود به والصبر بالفرج القريب موكل
والمستعد لما يؤمل ظافر وكفاك شاهد قيدوا وتوكلوا

وقال اخر

حكت قامتي لاما وقامة منيتي حكت الفا للوصل قلت مسائلا
اذا اجتمعت لامي مع الالف التي حكتك قواما ما يصير فقال لا

وقال اخر

حكتني وقد اودى بي السقم شمعة وان كنت صبا دونها متوجعا
ضنىً وسهادًا واصفرارًا ورقةً وصبرًا وصمتًا واحتراقًا وادمعا

وقال اخر

حلفت يمينًا لا اتخذت سواكم خليلاً واني في يميني صادق
متى تسمح الايام منك بنظرة فيانس معشوق ويلتذ عاشق

وقال حسين بن الضحاك

حمدنا الله شكرًا اذ حبانا بنصرك يا امير المومنينا
فانت خليفة الرحمن حقًا جمعت سماحة وجمعت دينا

وقال صفي الدين الحلى في مليح اسمه حسين

حنيني وافر والشوق مني طويل والهوى عندي مديد
واعجب انني اهوى حسينًا وشوقي في محبته يزيد

وقال اخر

حواجبنا تقضى الحوائج بيننا ونحن سكوت والهوى يتكلم

وقال اخر

حيوة بلا مال حيوة ذميمة وعلم بلا جاه كلام مضيع

حرف الحاء

والابيات فارسية

قال الشاعر

حاشا كه بكام دل خود كار كنم ‌ ‌ ‌ ‌ يا خاطرت از خار غم افكار كنم
كر هست مراجر يمه ظاهر ساز ‌ ‌ ‌ ‌ تا من بكناه خويش اقرار كنم

وقال اخر

حاصل كن ازين جهان فانى هنري ‌ ‌ ‌ ‌ غافل منشين زخويش چون بى خبرى
چون بنشيند غبار وشك بر خيزد ‌ ‌ ‌ ‌ كاسب است بزير رانت يالاشه خرى

وقال اخر

حال دل تنك من ازان غنچه دهان پرس ‌ ‌ ‌ ‌ اسباب ضعيفيم ازان موى ميان پرس
هر بو الهوسى ذوق غم عشق چه داند ‌ ‌ ‌ ‌ شيرينى وتلخئ من از باده كشان پرس

وقال كليم

حال من بى برك ونوارا چه شناسد ‌ ‌ ‌ ‌ آن سرو كه آكاه زتاراج خزان نيست

وقال اهلى

حديث شوق همين بس كه سوختم بى تو ‌ ‌ ‌ ‌ سخن يكى است دكرها عبارت آرايى است

وقال اخر

حديث عقل در ايام پادشاهئ عشق ‌ ‌ ‌ ‌ چنان شد است كه فرمان عامل معزول

وقال ابو السعود

حقا نظر شاه جهان حق بين است ‌ ‌ ‌ ‌ رأيش سند شرع وعماد دين است
نزد عقلا اين مثل ديرين است ‌ ‌ ‌ ‌ هر كار كه خسرو بكند شيرين است

حرف الحاء

والابيات تركية

قال خاكی

حاشا لله که هدایا یه سزادر دیوبن	صونمدم درکه والاسنه کستاخانه
هرصقالدن بنی برقیل ایله شاد ایله دیو	شانه عرض ایلدم انجق اوکریم الشانه

وقال اخر

حال زارمدن سنی فریادم آکاه ایلدی	شکر لله اولدی فریادم بکا فریادرس

وقال فنی

حددن زیاده ایتمه تغافل نیازمه	جانا مثلدر عاشقی چوق ناز اوصاندرر

وقال اخر

حرم میکده یی کورمکه کلمش صوفی	صقیلوب دختررز دیدی که نامحرم وار

وقال حاذق

حروف مسته نظر قیل ستم بوزنیتسیدر	امل دیدکلری انجق الم بوز نیتسیدر
جهانده ایله ردی قبولدن تفریق	نقوش منعه نظر قیل نعم بوزنیتسدر

وقال فاضل بك

حریص اولور کشی پك منع اولندیغی فعله	رواج باده یه فرط یساغدر باعث

وقال آخر

حسد قلب عدو لطف ایله زائل اولمز	سنکده مضمر اولان آتشه آب ایتمز اثر

وقال حاذق

حسدی غبرت اقران ایله تعبیر ایدر   علما طائفه سی ایلسه یارانه حسد

وقال اخر

حسن تدبیری عاقلك کاهی   ایش کورر تیغ ونیزه دن افزون
تیغیده قوالا نور محلنده   کل شی بوقته مرهون

وقال اخر

حفظ ایچون نسخهٔ محبتکی   ایلدم چاك سینه می دولاب

وقال اخر

حقه تفویض امواریت نه المچك نه کدر   قیل سوزم عارف ایسه ك کوش قبوله کوهر

وقال شاکر احمد پاشا

حقی باطلدن ایتمدك تمیز   هذیان ایله کچدی عمر عزیز

وقال اخر

حلال زاده شکست ایتدیکن درست ایلر   خمار ینی کندوسی دفع ایدر می ناب

وقال حامیٔ آمدی

حمد لله هنرم شهر تمه غالبدر   صوتی عالی ایچی خالی دکلم همچو طبول
وارا ایسه شبهك اکر اومحك تجربه یه   اشته لوح اشته قلم اشته کتب اشته نخول

حرف الخاء

والابيات عربية

قال ابن سنا الملك

خاصمني من سكت عنه فظن ان ليس لي لسان
فقلت ما انت لي بخصم وانما خصمي الزمان

وقال اخر

خاط لي عمرو قباء ليت عينيه سواء
فاسئل الناس جميعا امديح ام هجاء

وقال اخر

خذ العفو وامر بعرف كما امرت واعرض عن الجاهلين
ولن في الكلام لكل الانام فمستحسن لذوي الجاه لين

وقال اخر

خذوا بنصيب من نعيم ولذة فكل وان طال المدى يتصرم
ولا تتركوا يوم السرور الى غد لعل غدا ياتي بما لست تعلم
الاان اهني العيش ماسمحت به صروف الليالي والحوادث نوم
لقد كادت الدنيا تقول لاهلها خذوا لذة لو انها تتكلم

وقال عبد الباقي الفاروقي

خزانة فكري كورة وتخيلي لنحل معان تلفظ الشهد يعسوب
تحن له الاذواق شوقا لرشفه كما حن مشتاقا ليوسف يعقوب

وقال اخر

خطٌّ حسن جمال مرءٍ ان كان لعالم فاحسن
الدُّر مع النبات احلى والدُّر على البنات ازين

وقال اخر

خطرات ذكرك تستثير مودتي فاحس منها في الفؤاد دبيبا
لا عضو لي الا وفيه صبابة فكان اعضائي خلقن قلوبا

وقال ابن الدهان النحوي

خف اذا اصبحت ترجو وارج ان اصبحت خائف
ربَّ مكروه مخوف فيه لله لطائف

وقال عمرو بن معدي كرب

خلت الديار فسدت غير مسود ومن الشقاء تفردي بالسودد

وقال اخر

خلت الزَّوايا من خباياها كما خلت القلوب من المعارف والتقى
وتنكر الوادي فما غزلانها تلك الظبا ولا النقا ذاك النقا

وقال اخر

خل اذا جئته يوماً لتساله اعطاك ما ملكت كفاه واعتذرا
يخفي صنائعه والله يظهرها ان الجميل اذا اخفيته ظهرا

وقال ابن المعتز

خل الزمان اذا تقاعس او جمح واشك الهموم الى المدامة والقدح
واحفظ فؤادك ان شربت ثلاثة حذرا اليه بان يطير من الفرح
هذا دواء للهموم مجرب فاسمع مقالة ناصح لك قد نصح
ودع الزمان فكم لبيب حاذقٍ قد رام اصلاح الزمان فما صلح

وقال اخر

خلقت الجمال لنا فتنةً وقلت لنا ياعبادي اتقون
وانت جميل تحب الجمال فكيف عبادك لا يعشقون

وقال اخر

خل الديار ومـا فيها لاهليها وقل سلام على الدنيا وما فيها

وقال آخر

خلق الله للحروب رجالاً ورجالاً لقصعة وثريد

وقال اخر

خلق اللسان لنطقه وكلامه لا للسكوت وذاك حظ الاخرس
واذا نطقت فكن مجيباً سائلاً ان الكلام يزين ربّ المجلس

وقال اخر

خلق المال واليسار لقوم واراني خصصت بالاملاق
انا فيما ارى بقية قوم خلقوا بعد قسمة الارزاق

وقال جميل

خليلي فيما عشتما هل رايتما قتيلاً بكى من حب قاتله قبلي

وقال البهازهير

خليلي كفا عن ملامة مغرم تذكّر ايامـاً مضت وتشوقا
ولا تحسبا قلبي كما قلتما سلا ولا تحسبا طرفي كما قلتما رقا
فما ازداد ذاك القلب الا تماديًا وما ازداد ذاك الدمع الا تدفقا

وقال اخر

خليلي كم صاحبت في الناس صاحباً وما نالني منهم سوى الهم والعنا
وعاشرت ابناء الزمان فلم اجد صديقاً وفياً بالعهود ولا انـا

وقال اخر

خيالك في عيني وذكرك في فمي ومثواك في قلبي فاين تغيب

وقال اخر

الخير ابقى وان طال الزمان به والشر اخبث ما اوعيت من زاد

وقال آخر

خير الامور ما حمدت غبه والمرء مقرون بمن احبه

حرف الخاء

والابيات فارسية

قال الشاعر

خاکپایش آمدو شد دیدهٔ من جای او   خوبتر جایی ازین نبود بخاکپای او

وقال اخر

خدا گر بزحمت ببندد دری   برحمت کشاید در دیکری

وقال اخر

خداوندا دری ازغیب بکشای   طریق وصل آن دلدار بنمای
زمرآة دلم کن زنك غم دور   زوصل یار سازم شادو مسرور
منه داغ فراقم بردل ريش   مكن پرخون دلم ازهجر زين‌بيش

وقال اخر

خدا هرچه خواهد کند بنده باش   رضا پیش کبرو سر افکنده باش

وقال كليم

خصمیٔ زشت با آیینه چه نقصان دارد   چه غم ازد شمنیٔ مردم نادان مارا

وقال حسن دهلوی

خط ساغر کجا که بکرفت است   دل من از کتابت اشعار

وقال اخر

خطش چوشب قدر سراسر معنی است   معنیش چورو ز عید یکسر روشن

وقال اخر

خواهم بتو عرض بی نوایی کردن   نالیدن وبخت آزمایی کردن
هر چند که شاه بی طلب می بخشد   شرطست درین راه کدایی کردن

وقال اخر

خواهی که بهین دو جهان کارتو باشد   زین هردو یکی کار کن ازهرچه کنی بس
یافائده ده آنچه بدانی دکریرا   یافائده کیر آنچه ندانی زدکرکس

وقال قاضی مجد الدین

خواهی که میان خلق قاضی باشی   باقی باشی کهی وکه ماضی باشی
باخلق خدا حکم چنان کن که اکر   آن باتوکند کسی راضي باشی

وقال حافظ

خوش بود کر محك تجر به آید بمیان   تاسیه روی شود هرکه دروغش باشد

وقال خسرو

خوش خلقتی است جسم دریغ استوارنیست   خوش حالتی است عمرولی پایدارنیست
خوش منزلی است عرصهٔ روی زمین دریغ   کانجا مجال عیش ومقام قرار نیست
مردے که درشمار بودا ینجا کجاست   کورا ازین زمانه غم بیشمارنیست

وقال مولانا قدّس سره

خوشتر آن باشد که سرّ دلبران   کفته آید در حدیث دیکران

وقال آخر

خون میخورد چوتیغ درین دور هرکه او
یك روی و یك زبان بوداز پاك کوهری
وآن کس که همچو شانه دوروی است وده زبان
برفرق خویش جاي دهندش زسروری

حرف الخاء

والابيات تركية

قال فطنت

خاکساری مایهٔ رفعت اولور روشن دله ارترز کرد یتیمی قیمتن انجو لرك

وقال راشد

خاکساریٔ هنر پیشه یی ذلت صانمه پر تومهر یره دوشسه ده پامال اولمز

وقال رازی

خدا دیوار دولتخانهٔ ارباب اقبالی کهی برلانهٔ کنجشك بی آرام ایچون صاقلر

وقال نافع

خداا کوسترمسون طالع توجه ایتسه ادباره هزار افسون ایله بند ایلسك رام اولمز اقبالی

وقال حلیمکرای

خزان آلود دررشك بهاران کوردیکك یرلر

مقرزا غدر شمدی کلستان کور دیکك یرلر

وقال اخر

خصمه چوق حیله دیمشلر عقلا جمله دن اسلی ترك غوغا

وقال لطفی

خط عنبر فشانك مانع بوی عذار اولمز مسلمدر بودعوا کیم خطوطه اعتبار اولمز

وقال جلال

خلاق جهان عالمه قیلد قچه تجلی هر شخص برر حال ایله قیلش متسلی

وقال اخر

خلقه غدر ایلیانك عاقبتی خیر اولمز کندی بولمزسه ده بر کون اولوراولادی بولور

وقال اخر

خلقه کین ایله کروارسه مروت سنده سنی ذم ایلینی مدح ایله قیل شرمنده
اهل عرفان ایله کلخنده کچنمك یکدر جهلا ایله صفا ایلمدن کلشنده

وقال اخر

خواص خاکپایك شرحنی تحقیق ایدن مردم
غبار ایله بیاض دیدهٔ خونباره یازمشلر
کلستان سر کویك صفاتن باب باب ای کل
خط ریحا نله جدول چکوب کلزاره یاز مشلر

وقال اخر

خواهی که در ین زمانه فردی کردی واندرره دین صاحب دردی کردی
روزان وشبان بکرد مردان میکرد مردی کردی چوکرد مردی کردي

وقال اخر

خورشیدی نه حاجت ایده لم نورایله تعریف آثاری نمایندهٔ ارباب نظر در

وقال ثابت

خوش کلور اهلنه آرایش چرك دنیا جامه آلوده لکی زینتیدر بقالك

حرف الدال

والابيات عربية

وقال اخر

داء قديم وامر غير مبتدع جور الزمان على اهل المروات

وقال آخر

دار من الناس ملا لانهم من لم يدار الناس ملوّه
ومكرم الناس حبيب لهم من اكرم الناس حبوه

وقال سيدنا على رضى الله عنه

دع ذكرهن فما لهن وفاء ريح الصبا وعهدهن سواء
يكسرن قلبك ثم لا يجبرنه وقلوبهن من الوفاء خلاء

وقال ابو فراس

دع النجوم لعرّاف يعيش بها وانهض بعزمٍ قويٍّ ايها الملك
ان النبي واصحاب النبي نهوا عن النجوم وقد ابصرت ماملكوا

وقال يزيد

دعوت بماء في اناء فجاءني غلام به خمرا فاوثقته زجرا
فقال هو الماء القراح وانما تجلى له خدّي فاوهمك الخمرا

وقال الموسوى

دنيا تضر ولا تسرّ وذا الورى كل يجاذبها وكلّ عائب

وقال اخر

الدهر كالميزان يرفع ناقصاً ابدًا و يخفض زائد المقدار
واذا تنحى الانصاف عادل عدله في الوزن بين حديدة ونضار

وقال اخر

الدهر مع الانام كالميزان لا يرفع غير صاحب النقصان

وقال محمد الحلبي العربى

دواتي كاس والكتاب حديقتي وساقي مدام الفكر قام على قدم
صرير يراعي مطربي فكانما سطوري اوتار ومضرابها القلم

حرف الدال

والابيات فارسية

وقال اخر

دارم زجفای فلك آینه کون پرآه دلی که سنك ازو کردد خون
روزی بهزار غم بشب می آرم تاخود بشب ازپرده چه آیدبیرون

وقال اخر

دانش وخواهشند نرکس وکل که بیکجای نشکفند بهم
هرکجاخواهش است دانش نیست هرکجا دانش است خواهش کم

وقال رشید وطواط

دانی شها که دور فلك راهز ارسال چون من یکانهٔ ننماید بصد هنر
کرزیردست هرکس وناکس نشاینم آنجا دقیقه ایست بدانم این قدر
بحر یست مجلس تو ودر بحربی خلاف لؤلؤ بزیر باشد وخاشاك برزبر

وقال بنائی

دخترانی که بکر فکر منند هریکی را بشوهری دادم
هرکه کابین نداد عنین بود زوکر فتم بد یکرے دادم

وقال اخر

درآن زمین که تودرچشم خلق خوارشوی مکن درنك درآنجا بروبجای دکر
درختا کرمتحرك شدی زجای بجای نه جور اره کشیدی ونه جفای تبر

وقال جعفری

در ایام محنت بهم بوده ایم رسیدی بدولت بما کی رسی

نپرسم ترا ونپرسی مرا من از بیکسی و توازنا کسی

وقال اخر

در بلاها جزع مکن که ازان دوزیان است کوش کن ازمن
اوّلا دوستان شوند ملول ثانیا شادمان شود دشمن

وقال آخر

در توکل از طلب کاهل مشو کسب کن پس تکیه بر جبار کن
رمز (الکاسب حبیب الله) شنو کر توکل می کنی در کار کن

وقال صائب

رچشم کند جای مکس را چو دهی روی باسفله همان به که مدار انکند کس

وقال اخر

درجوانی سخن جوان باشد سخن پیر ناتوان باشد

وقال اخر

رحیز وجود همانا نیامد است آن شیشه کز خدنك مصائب فکار نیست

وقال اخر

رخلوص منت ارهست شکی تجربه کن کس عیار زر خالص نشناسد چو محك

وقال هلالیٔ

ردبیاری واندوه غریبی مشکل است وای مسکینی که هم بیمار باشد هم غریب

وقال اخر

ردست ماچونیست عنان ارادتی بکذ اشتیم تا کرم اوچه می کند

قال اخر

درد مندان که را روز وشب شربتی بهتر زاستغفار نیست
آرزو مندان وصل یاررا چاره غیر از ناله های زارنیست

وقال اخر

دردهر هر آنکه نیم نانی دارد یابهر نشیمن آشیانی دارد

مخدوم کسی نباشد وخادم کس　　کوشاد بزی که خوش جهانی دارد

وقال کمال اسمعیل

درد یست اجل که نیست درمان اورا　　بر شاه ووزیر هست فرمان اورا
شاهی که بحکم دوش کرمان میخورد　　امروز همی خورند کرمان اورا

وقال اخر

در ذکر توهر دلی زبانی دارد　　هزدره بتوراه نهانی دارد
ذکر توبود صیقل آینیهٔ جان　　بی ذکر تونیست هرکه جانی دارد

وقال اخر

در زبانم وصف اوچون بوی در برك کل است
میتوان ازمن شنیدن نام جانان بی سخن

وقال شوکت

درس ادیب اکر بود زمزمهٔ محبتی　　جمعه بمکتب آورد طفل کریز پای را

وقال اخر

درست نیست کشودن زبان بطعن کسان　　که اعتراض وملامت نه کار مرد خداست

وقال اخر

درستم قوّت نمی خواهد سرشت بدنهاد　　پشه هم درحد ذاتش خود کم از نمرود نیست

وقال جامی

در شعرسه تن پمیبرا نند　　هرچند که لانبیّ بعدی
اوصاف وقصاید وغزل را　　فردوسی وانوری وسعدی

وقال اخر

در عالم بیوفا کسی خرم نیست　　شادی ونشاط در بنی آدم نیست
آنکس که درین زمانه اوراغم نیست　　یاآدم نیست یا درین عالم نیست

وقال اخر

در عشق نکویان چه فراق وچه وصال　　بدحالیٔ عاشقان بود در همه حال

کر وصل بود تمام سوزاست وکداز ور هجر بود تمام رنج است وملال

وقال صائب

در وطن کرمیشدی هرکس باآسانی عزیز
کی زآغوش پدر یوسف بزندان آمدی

وقال اخر

درویش را که کنج قناعت میسر است درویش نام دارد وسلطان عالم است

وقال اخر

دروازهٔ شهر می توان بست نتوان دهن مخالفان بست

وقال سامی

در همه حالها زخیر وزشر بی درم عاجز است قلب درم
وانکه زر دارد وکرم نکند لائق حال اوست قلب کرم

وقال اخر

دریای محیط را که پاك است ازلوث دهان سك چه باکست

وقال اخر

درین ایام اکر دولت نیابم بامید کدام ایام باشم

وقال اخر

درین نشیمن حرمان بکس مکن پیوند که هر کسی که نهی دل برآشنائي او
اکر مخالف طور تو باشد اوضاعش عذاب روح بود صحبت ریائی او
وکر موافق طبع تو باشد اخلاقش مذاق مرك دهد شربت جدائی او

وقال اخر

دست وپایی میتوان زد بند اکر بردست وپاست
وای برحال کرفتاری که بندش بردل است

وقال آخر

دستی که زدید نش ترانك آید در وقت ضرور بوسه دادن شاید

هر کارکه عار است وملال افزاید　　در حالت احتیاج بد نماید

وقال اخر

دشمن اکر لاف مودّت زند　　صاحب عقلش نشمارد بدوست
مارهمان است بسیرت که هست　　کرچه بصورت بدر آیدز پوست

وقال آخر

دشمن خون خوارر اکوته باحسان سازدست
هیچ زنجیری به ازسیری نباشد شیررا

وقال اخر

دشمن که زمن بنزد تو بد کفت است　　والله نکفته امن ازخود کفت است
صدنیك که کفته ام نکفت است یکی　　یك بد که نکفتم یکی صد کفت است

وقال اخر

دلا بمردم دانا نشین که آخر کار　　مس از مصاحبت کیمیا چوزر کردد
هلال یکشبه ازفیض آفتاب منیر　　زروی مرتبه که بدر وکه قمر کردد
شنیدهٔ که بتدریج قطرهٔ باران　　زا تصال صدف دانهٔ نهر کردد

وقال آخر

دلاله اکرچه خوب کردار بود　　در خلوت معشوق کرانبار بود

وقال اخر

دلا معاش چنان کن که کر بلغزد پای　　فرشته ات بدودست دعا نکهد ارد

وقال خواجو

دل بدین پیره زن عشوه کر دهر مبند
نو عروسی است که درعقدبسی داماد است
همچونرکس بکشا چشم و ببین دردل خاك
چندروبی چوکل وقامت چون شمشاد است

وقال خاقانی

دل برین کنبد کردنده منه کین دولاب آسیابی است که ازخون عزیزان کردد

وقال اخر

دل بر کنم ازهرچه ورای تو بود جان در بازم بهرچه رای تو بود
پا ازسر کوی دکران بازکشم آنجاسرخود نهم که پای تو بود

وقال اخر

دل تنك مشواین همه نومید چرایی شاید شب ماهم سحری داشته باشد

وقال اخر

دل جزره شوق تونپوید هرکز جز محنت درد تونجوید هرکز
صحرای دلم شوق توشورستان کرد تامهر کسی دکر نروید هرکز

وقال اخر

دل راچه کنم اکرنه جانت شمرد دیده چه بود اکرنه رویت نکرد
ازدست چه سود اکرنه زلفت پیچد وز پاچه هنر کرنه بکویت کذرد

وقال محمود

دل کفت مرا علم لدني هوس است تعلیم کن ای جان اکرت دسترس است
کفتم که الف کفت دکر کفتم هیچ درخانه اکرکس است یکحرف بس است

وقال وحشی

دل نیست کبوترکه چو برخاست نشیند از کوشهٔ بامی که پریدیم پریدیم

وقال اخر

دمي حيات پس ازمردن چنان دشمن کمان برم که زصد سال زندکانی به
بمرك خصم شماتت نمیکنم لیکن دمی فراغ دل توزهرچه خوانی به

وقال جامي

دنیانه متاعی است که ارزد بنزاعی باخصم مدارا کن و بادوست مواسا

وقال اخر

دو چیز آرد پس از پیری جوانی رخ گلرنك و راح ارغوانی

وقال اخر

دوردستان را باحسان یاد کردن همت است ورنه هرنخلی بپای خود ثمری افکند

وقال اخر

دورم بصورت ازدر دو لتسرای تو لیکن بجان ودل زمقیمان حضرتم

وقال اخر

دری زهم نشینان ازمامدان که مارا که طالع است مانع که روزکار حائل

وقال اخر

دوستان در حریم بزم وصال غافل ازروزکار هجرانند
چونکه از یکدیکر جدا افتند آن زمان قدر یکدیکر دانند

وقال اکبر شاه

دوشینه بکوی میفروشان پیمانهٔ می بزر خریدم
اکنون زخمار سر کرانم زر دادم ودرد سر خریدم

وقال اخر

دلا عیداست هرکس دست یارخود همی بوسد
غریب وبیکم من دست غم غم دست من بوسد

وقال شاهی

دولت وصلش میسر کی شود بی جستجوی کروصال کعبه می خواهی سخن درراه کوی

وقال اخر

دو مشفقند ادیب وطبیب برسرتو نکاهدار بعزت دل ادیب وطبیب
زدرد خسته شوی ار بنالد ازتو طبیب بجهل بسته شوی کر برنجد ازتو ادیب

وقال حافظ

دهقان سالخورده چه خوش کفت با پسر کای، نور چشم من بجزاز کشته ندروی

وقال اخر

دیروز پریشانیٔ خودر ابتو کفتم   امروز پریشان ترا زانم که توان کفت

وقال اخر

دیروز همه وصال جان افروزی   امروز همه فراق عالمسوزی

فریاد که درد فتر عمرم ایام   آن را روزی شمار داین راروزی

وقال صاحب

دل طلبکار تودرخون جکرغلطان است   که کند چارهٔ دل کر تو مروت نکنی

کهزند آب برآتش جکرسوخته را   کر توای بحر کرم میل برحمت نکنی

وقال نوائی

دلم بدست تومرغی است در کف طفلی   که نه کشدونه کذاردنه سازدش قفسی

وقال اخر

دیشب شب وصل باچنان نوش لبی   امشب شب هجر باچنین تاب وتبی

افسوس که مستوفیٔ دیوان قضا   دیشب بشبی نویسد امشب بشبی

وقال کمال خجندی

دی کزسراسب ای قمر زهره جبین   کر زانکه فتادی نبودعیب توزین

توبرك کلي واسب تو باد صبا   از باد صبا برك کل افتد بزمین

قال نابی

دی ازسراسب کرفتادی بزمین   غمکین نشود خاطرت ای مهرجبین

تو قطرهٔ رحمتی وکلکون توابر   از ابرفتد قطرهٔ رحمت بزمین

حرف الدال

والابيات تركية

فال باقی

دانهٔ خالنه باق جنت رخسارنده ینجه صبر ایلسون اللهی صورسك آدم

وقال اخر

دانهویرمز خرمنندن مردم دانایه چرخ بذل ایدر وارینی اما بولسه بر نادانه هب

وقال خالص

درد فراق دلبری مهجور اولان بیلور حال درن خسته پی رنجور اولان بیلور

وقال باقی

درونك پر معارف همنیشنك مرد عارف قیل

اچمله ای یوزی کل شخص نادانه کتاب آسا

وقال اخر

دفع ایتمکه تیرستم کردش چرخی عالمده تحمل کبی هرکز سپر اولمز

وقال راغب

دشمندن انتقام کبی وارمی بر صفا راغب بوذوقه آه مروّت قومزبنی

وقال نابی

دکلدر ذاته مائل خلق مال وجاهه در راغب

درخت اطرافنی کسه دولاشمز بارد نصکره

وقال مشامی

دکله حالم حکایت ایلیه لم سکاسندن شکایت ایلیه لم

وقال اخر

دلبری خوابده كوروب بوسه سن المق دیله‌دم
برحبش بكلر ایمش بن انی خالی صاندم

وقال واصف

دكز الم كلفتنه الفتی خلقك راحت بولور عالمده ایدن عزلت احباب
غیرت قومیور دیرده ایدر غیبته آغاز افشای عیوب ایتمه میدر رغبت احباب

وقال نابی

دل عرش الهیدر انی ایلمه تخریب دست بشر اول خانه یی ترمیم نه ممكن

وقال نافع

دل سوزانمی پروانه‌دن صور شمعدن صورمه بیلور حال اهلنك احوالنی البته همحالی

وقال باقی

دلا جهانی سرشكمله پر شراب ایتدك بنی خراب اوله سی عالمی خراب ایتدك
نه سنده مهر ووفانه بنده صبر وقرار اویوق بو یوق نه عجب بزدن اجتناب ایتدك

وقال سامی

دلتنك جوره شهد مكافات ایدر ظهور طوطی قفس نشین ایكن ایلر شكر ظهور
بیهوده ایتمه اهل ریادن امید فیض ایتمز درخت خشك نمادن ثمر ظهور
دل چین زلف یارده قالدی اسیر بند ای باد صبح ایلمدی بر خبر ظهور

وقال اسعد باشا

دلده آتش سرده دودو واشك یم دو دیده چرخ
جسم عاشق صورتا واپور شكلن كوسترر
بكزر ارباب ریانك حالی اول كاشانه یه
ایچ یوزی ویران طشی معمور شكلن كوسترر

وقال اخر

دلستانم رحلت ایتدی صبر وسامانم كبی ایتمدی بر لحظه آرام آه وافغانم كبی

اقدی غربت سمتنه جولر کبی اولدی روان فرقتنده چاغلیان اشك فرا وانم کبی

وقال عاصم

دل سخته نصیحت کارایتمز مومدن فهم ایت ‌ که تانرم اولمدقجه قابل نقش نکین اولمز

وقال نوعی

دل صفحه سینه باقدم اطرافی جمله مشروح بیلدم بونسخه چیقمش برذوفنون الندن

وقال یحیی

دنیاده نصیبك ستم وجور ایسه ای دل احبابك ایدر آنیده اعدایه نه حاجت

وقال اخر

دود آهمله سیاه اولدی سپهرك سینه سی پاره لندی غالبا اسکندرك آیینه سی

ذوقنی ار بابنه صورعید ایسه نوروز ایسه غصه لودر اهل ذردك شنبه وآدینه سی

وقال اخر

دور ابواب ایلیوب اولمه جهانده دربدر درکه باری دوررکن ایتمه غیره انتساب

وقال اخر

دوراولان خاك وطندن آه ایدر بی اشتباه پك مبرهندر بودعوا کاسهٔ فغفوردن

لذت وصلت بیلنمز چکمینجه فرقتن عافیت قدرین سوال ایت خستهٔ رنجوردن

وقال اخر

دور اولورسه م صورتا فیض وصالکدن نه غم

کوسترر هردم بکا آیینهٔ زانو سنی

وقال اخر

دوردن پیمانهٔ مهر ووفا اکسلمده

قلب اهل حالدن ذوق وصفا اکسلمده

کیمه عرض ایتسون براهل دردوارسون مشکلن

دهردن مشکل بوکیم مشکلکشا اکسلمده

وقال واقف

دوستم ایتمز ایدك غمزه کی بو یله خونریز
بنی غمز ایلسه دشمن بد خواه سکا

وقال اسعد

دون کیجه اولان راز احادیث محبت اولمش بوکون اغیار میاننده حوادث

وقال اخر

دولت استرسك ارقه و یر ارقه بر اولو آستا نه بر بابه
کعبه یه و یر میبدی ارقه سنی نسه ایتمز دی سجده محرابه

وقال فاضل

دولت ایچون مجاهده جنت ایچون دعا دکز بورنج ومحنته دنیا وآخرت

وقال ناجم مؤلف هذا الکتاب

دیده عکس عارض دلبرله پرکل اولمسون
خار مژکان نشتر آزار بلبل اولمسون
الدی بوکلشنده بلبل برك کلدن درس عشق
یانسون آتشده سمندر خواجهٔ کل اولمسون

حرف الذال

والابيات عربية

قال المتنبي

ذريني انل مالا ينال من العلى فصعب العلى في الصعب والسهل في السهل
تريدين ادراك المعالي رخيصة ولا بد دون الشهد من ابر النحل

وقال ابو الفضل بن العميد
وقيل لابي الفتح البستي

ذكر اخاك اذا تناسى راجياً او عن في اراءه تقصير
فالرأى يصدا كالحسام لعارض يطرا عليه وصقله التذكير

وقال اخر

ذكرت بلادي فاستهلت مدامعي بشوقي الى عهد الصبا المتقادم
حننت الى ارض بها اخضر شاربي وقطع عني قبل عقد التمائم

وقال النظام

ذكرتك والراح في راحتى فشبت المدام بدمع غزير
فان ينفد الدمع فرط الاسى بكتك الحشى بدموع الضمير

وقال سعد بن ليون

الذل في طلب الافادة عزة فاحرص على نيل الافادة ترشد
ان التعزز في الذي تحتاجه كبر وكبر المرء اقبح مقصد

وقال اخر

ذل السؤال وثقل الشكر ما اجتمعا　　الا اضرا بماء الوجه والبدن

وقال اخر

ذم المنازل بعد منزلة اللوى　　والعيش بعد اولئك لايام

وقال اخر

ذو الجهل يفعل ماذ والعقل يفعله　　في النائبات ولكن بعد ماافتضحا

وقال اخر

ذو العقل لا يسلم من جاهل　　يسومه ظلماً واعناتا

فليختر السلم على حربه　　وليلزم الانصات ان صاتا

وقال المتنبي

ذو العقل يشقى في النعيم بعقله　　واخو الجهالة في الشقاوة ينعم

ومن البلية عذل من لا يرعوى　　عن جهله وخطاب من لا يفهم

وقال اخر

ذهاب المال في حمد واجر　　ذهاب لا يقال له ذهاب

وقال اخر

ذهب الذين احبهم　　و بقيت مثل السيف فردا

وقال اخر

ذهب الذين يعاش في اكنافهم　　و بقيت في خلف كجلد الاجرب

وقال اخر

ذهب الوفاء ذهاب امس الذاهب　　فالناس بين مخاتل ومو ارب

يفشون بينهم المودة والصفا　　وقلوبهم محشوة بعقارب

(وحرف الذال غير موجود في لغة الفرس والترك)

حرف الراء

والابيات عربيه

قال اخر

رايت اقبح خلق الله ذا ولد   يحكي الغزال ويحكي قده البانا
فقلت فيه كما قد قيل في مثل   الكوكب النحس يحيي الارض احيانا

وقال شهاب الدين الحجازي

رايت بمجلس رشاء مليحًا   وحمرة خده من خمر فيه
فمالت شمعة للخد منه   وشبه الشيء منجذب اليه

وقال اخر

رايت خيال الظل اكبر عبرة   لمن هو في اوج الحقيقة راقي
شخوص واشباح تمر وتنقضي   وتفنى جميعًا والمحرك باقي

وقال اخر

رايت دنو الدار ليس بنافع   اذا كان مابين القلوب بعيد

وقال اخر

رايت الدهر مختلفًا يدور   فلا حزن يدوم ولا سرور

وقال اخر

رايت على صخرة عقربًا   وقد جعلت ضربها ديدنا
فقلت لها انها صخرة   وطبعك من طبعها الينا
فقالت صدقت ولكنني   اريد اعرفها من انا

وقال ابو صاعد

رايت في النوم اني مالك فرساً   ولي وصيف وفي كفي دنانير
فقال قوم لهم علم ومعرفة   رايت خيرا وللاحلام تفسير
اقصص منامك في بيت الامير تجد   تحقيق ذاك وفي الفال التباشير

وقال اخر

رايتك مثل الجوز يمنع خيره   صحيحًا ويعطي نفعه حين يكسر

وقال ديك الجن

راى الحصن منجاة من الموت فارتقي   اليه فزارته المنية في الحصن

وقال شرف الدّين العصامي

راى سقم الكتاب فمال عنه   سقيم الجفن ذو حسن بديع
فقلت له فدتك النفس مهلاً   مراعاة النظير من البديع

وقال اخر

راى الصيف مكتوبًا على باب داره   فصحفه ضيفًا فمات من الخوف
فقلت له خيرًا فظن بانني   اقول له خبزًا فقام الى السيف

وقال اخر

الراي كالليل مسودّ جوانبه   والليل لا ينجلي الاّ باصباح
فاضمم مصابيح آراء الرجال الى   مصباح رايك تزدد ضوء مصباح

وقال اخر

ربّ سفيه جليس سوء   مفترس عرضنا بنابه
يقدح فينا بكل سوء   وكلّ ما قاله بنابه

وقال اخر

ربّ خير اتاك من   حيث تاتي المكاره

وقال اخر

ربّ من ترجو به دفع الاذى   سوف ياتيك الاذى من قبله

وقال ابو العلا المعرّى

ردت الى مليك الخلق امري فلم اسال متى يقع الكسوف
وكم سلم الجهول من المنايا وعوجل بالحمام الفيلسوف

وقال منصور الفقيه

رضيت بما قسم الله لي وفوضت امري الى خالقي
كما احسن الله فيما مضى كذلك يحسن فيما بقي

وقا ل اخر

رضينا قسمة الجبار فينا لنا علم وللجهال مال
فانّ المال يفني عن قريبٍ وان العلم باقٍ لا يزال

وقال ابو علي بن سينا

رق الزجاج ورقت الخمر فتشابها وتشاكل الامر
فكانها خمر ولا قدح وكانه قدح ولا خمر

وقال اخر

رميت خدود من اهوى بورد حكى لونًا وريحًا وجنتيه
فقال اتيت في رمي عجيبًا شبيه الشيء منجذب اليه

حرف الراء

والابيات فارسية

وقال اخر

راز خود بر یار خود هرچند بتوانی مگو	یار را یاری بود از یار یار اندیشه کن

وقال اخر

راه تو بهر قدم که پویند خوش است	وصف تو بهر صفت که جویند خوش است
روی تو بهر چشم که بینند نکوست	ذکر تو بهر زبان که گویند خوش است

وقال اخر

رخساره چو برگ لاله داری	وز عنبر تر کلاله داری
زلف تو معنبر است وخوشبوی	وز چشم سیه غزاله داری

وقال اخر

رسید پیک خجسته قدم ز کشور دوست	خط رقمزدهٔ یار دلنواز اورد
دل رمیده زتن کرده بود عزم عدم	هوای نامهٔ یارش بسینه باز آورد

وقال اخر

رسید قاصد وآورد نامهٔ از دوست	که گشت دیده منوّر زصورت رقمش

وقال حافظ

رسید مژده که ایام غم نخواهد ماند	چنان نماند وچنین نیز هم نخواهد ماند
برین رواق ز برجد نوشته اند بزر	که جز نکوییٔ اهل کرم نخواهد ماند

وقال اخر

رفتی وگشت حال من خسته زارتر	دل بیقرار شد و من ازو بیقرارتر
سرگشتهٔ هوای توم اے بهار عمر	بادیدهٔ زابر بهار اشکبارتر

وقال حافظ

رند عالم سوزرا بامصلحت بینی چه کار　　کارملك است آنکه تدبیرو تامل بایدش

وقال اخر

رنج اکر بسیارشد کی غم خورم　　چون شفای جان بیمارم توی

وقال حافظ

رواق منظر چشم آشیانهٔ تست　　کرم نماوفرود آ که خانه خانهٔ تست

بتن مقصرم از دولت ملازمتت　　ولی خلاصهٔ جان خاك آستانهٔ تست

وقال اخر

روز بی طاقت وشب درتب وتابیم همه　　حاصل این است که مابی توخرابیم همه

کرچه هر کزنشود جمع بهم آتش وآب　　روزکاری است که درآتش وآبیم همه

وقال حافظ

روزی اکر غمی رسدت تنکدل مباش　　روشکر کن مبادکه ازبد بترشود

وقال اخر

روزی که نه مونس ونه یاری باشد　　فرسوده تنم کرد وغباری باشد

این بس که مرادر نظر اهل کمال　　برصفحهٔ دهر یاد کارے باشد

وقال اخر

روزی که وداع چون تو نکاری باشد　　دانی که چه تلخ روزکاری باشد

بر پشت کتاب تونو شتم خطی　　تا ازمن خسته یادکاری باشد

وقال حافظ

روز وصل دوستداران یادباد　　یادباد آن روزکاران یادباد

کرچه یاران فارغند ازحال من　　ازمن ایشان راهزاران یادباد

وقال اخر

روی از همه برتافتم وسوی توکردم　　چشم ازهمه بر بستم ودیدار تودیدم

وقال اخر

روی دل ازدوطائفه برتافتن نکوست　　ازدوستان دشمن وازدشمنان دوست

حرف الراء

والابيات تركية

وقال اخر

راضی شرع شریف اولیانك دنیاده　　حالی پك مشكل اولور محاكمهٔ كبراده

وقال اخر

راه سخنده باشنی ایتدی فدا قلم　　صدق وخلوص وار ایسه اهل هنرده در

وقال اخر

رخصت بولنور دامن جانان اله كیرمز　　جانان بولنور كوشهٔ امكان اله كیرمز

رخسار ینی آزردهٔ دست طلب ایتمه　　افسرده اولور اول كل خندان اله كیرمز

عرض ایتمه عبث چاك كریبان نیازی　　فریاد ایله سررشتهٔ احسان اله كیرمز

وقال نحیفی

رسم وفایه ایلدیلر توبهٔ نصوح　　بالاتفاق شهر مزك دلربالری

وقال اخر

رضا یوق انتقامه مذهب عشاقده یوقسه　　برآه ایله جهانی ایلمك برباد قابلدر

وقال حاذق

رك فص نكین برآد ایچون بیك زخم نیشتر یر

دوشنلر قید نامه چرخ الندن خیلی خنجر یر

وقال ثابت

رنجش خاطری عرض ایله شفانیتنه　　دردینی سویلین خسته یه تیمار اولمز

وقال راغب

روشني پيرو يدرتير كىٔ ايامك　　عقيبندن ايريشور فيض صباح اخشامك

وقال اخر

روى ولب وچشم وزلف آن يار كه هست　　عاشق كش ومردافكن وشوريده ومست

صبر وغم وخون جكرو راه انشاط　　بستد زمن و بدادو بكشادو ببست

وقال لطفى

رهكذر كرداب محنت نامساعد روزكار　　كشتىٔ دل لنكر اندازاولدى بحر حيرته

حرف الزاء

والابيات عربية

وقال ابن اللبانه

زادوا جفاء فانتقصت مودّة ... ومن الزيادة موجب النقصان
انا مثل مراة صقيل صفحها ... التى الوجوه بمثل ما تلقاني

وقال اخر

زارت على غفلة الرقيب ... كظبية روعت بطيب
وكان وقت الوصال منها ... اقصر من جلسة الخطيب

وقال ابن الفصيح

زار الحبيب فحيا ... ياحُسن ذاك المحيا
من صده كنت ميتاً ... من وصله صرت حيا

وقال ابن الفارض

زدني بفرط الحب فيك تحيرا ... وارحم حشا بلظى هواك تسعرا
واذا سالتك ان اراك حقيقةً ... فاسمح ولا تجعل جوابي لن ترى

وقال اخر

زر قليلاً لمن يودّك غبا ... فدوام الوصال داعي الملال

وقال اخر

زر من تحب وان شطت بك الدار ... وحال من دونه حجبٌ واستار
لا يمنعنك بعد من زيارته ... ان المحب لمن يهواه زوار

وقال اخر

زعمت اخا الدعوي بانك جامع فنونًا من الآداب يجمعها الفضل
فهبك تقول الحق اي فضيلة تكون لذى علم وليس له عقل

وقال اخر

زعم الذين تشرقوا وتغرّبوا ان الغريب وان اعز ذليل
فاجبتهم ان الخليل اذا التقى حيث استقل به الركاب جليل

قال اخر

زعموا انني قصير لعمري ما تكال الرّجال بالقفزان
انما المرء باللسان وبالقلب وهذا قلبي وهذا لساني

وقال نصر بن منيع

زعموا بان الصقر صادف مرةً عصفور برّ ساقه التقدير
فتكلم العصفور تحت جناحه والصقر منقضّ عليه يطير
اني لمثلك لا اتمم لقمةً ولئن شويت فانني لحقير
فتهاون الصقر المدل بصيده كرمًا وافلت ذلك العصفور

وقال ابو الفتح البستي

زفت اليك لنا عرائس اربع ففضتها بالسمع وهي قصائد
فابعث الي مهورهن باسرها ان النكاح بغير مهر فاسد

وقال اخر

زمان تحيرت في امره كثير التعدي على حرّه
فللوغد ما شئت من نفعه وللحرّ ما شئت من ضرّه
واعجب ما في تصاريفه صيال البعوض على صقره

وقال اخر

زمان راينا فيه كل العجائب واصبحت الاذناب فوق الذوائب

لوان على الافلاك مافي قلوبنا　　تهافتت الافلاك من كل جانب

وقال آخر

زمان قل فيه الناس حتى　　كأن اليوم في فلك البروج

وقالوا قد لزمت البيت جدًّا　　فقلت لفقد فائدة الخروج

حرف الزاء

والابيات فارسية

قال نزاری

زاریٔ می کن که شیراندك دهد　　مادر مشفق بفرزند خموش

وقال اخر

زبان عذرندارم ولی هنوزم هست　　امید عفوکه لطف توهست عذرپذیر

وقال اخر

زبان فصاحت چوداری بکو　　حدیثی که کردند ازو منتبه
سخن کان بود یادکار ازحکیم　　خرد مندرا از زرو سیم به

وقال زاهد

زبس کشتند صاحب جوهران در خاك ناپیدا
جواهرسرمه شد کیتی سراسر چشم عبرت را

وقال اخر

زدست ستم کس درین باغ نیست　　که چون لاله درسینه اش داغ نیست

وقال اخر

زدولت هرکرا روشن شود شمع　　همه اسباب داناییٔ کند جمع

وقال اخر

زسرکرده قدم وزدیده نعلین　　بخدمت میرسم بالراس والعین

وقال اخر

زعمر آن قدر پیش نايد بكار　　كه در نفع خلق خدا بگذرد
وزان زندگانی چه لذّت بود　　كه در كار نفس وهوا بگذرد

وقال اخر

زمانه بیك رنك بنود مدام .　　گهی صبح پیش آورد گاه شام

وقال اخر

زين مژدهٔ اقبال كه زان سو آمد　　دولت ز نشاط تهنيت گو آمد

حرف الزاء

والابيات تركية

وقال راشد

زلفك آغينه دوشوب مرغ دل پر اضطراب
سودیکم بیك بربلایه اوغرامش ایتدم حساب

وقال وهبي

زلفك دكلى بويله پريشان ايدن بني آسوده اولمسون اودخي روز كاردن

قال ناجم مولف هذا الكتاب

زلف وروی دلبران بولمش نمايش خاكدن صانمه ايلر سنبل وكل باغ وصحرادن ظهور
كشفى مشكل بر معمادر بواطوادوجود كرچه ايلر نيجه معنى بومعمادن ظهور

وقال ثابت

زكوة دولته بر مستحق ارار لرسه شوتا بخانهٔ رنج وعناده اشته فقير

وقال ثابت

زماندولتنك مدى مد لازمدر بودر اصح نقول ائمهٔ تجويد

وقال بصيرى

زن مردوجوان پيروكمان تيرينه محتاج اجزاى جهان جمله برى برينه محتاج

وقال ناجم مؤلف هذا الكتاب

زنهار چالش اولمه امين مكر عدودن اقليم دل وجانه عدو مفسدة جودر
اعدايي زبون صانمه زبون اولسه ده اعدا جولاننه مانع ' فلك برسر مودر

یوز ویرمه کیر رچشم جهان بینکه نادان　　یوق شبهه مکس طینتنك مشربی بودر
بذل ایله سن لطفکی هرشخص لئیمه　　هب لطفه بدل عنف فرومایه یه خودر
تدبیرده تقصیر ایدرك سو یله تقدیر　　حکم قدره عز وخطا محض غلو در

وقال راشد

زوال عاقله تفهیم قدر نعمت ایدر　　بیلورسه پیر بیلور اولدیغن شباب لذیذ
اولور تلذذه وابسته لذّت اشیا　　عجبمی تشنه یه یه کلسه شکردن آب لذیذ

وقال نابي

زودتر معنیٔ نازکتر اولور شهرتیاب　　مبتلاسي چوق اولور دلبر شهر آشوب ك

حرف السين

والابيات عربية

وقال اخر

ساروا وآكبادنا جرحى واعيننا قرحى وانفسنا سكرى من القلق
تشكو بواطننا من بعدهم حرقا لكن ظواهرنا تشكو من الفرق

وقال اخر

ساطلب بعد الدار عنكم لتقربوا وتسكب عيناي الدموع لتجمدا

وقال اخر

سافر اذا حاولت قدرا سار الهلال فصار بدرا
والماء يكسب ما جرى طيبا ويخبث ما استقرّا

وقال القيراطي

ساق صغير ادار فينا كاسًا صغيرًا على يديه
ياعائبًا صغر ذا وهذا ما المرء الاّ باصغريه

وقال اخر

سالت احبتي ما كان ذنبي اجابوني واحشائى تذوب
اذا كان المحب قليل حظ فما حسناته الاّ ذنوب

وقال اخر

سالت من الاطبا ذات يوم طبيبًا عن مشيبي قال بلغم
فقلت له على غير احتشام لقد اخطات فيما قلت بل غم

وقال ابو اسحق الشيرازي

سالت الناس عن خلّ وفيّ　　فقالوا ما الى هذا سبيل
تمسك ان ظفرت بذيل حرّ　　فان الحرّ في الدنيا قليل

وقال اخر

سالت الندي والجود حرّان انتما　　فقالا جميعاً اننا لعبيد
فقلت ومن مولاكما فتطاولا　　عليّ وقالا لا خالد ويزيد

وقال آخر

سالت الندى هل انت حرّ فقال لا　　ولكنني عبد ليحيي بن خالد
فقلت شراء قال لا بل وراثة　　توارثني من والد بعد والد

وقال آخر

سبحان من جعل العوالم كلها　　مجموعة في فطرة الانسان

وقال عمر الخيام

سبقت العالمين الى المعالي　　بصائب فكرة وعلوّ همه
فلاح بحكمتي نور الهدى في　　ليال للضلالة مدلهمه
يريد الجاحدون ليطفؤه　　ويابى الله الاّ ان يتمه

وقال اخر

ستذكرني اذا جربت غيري　　وتعلم انني نعم الصديق

وقال آخر

ستبدو لك الايام ما كنت جاهلا　　ويأتيك بالاخبار ما لم تزود

وقال اخر

سري وسرك لم يعرف به احد　　الاّ الاله والاّ انت ثم انا

وقال اخر

سعادة المرء في خمس قد اجتمعت　　صلاح جيرانه والبر في ولده
وزوجة حسنت اخلاقها وكذا　　خل امين ورزق المرء في بلده

وقال اخر

سلم الامر الى ربّ البشر   واترك الهمّ ودع عنك الفكر
لا تقل فيما جرى كيف جرى   كلّ شيء بقضاء وقدر

وقال اخر

سلم امورك للحكيم العالم   وارح فؤادك من جميع العالم
واعلم بان الامر ليس كما تشا   بل ما يشاء الله حكم حاكم

وقال ابن شرف

سقى الله ارضًا انبتت عود مطرب   زكت منه اغصان وطابت مغارس
تغنت عليه الطير والعود اخضر   وغنت عليه الغيد والعود يابس

وقال علي بن الجهم

سقى الله ليلاً طاب اذ زار طيفه   فافنيته حتى الصباح عناقا
بطيب نسيم منه يستجلب الكرى   ولو رقد المخمور فيه افاقا

وقال عبد الرحمن السلمي

سل الله من فضله واتقه   فان التقى خير ما تكتسب
ومن يتق الله يصنع له   ويرزقه من حيث لا يحتسب

وقال اخر

سوء حظي انالني منك هجرًا   فعلى الحظ لا عليك العتاب

وقال محمد بن يسير

سهل الفناء اذا حللت ببابه   طلق اليدين مؤدّب الخدام
واذا رايت شقيقه وصديقه   لم تدر ايهما اخو الارحام

حرف السين

والابيات فارسية

قال حافظ

سال وفال ومال وحال واصل ونسل وتخت و بخت
بادت اندر شهر يارى بر قرار وبر دوام
سال خرّم فال ساعد مال وافر حال خوش
اصل ثابت نسل باقى تخت عالى بخت رام

وقال اخر

سامان كار بندهٔ زالطاف بيكران چون وعده دادهٔ بكرم اهتمام كن
آغاز كردهٔ برسانش بانتها طرحى فكندهٔ بعنايت تمام كن

وقال اخر

سبحان خالقى كه صفاتش زكبريا برخاك عجز مى فكند عقل انبيا
كرصد هزار سال همه خلق كائنات فكرت كنند درصفت عزّت خدا
آخر بعجز معترف آيند كاى آله دانسته شدكه هيچ ندانسته ايم ما

وقال اخر

سخن راپايه كر اعجاز باشد طراز خلعتش ايجاز باشد

وقال اخر

سخن رابر مزاج مستمع كوى اكر دانى كه داردبا توميلى
هران عاقل كه بامجنون نشيند نشايد كفتنش جز ذكر ليلى

وقال حافظ

سر تاسر آفاق بها وون سودن	نه طاق فلك بجون دل اندودن
صد سال اكر اسير زندان بودن	زان به كه دمي همدم نادان بودن

وقال اخر

سررشتهٔ دولت اى برا در بكف آر	وين عمر كرامى بخسارت مكداز
دائم همه جابا همه كس در همه كار	ميدار نهفته چشم دل جانب يار

وقال اخر

سرسبزئ نهال سعادت بباغ ملك	بى چشمه سار شرع مطهر روامدار
ليكن زلال چشمهٔ دين كى شودروان	بى سايهٔ سياست شاهان كامكار

وقال صائب

سفله كان رانزند چرخ چونيكان برسنك	محك سيم وزراز بهرمس وآهن نيست
دل نازك بنكاه كجي آزرده شود	خاردرديده چوافتاد كم ازسوزن نيست

وقال آخر

سفر كردم باميد غنيمت	غنيمت عمر بودو كشت فانى

وقال اخر

سلام من برسان اى نسيم صبا	بران ديار كه آنجا مقام يارمن است
نياز مندئ من عرضه كن بخدمت او	چنانكه لائق اين عهداستوارمن است

وقال باقى

سلطان رسل كه نور بود مايهٔ او	معراج بلند كشت از پايهٔ او
امر وزنشد سايه فكن تاباشند	فرداى قيامت همه درسايهٔ او

وقال اخر

سموم هجر كند روضهٔ مودّت خشك	اكرنه واسطه رشحهٔ قلم باشد

وقال اخر

سواد خط شریفت سیاهئ چشم است — که اهل فضل جهان رابدو همي بینند
عبارتت چه توان کفت آب حیوان است — که زندکئ دل وجان ازو همی بینند

وقال اخر

سیاست آتشی باشد که آن را — زبهر بدسکالان برفروزند
چوایشان می فروزند آتش ظلم — همان بهتر که ایشان رابسوزند

حرف السين

والابيات تركية

وقال راغب

ساده دللر نشوه دارار باب دانش پر خمار عاقلان سرشار حیرتدر بو وارون طاسدن

وقال عزت علی پاشا

سازنیاز بشقه دوزندر وصال ایچون آهنکی ناله نغمه لری الامان کرك

وقال اخر

ساعد عدلده در قوّت ایجاد نظام عرض اعجاز نبوت ید بیضا ایلر

نظم دنیا سببی سلطنت عادلدر اعدل خلقنی حق ناظم اشیا ایلر

وقال نورس

سبب بیلنمدی کیتدی بوشورشه نورس نه دوست بللی نه دشمن غریب معرکه در

وقال فهیم

سبب رفعت اولورغم یمه افتاده ایسه ك برنبا تاکه خراب اولمیه معمور اولمز

وقال بلیغ

سخن نرم ایدر البت دل سنکینه اثر اقتضا ایلسه قورشونله اولور رخنه الماس

وقال وهبی

سراپا دیده اولمشدر وجود حسرت آلودم همان راه ترقیده حبیبا مقدمك کوزلر

وقال اخر

سرفرو ایلمز ارباب هنر نادانه اغنیا پیش اساقلده زمین بوس اولمز

وقال وهبی

سرقت شعر ایدنه قطع لسان لازمدر   بویله در شرح بلاغنده فتاوای سخن
شودو میشودو باشد وآمد شد آینه   فارسی شعرصانوریاپدیغی صاچمای سخن

وقال کمال پاشا زاده

سزه بندن نصیحت اولسون کیم   غم ایریشدکجه ایتمین فریاد
ایکی در لوضرر مقرر در   دیدی بوایش ایچونده براستاد
اولا بوکه دوست غمدن اولور   ثانیا بوکه دشمن اولور شاد

وقال اخر

سقوط ایتدی ایسه کوکب مهرعالم برقرار اولسون
یره دوشدی ایسه برمیوه درختی پایدار اولسون

وقال رشید

سلام حسرت آمیزم صبا عرض ایله جانانه
خبرویر اشتیاق عندلیبی ورد خندانه

وقال حشمت

سمت کلزار وفادن کذرانی یوق ایکن   کیمی سویلتسه ك اولور بلبل کلزارخلوص

وقال نجیتی

سنسزای رخلری کل لبلری می   قامش اشکنجه سیدر عاشقه نی

وقال وهبی

سنده عقلك وار ایسه برنشئه تحصیل ایت یوری
عالمك طعن ایتمه تریاکیسنه عیاشنه

وقال حلیم کرای

سن قبول ایلمدك بندخی ردایتدم انی   بعد ازین بودل رسوا نه سنکدرنه بنم

وقال راغب پاشا

سوبسوسوق ایلیان هب سائق تقدیردر   کسه نك دستنده یوق راغب زمام اختیار

وقال اسعد پاشا

سویله حالنی احبابه یلاندر دیرلر　　یوری برالدایه جق بول ده ایناد ردیرلر

بر تسلی ارایوب هر کیمه آچسه ك دردك　　مقتضای فلك ودور زماندر دیرلر

وقال اخر

سویلنور لفظ کرملیك وجودی نایاب　　غالبا حاتم او معنایی بیله طی ایتمش

وقال راغب پاشا

سی پارهٔ حوادث ایام اولوب شهور　　اعجوبهٔ وقایع دهره رساله سال

حرف الشين

والابيات عربية

وقال الارجاني

شاور سواك اذا نابتك نائبة   يوماً وان كنت من اهل المشورات
فالعين تنظر منها ما ونى ودنا   ولا ترى نفسها الاَّ بمرآة

وقال اخر

شاور صديقك في الخفي المشكل   واقبل نصيحة ناصح متفضل
والله قد اوصى بذاك نبيه   في قوله شاورهم وتوكل

وقال بديع الهمداني

شربنا شراباً طيباً عند طيب   كذاك شراب الطيبين يطيب
شربنا واهرقنا على الارض جرعة   وللارض من كاس الكرام نصيب

وقال او سليمان

شر السباع الضواري كونه وزرا   والناس شرهم ما دونهم وزر
كم معشر سلموا لم يوذهم سبع   وما ترى بشراً لم يوذه بشر

وقال العتابى

شكوت وما الشكوى لمثلي عادةً   ولكن تفيض الدمع عند امتلائها

وقال عبد الباقي الفاروقي

شمت على وجنتها شامة   تحكي فتاة المسك في المجمر
فقلت من انت وما هذه   فقالت فتات من بني العنبر

وقال خطيب داريا

شهدت جفون معذّبي بملاله ... مني وان وداده تكليف
لكنه لم انأ عنه لانه ... خبر رواه الجفن وهوضعيف

وقال البها زهير

شوقي اليك شديد ... كما علمت وازيد
وكيف تنكر شيئًا ... به ضميرك يشهد

وقال اخر

شيئان لم يبلغهما واصف ... فيما مضى بالنظم والنثر
مدح ابنة العنقود في كاسها ... وذم افعال بني الدّهر

وقال ابو العيناء

شيئان لو بكت الدّماء عليهما ... عيناي حتى تأذنا بذهاب
لم تبلغا المعشار من حقيهما ... فقد الشباب وفرقة الاحباب

حرف الشين

والابيات فارسية

وقال اخر

شبم بایاد آن آرامش جان　　نکردد آشنا مژکان بمژکان
هم آغوشند در عهد فراقش　　شکاف دامن وچاك کریبان

وقال اخر

شب نیست که آهم بثریا نرد　　وزچشم ترم اشك بدریا نرد

وقال اخر

شب است وشاهد وشمع وشراب وشیرینی　　غنیمت است درین شب که دوستان بینی

وقال اخر

شخصی بدما بخلق می کفت　　ما ازبد خود نمی خراشیم
ما نیکیٔ او بخلق کفتیم　　تاهر دو دروغ کفته باشیم

وقال صائب

شدز وصل غنچه خوشبو جامهٔ باد سحر　　درنیا میزی درین کلشن باهل دل چرا

وقال اخر

شد آن جان جهان دامن کشان چوان ازچمن بیرون
روان شد جان مرغان چمن زین انجمن بیرون

وقال اخر

شرمنده ام زچشم جهان بین خود چرا　　بنیاست ومدتی است که آن آستان ندید

وقال شهیدی

شکایت ازتو جفا جوکجا برم چه کنم	تو دادرس توستمکر مراکه داد دهد

وقال اخر

شکر انعامت اکر کویم همه	باشد انعام دکو درشان من

وقال کلیم

شکست ایام کوهرهای بی عیب	که سازد سرمه چشم عیب بین را

وقال سید شریف

شمس علم ازافق ملك عرب طالع شد	استوا یافت ولی در وسط ملك عجم

یافت در روم زوال ازاثر کثرت عرف	جرم بی نور وضیا ماندرین دار الم

وقال اخر

شکر خدا که شام امید زمانه را	صبح ظفر زمطلع عزو شرف رسید

هرناوك قضا که کشادند اهل راز	از قبضهٔ نیاز همه برهدف رسید

وقال اخر

شینده ام که بقصاب کوسفندی کفت

دران زمان که بخنجر سرش زتن ببرید

جزای هر بن خاری که خورده ام دیدم

کسی که پهلوی چربم خورد چه خواهد دید

وقال اخر

شینده ام که در آفاق نیستت ثانی	چودید مت بحقیقت هزار چندانی

وقال اخر

شینده ام که سلیمان زروزها روزی	کشاده بود در بارکاه احسان را

ضعیف مورچهٔ دردو یدو پیش کشید	بتحفه ران ملخ حضرت سلیمان را

زبان کشود و بکفتا که نیست درخورتو	ولی بقدر خود آرند تحفه شاهان را

توکم نهٔ زسلیمان ومن همان مورم	قبول کن چوسلیمان نیازمند موران را

وقال سلطان سليم

شه ممالك دردم بلاپناه من است　　غمم كه بيحدو پايان بودسپاه من است
شبم زروزن اكرماه آسمان تابد　　جهم زجاى تصور كنم كه ماه من است
دم ازمحبت زلفت زدم خطايى شد　　وليك عفو توافزونتر ازكناه من است

حرف الشين

والابيات ترکية

قال الشاعر

شب محو اولوب همیشه که نجم سحر طوغر انجام انهزامده مهر ظفر طوغر
آبستن صفا وکدر در لیال هب کون طوغمدن مشیمهٔ شبدن نه لر طوغر

وقال اخر

شب یلدا یی موقتله منجم نه بیلور مبتلای غمه صور کیم کیجه لر قاج ساعت

وقال اخر

شرحه چکدم داغ یاقدم کوز کوز ایتدم سینه می
داغمي سیر ایلیان بیلسون بنم تار یخمی

وقال اخر

شطرنج دهر ایچنده او طفل سریر ناز فرزانهٔ جهان اوله جق بر پیاده در

وقال یمنی

شعار خلق جهان شمدی بیوفالقدر خلوص وصدقه بدل ساده آشنالقدر

وقال صبری

شمع کریان لاله سوزان غنچه خون آلوده در
وارمی بردل کیم بلای دهردن آسوده در

حرف الصاد

والابيات عربية

قال صفي الدين الحلي

صاحب اذا صحبت ذا ادب مهذب زان خلقه الخلق
ولا تصاحب من في طبائعه شرّ لان الطباع يسترق

وقال اخر

صاد الصديق وكاف الكيمياء معًا لا يوجدان فدع من نفسك الطمعا
ولا تحدّث قوم باجتماعهما ولا اظنهما كانا ولا اجتمعا

وقال اخر

صبحته عند المساء فقال لي ماذا الكلام وظن ذاك مزاحا
فاجبته اشراق وجهك غرني حتى توهمت المساء صباحا

وقال البوريني

صبرا على نوب الزمان فانها مخلوقة لنكاية الاحرار
لا يكسف النجم الضعيف وانما يسري الكسوف لرفعة الاقمار

وقال كشاجم

صدح الديك في الدجى فاسقنيها خمرة تترك الحليم سفيها
لست ادري من رقة وصفاء هي في الكاس ام هو الكاس فيها

وقال ناجم مولف هذا الكتاب

صديقك من يلقاك في كل حالةٍ ببشر و يضحى للوداد ملازما

فلا يمسين عند البلاء محاربًا ولا يصبحن عند الرخاء مسالمًا

وقال اخر

صديق يفدينا اذا كان حاضرًا ويلسعنا في حال غيبته لسعا
له لطف قول دونه كل رقية ولكنه في فعله حية تسعى

وقال ابن المعتز

صل بخدي خديك تلق عجيبًا من معان يحار فيها الضمير
فبخديك للربيع رياض وبخدي للدموع غدير

وقال ابن نباته

صن السرّ عن كل مستخبر وحاذر فما الحزم الا الحذر
اسيرك سرّك ان صنته وانت اسير له ان ظهر

وقال اخر

صن النفس واحملها على ما يزينها تعش سالمًا والقول منك جميل
لقد دعت الدنيا الى الغدر دعوةً اجاب اليها عالم وجهول

وقال محمد غانم

صير فوادك للمحبوب منزلةً سمّ الخياط محل للمحبين
ولا تسامح بغيضًا في معاشرة فقلما تسع الدنيا بغيضين

حرف الصاد

والابيات فارسية

قال سعدی

صاحب کمال راچه غم ازنقص مال وجاه　　چون ماه پیکری که بروسرخ وزرد نیست
مردی که هیچ جامه ندارد باتفاق　　بهتر زجامهٔ که درو هیچ مردنیست

وقال اخر

صاحب نظر آن است که چون مردم چشم　　بر جمله نظر دارد وخود بین نبود

وقال حافظ

صبحدم مرغ چمن با کل نوخاسته کفت　　نازکم کن که درین باغ بسی چون توشکفت
کل بخندید که ازر است نرنجیم ولی　　هیچ عاشق سخن سخت بمعشوقه نکفت

وقال اخر

صبر است کلید کنج مقصود　　بی صبر در مراد نکشود
کر صبر کنی مراد یابی　　از پاے درافتی ار شتابی

وقال جامي

صورت آدم تن ومعنیش جان روشنست　　معنیٔ آدم نداری صورت آدم چه سود

حرف الصاد

والابيات ترکیة

قال رحیمی

صاحب نام اوله مز خلق لساننده امین جای مهر اولدیغی کاغدده دیلنمده در

وقال اخر

صانمه ای خواجه که سندن ز روسیم استرلر

یوم لاینفع ده قلب سلیم استرلر

اونودوب بیلدیکنی عارف ایسه‌ك نادان اول

بزم وحدتده نه علم ونه علیم استرلر

جرمنه معترف اول طاعته مغرور اولمه

که شفا خانهٔ حکمتده سقیم استرلر

وقال ناجم مولف هذا الکتاب

صانمه ایلر مهرومه بو چرخ میناده‌ن ظهور برق حسنکدر ایدر اوج تجلاده‌ن ظهور

بر تجلی ایلسه برق جمالکدن سنك بیك کلیم الله ایلر طورسیناده‌ن ظهور

وقال اسحق

صحبت ناجنس اولور البت مدار انکسار اتحاد سنك وا هنده‌ن کورنمز می شرار

وقال اخر

صبر هر درده مرور ایله مداوا ایلر صاحب صبر بولور هرنه تمنا ایلر

هیچ مخلوقده یوق قدرت ایجاد امور　　هرنه ایلر اثر قدرت مولا ایلر

وقال شهرتی

صفحهٔ روی جهان افروز ینه جانانمك　　دست قدرت برقلم چکمشده ابرو قویمش آد

وقالی یسری

صلاح حالیدر اورتن عیوبنی خلقك　　نهان ایدر اثر رخنهٔ جداری طلا

وقال نابی

صورته ایتمه نظر معنی یه باق ای نابی　　سطر کج دوشسه‌ده اولمز ینه مختل معنی

وقال فیضی

صقین برذرهٔ ناچیزی پامال ایتمه خورشیدم

کشی ایتدیکنی البت بولور کوندن عیاندر بو

وقال اخر

صونر برجام مملو بیك تهی پیمانه دن صکره　　فلك دلشاد ایدر اهل دلی امانه دن صکره

حرف الضاد

والابيات عربية

قال حجظه

ضاقت على وجوه الرّاي في نفر   يلقون بالجحد والكفران احسانى
اقلب الطرف تصعيدًا ومنحدرًا   فما اقابل انسانى بانسان

وقال اخر

ضيعت شطر العمر في مدحكم   ظننا بكم انكم اهله
وعدت افنيه هجاء لكم   فضاع فيكم عمري كله

وقالى المتنبي

ضيف المّ براسي غير محتشم   السيف احسن فعلاً منه باللمم
ابعد بعدت بياضًا لا بياض له   لانت اسود في عيني من الظلم

حرف الضاد

والابيات فارسية

قال سعدى

ضمير مصلحت انديش هرچه پيش آيد   بتجربت بزند بر محك دانايي
اكرچه راى تودر كارها بلندبود   بلند تر بود از راى هركسي رايي

حرف الضاد

والابيات تركية

وقال اخر

ضلاله چیقدك اى دل مجلس تقوایه كلمزسین
كوزك آچ غافل اوله بردخی دنیایه كلمزسین

وقال لطفی

ضمیرك لطفی ارجاع ایله حقه غیریدن قطع ایت
خبیر اول نكتهٔ پنهان نظم نحن اقربدن

وقال نابی

صحتنده اولمسه اكرامید عافیت هضم ایلمزدی وضع اطبایی خسته‌لر

وقال نابی

ضیا یوق چرخ عیشك مهر وماهنده نجومنده
صفادن یوق اثر عصرك خصوصنده عمومنده

حرف الطاء

والابيات عربية

قال ابن الرّومي

طامن حشاك فلا محالة واقع　　بك ما تحب من الامور وتكره
واذا اتاك من الامور مقدّر　　وهربت منه فنحوه تتوجه

وقال آخر

طلبت بك التكثير فازددت قلةً　　وقد يخسر الانسان في طلب الربح

وقال اخر

طلق الدنيا ثلاثا　　واتخذ زوجاً سواها
انها زوجة سوء　　لاتبالي من اتاها

وقال اخر

طوبى لمن عاش عشر يوم　　له حبيب بلا رقيب

وقال آخر

طوبى لمن عاش في امان　　ونفسه فيه مطمئنة
ولا له في الورى عدوّ　　ولا لشخص عليه منه

وقال ابن عمرون

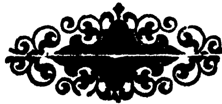
طوقتني منك الجميل قلائدا　　وبررتني حتى حسبتك والدا
والله لو حلّ السجود لمنعم　　ما كنت الارا كعاً لك ساجدا

وقال سعد الدين التفتازاني

طويت لاحراز الفنون ونيلها   ردأ شبابي والجنون فنون
فلما تعاطيت الفنون ونلتها   تبين لي ان الفنون جنون

وقال اخر

طيب الحيوة لمن خفت مؤنته   ولم تطب لذوي الاثقال والمؤن
هذا يقضي بيسير عمره طربًا   وذاك يذوب من الاهوال والمحن

حرف الطاء

والابيات فارسية

قال الشاعر

طاس حمام است این دنیای دون هر زمان دردست ناپا کی دکر

وقال حافظ

طالع اکرمدد کند دامنش آورم بکف ور بکشد زهی طرب و ربکشم زهی شرف

وقال اخر

طبع صاحب ذهن دائم میل دانش می کند
وانکه دانش باشدش دائم کند کسب کمال
وانکه جاهل باشد ومیلش بدانش کم بود
کرز دانش دم زند افزون شود اورا ملال

وقال اخر

طلب کردن علم ازان فرض شد که بی علم کس رابحق راه نیست
کسی ننك دارد زآموختن که ازننك نادانی آکاه نیست

حرف الطاء

والابيات تركية

قال الشاعر

طالب رحمته آلوده لك انصاف دكل   پاكلك واسطه در مغفرت رحمانه

وقال عالى

طفل ايكن پرورده آغوش همت ايتمدك   سركش ايتدى اول كل ناز كترى اهمالمز

وقال وهبي

طفل نازم يورى كيت مكتبه تنها يولدن   حرف اتار بلكه سكا برايكى بدچهره حريف

وقال عبد العزيز

طوت كه عالم كلستانمش نيلسون سنسز كوكل
خندهٔ كل نالهٔ زنجير در ديوانه يه

وقال بصيرى

طوررکن دوست دشمندن خطا در چاره جو اولمق
محبه دوست دردى نوش كلور دشمن دو اسندن

وقال وفيق بك

طوقونمه آه آلورسين آشيان مرغ ناچيزه   سنك بيتينى تخريبه حقك قدرتى واردر

حرف الظاء

والابيات عربية

قال ابن جزى

ظبي هو الكامل في حسنه وثغره ابهى من العقد
جماله المدهش. لكنه اخلاقه تحكى صبا نجد

وقال اخر

ظفرت بحق طالما قد طلبته ومن كان يبغي الحق امسى مظفرا

وقال آخر

الظلم في نفس الفتى كامن وليس الا العجز يخفيه
ذوالعقل لا ينهض في حاجة حتى يرى الوقت يوافيه
من اطلع الناس على سره تنبهت له اعاديه
يكفي الفتى ما كان من شانه وتركه ما ليس يعنيه

وقال اخر

الظلم نار فلا تحقر صغيرته لعل جذوة نار احرقت بلدا

وقال اخر

ظننت به خيرًا فقصر دونه ويارب مظنون به الخير يخلف
وما الناس بالناس الذي قدعرفتهم ولا الدار بالدار التي كنت تعرف
ولا كل من تهواه يهواك قلبه ولا كل من انصفته لك منصف

وقال الواثق بالله

ظهر الهوى وتهتكت استاره والحب خير سبيله اظهاره
فاعص العواذل في هواك مجاهرا فالذ عيش المستهام جهاره

حرف الظاء

والابيات فارسية

قال شهاب الدين السهروردی

ظالم چوکباب ازدل درویش خورد چون درنگری ز پهلوی خویش خورد
دنیا عسل است هرکز و بنش خورد خون افزاید تب آورد نیش خورد

وقال اخر

ظهور خشم بزرکان تهی زرحمت نیست غبار چهره کردون نشان باران است

حرف الظاء

والابیات ترکیة

وقال اخر

ظالم ینه بر ظلمه کرفتار اولور آخر البته اولور او ییقانك خانه سی ویران

وقال سرّی پاشا

ظاهر ده نهان جان کبی جانا نمزاما اعیان مظاهر ده عیان نوری کماهی

وقال اخر

ظهور خار محنت مژدهٔ کلغنچهٔ تردر شب تاریکك انجامی طلوع مهر انوردر
دلا باران غم بویله قالورمی آچلور البت سحاب دردهجرانك صوکی شمس منوردر

حرف العين

والابيات عربية

قال الشاعر

عباراتنا شتى وحسنك واحد وكل الى ذاك الجمال يشير

وقال اخر

العبد يقرع بالعصا والحرّ تكفيه الاشاره

وقال اخر

عجباً للزمان يرفع حرّا ما لديه ويمنح المال نزلا

فهو مثل الميزان يرفع ماخف ويهوى في الرزانة سفلا

وقال اخر

عجباً للناس في ارزاقهم ذاك عطشان وهذا قد غرق

وقال اخر

عجبت لقلبك كيف انقلب ومن طول ودّك انى ذهب

واعجب من ذا وذا انني اراك بعين الرضا في الغضب

وقال اخر

عجبت لمبتاع الضلالة بالهدى وللمشترى دنياه بالدّين اعجب

واعجب من هذين من باع دينه بدنيا سواه فهو من ذين اخيب

وقال ابونواس

عجبت من ابليس ومن كبره وخبث ما اضمره في نيته

تاه على آدم في سجدة وصار قوادا لذريته

وقال الباخرزي

عجبت من دمعتي وعيني من قبل بين وبعد بين
قد كان عيني بغير دمع فصار دمعي بغير عين

وقال اخر

عجبت من شيخ ومن زهده يذكر النار واهوالها
يكره ان يشرب في فضة ويشرب الفضة ان نالها

وقال اخر

العجز ذل وما في الحزم من ضرر واحزم الحزم سوء الظن بالناس
لاتترك الحزم في شيء تحاوله فان سلمت فما للحزم من باس

وقال ابن الرومي

عدوك من صديقك مستفاد فلاتستكثرن من الصحاب
فان الداء اكثر ما تراه يكون من الطعام اوالشراب

وقال ابو الفتح البستى

عزلت ولم اذنب ولم اك خائباً وهذا لانصاف الوزير خلاف
حذفت وغيري مثبت في مكانه كاني نون الجمع حين تضاف

وقال عمر الخيام

العقل يعجب في تصرفه ممن على الايام يتكل
فنوالها كالريح منقلب ونعيمها كالظل ينتقل

وقال اخر

عقم النساء فلا يلدن نظيره فنظيره في العالمين قليل
هيهات لا ياتي الزمان بمثله ان الزمان بمثله لبخيل

وقال اخر

علامة من كان الهوى في فؤاده اذا لقي المحبوب ان يتحيرا

وقال محمد بن طاهر

علامة من يودك ان تراه   يطيل اليك ان غبت الكتابا
لذا قصر الكتاب فايـ ودٍ   ترجى من حبيبك حين غابا

وقال آخر

العلم والحلم حلتا كرم   للمرء زين اذا هما اجتمعا
صنوان لايستتم حسنهما   الاّ بجمع لذا وذاك معا

وقال مجنون

على انني راض بان احمل الهوى   واخلص منه لا علي ولا ليا

وقال اخر

على المرء ان يسعى لما فيه نفعه   وليس عليه ان يساعده الدهر
فان نال بالسعى المنى تم امره   وان عرض المقدور كان له عذر

وقال الامام الشافعي

عليك باخوان الصفاء فانهم   عماد اذا استنجدتهم وظهور
وليس كثيرا الف خل وصاحب   وان عدوًّا واحدا لكثير

وقال اخر

عليك بار باب الصدور فمن غدا   مضافًا لارباب الصدور تصدرا
واياك ان ترض بصحبة ناقصٍ   فتنحط قدرًا عن علاك وتقصرا

وقال آخر

عليك باقلال الزيارة انها   تكون اذا دامت الى الهجر مسلكا
فانى رايت الغيث يسأم دائمًا   و يسال بالايدي اذا هو امسكا

وقال الامام الشافعي رضى الله عنه

عمدة الخير عندنا كلمات   اربع قالهن خير البريه
اتق المشبهات وازهد ودع ما   ليس يعنيك واعملن بنيه

وقال اخر

عمر الفتى ذكره لاطول مدته ومونه خزيه لا يومه الداني
فاحي ذكرك بالاحسان تزرعه يجمع به لك في الدنيا حياتان

وقال ابن جابر الاندلسي

عمل ان لم يوافق نية فهو غرس لا يرى منه ثمر
انما الاعمال بالنيات قد نصه عن سيد الخلق عمر

وقال ابيوردي

عندي لاهل الحمى والركب مرتحل قلب يشيعهم او مدمع همل
اما الفؤاد فلا يبغي بهم بدلاً وهل عن الرّوح ان فارقتها بدل
فأت ولم تك نفسي بعد فرقتها ترجو الحيوة ولكن اخر الاجل

حرف العين

والابيات فارسية

قال اخر

عادت كردون چواتيان برخلاف مطلب است
من فراق يارخواهم چونكه وصلم آرزو است

عاقلا كر پيش بيني درعمل كن چارچيز خوردن و پوشيدن و بخشيدن وفكر مآل

وقال اخر

عجبي نيست اكرزنده شودجان عزيز چون ازان يارجدا مانده پيامي برسد

وقال حالئ

عدو شود سبب خير اكرخدا خواهد خمير مايهٔ دكان شيشه كر سنك است

وقال اخر

عزت اين در چنين كرد اقتضا كزدر او دور باشد هركدا

وقال مولانا خالد قدس سره

عزيزا كر زروى غمكسارى خيال دوستان در خاطر آرى
زهجران آب بحرين دوديده ابدبر بندر روم است جارى

وقال اخر

عزيز من چوآزردى كسى را مراعاتش مكن تامى توانى
كه هرچند خدمت از تو بيش بيند مراورا بيش كردد بدكمانى

وقال اخر

عضوى زتو كردوست شود بادشمن دشمن دوشمر تيغ دوكش زخم دوزن

وقال اخر

عشق درهر مشربی کیفیتی دارد عجیب　یك شراب است این ولیکن نشتهٔ دیکر دهد

وقال اخر

علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد　دریغ سود ندارد چورفت کار ازدست

وقال اخر

علما زادهٔ نادان بچه ماند دانی　نسخهٔ معتبر خوش خط بسیار غلط

وقال اخر

علم دادند بادریس و بقارون زروسیم　شد یکی فوق سماك ودکری تحت سمك

وقال حسن

عمرا کرخوش کذرد زندکی خضر کم است　ور تبلخی کذرد نیم نفس بسیار است

وقال اخر

عهد من باتونه عهدی است که تغییر پذیرد
بوستانی است که هرکز بنود بادخزانش

وقال حافظ

عیب است بزرك بر کشیدن خودرا　وز جملهٔ خلق برکزیدن خودرا
از مردمك دیده بباید آموخت　دیدن همه کس راو ندیدن خودرا

وقال اخر

عیب خودرا صلاح چون نکنی　باری از عیب دیکران خاموش

وقال حافظ

عیب رندان مکن ای زاهد پاکیزه سرشت　که کناه دکران برتو نخواهند نوشت

حرف العين

والابيات تركية

قال الشاعر

عارف وحدت اولوب کثرت ياراندن كيچ

راضئ قسمت اولوب غيرت اقراندن كيچ

وقال عالی

عارفلری مذمت ایدر اهل ابتذال شمدی ظرافت اولدی سفاهت دیدکلری

وقال فضولی

عاشق اولدركم قيلار جانن فدا جانانه میل جانان ایتمسون هرکم که قیمز جانه

جاننی جانانه و یر مکدر کمالی عاشقك ویرمین جان اعتراف ایتمك كرك نقصانه

وقال السلطان سليم خان عليه الرحمه

عالم ایچره معتبر برنسنه یوق دولت کبی اولیه دولت جهانده برنفس صحت کبی

وقال وهبی

عالمده نه درویشه نه خودشاهه نیاز ایت برکار که دشوار اوله اللهه نیاز ایت

وقال راغب

عالمده هر کس ایلر خود نجود دعوای زور مرد میدان هنر معلوم اولور روز مصاف

وقال نابی

عدو بندن سنی تبریده اولسه اتفاق اوزره نه باکم وار خلوص البته غالبدر نفاق اوزره

وقال نيلي

عرض ايتمديكم ياره مكر ياره مى قالدى   يا ايتمديكم درد دله چاره مى قالدى

وقال اخر

عسكره ويردى غزا آلتنى شاه جهان   جبه وجوشن وتيغ وتبر وتير وسنان

وقال اخر

علاقه ايلك وجه خدادن غيرى زائددر   جمال لايزاله عاشقم الله شاهد در

وقال راشد

عقد صلح اتحاد ايله بتمله اى پرى   حرف ارباب نفاقه باقمه غوغادر غرض

وقال اخر

علم كسبيله پايهٔ رفعت آرزوى محال ايمش انجق
عشق ايمش هرنه وارسه عالمده علم برقيل وقال ايمش انجق

وقال اخر

علم وعرفان سبب رفعتدر عالم اولمق نه بيوك دولتدر

وقال نصفى

عقله مغرور اولمه افلاطون وقت اولسه لك اكر
براديب كاملى كورد كده طفل مكتب اول

وقال عالى

عنايت هركيمه يوز طوتسه عصيانى حجاب اولمز
كونش طوغد قده زير پردهٔ ظلمت نقاب اولمز

حرف الغين

والابيات عربية

قال الشاعر

غائظ صديقك تكشف عن ضمائره وتهتك الستر عن محجوب اسرار
فالعود ينبيك عن مكنون باطنه دخانه حين تلقيه على النار

وقال ابو صالح اليمامى

غالبت كل شديدة فغلبتها فالفقر غالبني فاصبح غالبي
ان ابده يفضح وان لم ابده يقتل فقبح وجهه من صاحب

وقال ابن الشبل البغدادي

غاية الحزن والسرور انقضاء ما لحيّ من بعد ميت بقاء
صحة المرء للسقام طريق وطريق الفناء هذا البقاء

وقال كشاجم

غبط الناس بالكتابة قوما صرحوا حظهم بحسن الكتابه
واذا اخطأ الكتابة حظ سقطت تاؤه فصارت كئابه

وقال اخر

غرك الدهر بما تهوى فهن واذا ما اخشن الدهر فلن
لا تعاسره وخذ ميسوره وتفنن معه في كل فن

وقال اخر

غسلت وجهي بدمعي يوم فرقتكم وجذوة النار تذكو بين احشائي
فكيف حال محب بات منفرداً مبلبل البال بين النار والماء

حرف الغين

والابيات فارسية

قال الشاعر

غافل منشين كه اين زمانى است عزيز　　هردم كه برآيد از تو جاني است عزيز
عمرى كه بيايد ونجواهد رفتن　　ضائع مكنش كه ميهمانى است عزيز

وقال سعدى

غرض نقشى است كزما بازماند　　كه هستى رانمى بينم بقايى
مكرصا حبدلى روزى برحمت　　كند در حق درويشان دعايى

وقال اخر

غلام همت آن عارفان با كرم　　كه يك صواب به بينند وصد خطا بخشند

حرف الغين

والابيات تركية

قال چلبی زاده

غرض نام نکو تحصیلدر دانایه دنیادن   مراد شاعر انجق اسمدر بیت معادن
گرانبار هنر البته گردن پیچ حیرتدر   نگاه ایتسه ك هویدادر بو معنی شاخ خرمادن

وقال راشد

غفلت مدار معذرت جرم اولورمی هیچ   معفو اولورمی ایلسه فرضا گناه مست

وقال تجلی

غم گیسوی یاردن فریاد   فتنهٔ روزکاردن فریاد

وقال وهبی

غم هجران بنی هم حالت یعقوب ایده‌لی   کریه و نالشمه کلبهٔ احزان اغلار
برف کهساری دخی نالهٔ گرمم اریدوب   یورکی طاشدن ایکن کوه گرانجان اغلار

حرف الفاء

والابيات عربية

قال محبي

فتح الورد في الرياض صباحًا   قبل ما قبل النسيم خدوده
بلع الزعفران فهو لهذا   ضاحك شق من سرور بروده

وقال ابو العتاهيه

فتشت في الدنيا فليس بها   احد اراه لآخر حامد
حتى كأن الناس كلهم   قد افرغوا في قالب واحد

وقال ابو سعيد الرستمي

فتي حاز رق المجد من كل جانب   اليه وخلي كاهلا لحمد ذا ثقل

وقال ابو منصور الهروي

فديتك ليس امسا كي لبخلي   ولكن لا يفي بالخرج دخلي
وفي طبعي السماحة غير اني   على قدر الكساء امد رجلي

وقال البهازهير

فراق ووجد واشتياق ولوعة   تعددت البلوى على واحد فرد
رعى الله اياما تقضت بقربكم   كاني بها قد كنت في جنة الخلد
وكنت لكم عبدًا وللعبد حرمة   فما بالكم ضيعتم حرمة العبد

وقال سعد الدين التفتازاني

فرق فرق الدرس وحصل مالا   فالعمر مضى ولن تنل آمالا

لا ينفعك القياس والعكس ولا افعنلل يفعنلل افعنلا لا

وقال اخر

فصاحة حسان وخط ابن مقلة وحكمة لقمان وزهد ابن ادهم
اذا اجتمعوا في المرء والمرء مفلس ونادوا عليه لا يباع بدرهم

وقال اخر

فضول بلا فضل وسن بلا سنا وطول بلا طول وعرض بلا عرض

وقال اخر

فضول العيش اكثرها هموم واكثر ما يضرك ما تحب
اذا اتفق القليل وفيه سلم فلا ترد الكثير وفيه حرب

وقال اخر

فقدت زمان الوصل والمرء جاهل بقدر لذيذ العيش قبل المصائب

وقال اخر

الفقر يزرى باقوام ذوي حسب وقد يسود غير السيد المال

وقال ابيوردي

فؤاد ببين الظاعنين مروع وعين على اثر الاحبة تدمع
وكيف اداري عبرة سمحت بها وان حضر الواشي وسلمى تودع
فيادهر رفقاً ان بين جوانحي حشاشة نفس من اسىً تتقطع

وقال اخر

فواعجباً ان الصوارم والقنا تحيض بايدي القوم وهي ذكور
واعجب من ذا انها باكفهم توجج نارًا والاكف بحور
واعجب من هذين انك قادر على حسن انصافي وانت تجور
واعجب من هذا وهذا وذا وذا غزال يصيد الاسد وهو نفور
واعجب من هذي العجائب كلها مزارىً قريب والبعيد تزور

وقال السيد احمد الرفاعي قدس سره

في حالة البعد روحي كنت ارسلها   تقبل الارض مني وهي نائبتي
وهذه نوبة الاشباح قد حضرت   فامدد يديك لكي تحظى به شفتي

وقال اخر

في خدمة الخلق ما لنفسي   من جملة الطيبات حصه
شربة ماء والف هم   لقمة خبز والف غصه

وقال القيراطي

في خده الروض فلا تحسبوا   ثلاث شامات بدت عن حقيق
بل كاتب الحسن على خده   نقط بالعنبر شين الشقيق

وقال ابن الرومي

في زخرف القول تزيين لباطله   والحق قد يعتريه سوء تعبير
تقول هذا مجاج النحل تمدحه   وان ذممت فقل قئ الزنابير
مدحاً وذماً وماغيرت من صفة   سحر البيان يرى الظلماء كالنور

وقال اخر

في سعة الارض وفي اهلها   مستبدل بالخل والجار
فمن دنا منك فاهلاً به   ومن تولى فالى النار

وقال اخر

في المهد ينطق عن سعادة جده   اثر النجابة ساطع البرهان
ان الهلال اذا رايت نموه   ايقنت بدراً منه في اللمعان

وقال الصولى

في الناس من لا يرتجى خيره   الا اذا مس باضرار
كالعود لا يعلم ما قدره   الا اذا احرق بالنار

حرف الفاء

والابيات فارسية

قال الشاعر

فراق بزم تواز شرح خامه بيرون است   زنامه پرس كه حال درون من چون است

وقال اخر

فراق تواے مايهٔ زندگی   چه گويم كه باما چهامی كند
بگيتی سيه باد روی فراق   كه ياران زياران جدا می كند

وقال اخر

فرخنده قاصدی كه رسيد ازديار يار   با نامهٔ رقمزده زان كلك مشكبار
گاهی زذوق مقدم اودل كنم فدا   گاهی برای نامهٔ اوجان كنم نثار

وقال اخر

فريادبسی كردم وفريادرسی نيست   گوياكه درين گنبدفيروزه كسی نيست

وقال جلال

فرياد من زدست طبيب است كه دانست
درمان دل ريشم ومرهم نفرستاد

وقال اخر

فصل گل ومل نوای مرغان بهار   حاضر همه وتوغائب ای زيبايار

آندم که توغائبي از ينهام چه سود　　وآندم که توحاضري باينهام چه کار

قال اخر

فلك طبيعت شاکر دشيشه کرداره　　هزار دل شکـند تايکی بدست آرد

وقال اخر

فناپذير بود　هر بنا که مي بيني　　مکر بنای محبت که خالی ازخلل است

وقال حافظ

فيض روح القدس ار باز مدد فرمايد　　دکران هم بکنند آنچه مسيحامی کرد

حرف الفاء

والابيات تركية

قال بليغ

فارسي شعر ياپار رومده شاعر مثلا   روش زاغ اونودر كبكه ايدركن تقليد

وقال شهری

فاش ايتد يكيچون عالمه راز نهانمى   كوزدن بر اقدم عاقبت اشك روانمى

وقال اخر

فردوس حقائق كليدر روى محمد   كلزار ارم سنبليدر موى محمد

آرايش ديباچهٔ اوراق ازلدر   سرشطر شر فنامهٔ ابروے محمد

سرتا بقدم امر ينه رام ايتدى جهانى   اخلاق پسنديدهٔ خوشخوى محمد

وقال حالتي

فرزانهٔ دهر اولمشيدم ليك زمانه   كزديردى بني محنت ايله خانه بخانه

وقال فنى

فرقتكله اوقدر كريه لر ايتدم جانا   بر كوچك صوكورينور اشكمه نسبتله دريا

وقال اخر

فساد اولسه اساسنده بنانك پايدار اولمز   نيچه مسمار همت صرف اولنسه استوار اولمز

وقال اخر

فكر ايتمده درهيئتنى بيت خدانك   بيهوده دكل دتره ديكى قبله نمانك

وقال اخر

فلك آیردی بنی جور ایله جانانمدن   حذر ایتمزمی عجب ناله وافغانمدن
بن نه حاجت که قیلم داغ نهانم شرحن   عاقبت ظاهر اولور چاك کریبانمدن

وقال عاطف

فهم ایتمیان دقائق نقش صانعی   عبرتستان عالمه اعمی کلور کیدر

حرف القاف

والابيات عربية

وقال اخر

قابلتها فرايت صفحت وجهها مرآة حسن بالجمال صقيل
ابكي فانظر دمعي في خدّها تجري فاحسب انها تبكي لي

وقال اخر

قال حكيم قولا في غاية البيان
الصبرصون وعون الاّ على الهوان

وقال اخر

قالوا تزوج فقلت كلاّ لا ابدلن راحتي بقهري
سرور شهر وو زن مهر وقصف ظهر وهم دهر

وقال مجير الدّين بن تميم

قالوا رايناك كلّ وقت تهتم بالشرب والغناء
فقلت الى اني فتى قنوع اعيش بالماء والهواء

وقال المصباح الهروى

قالوا عوى الكلب جدّا وكان قبل ضعيفا
فقلت الامر سهل القوا اليه رغيفا

وقال اخر

قالوا فلان عالم فاضل فاكرموه مثلما يرتضي

فقلت لما لم يكن ذا تقى تعارض المانع والمقتضى

وقال الامام الشافعي رضي الله عنه

قالوا يزورك احمد وتزوره قلت الفضائل لاتفارق منزله
ان زارني فبفضله او زرته فلفضله فالفضل في الحالين له

وقال اخر

قد اولع الناس بالتلاقي والمرء صبّ الى مناه
وانما منهم صديقي من لا يراني ولا اراه

وقال صلاح الدين الصفدي

قد شبه الخال على صدره تشبيه من لاعنده شك
بسبحة من جوهر اودعت حق عقيق ختمه مسك

وقال اخر

قد قال قوم بغير علم ما المرء الا باصغريه
اقول قول امرئ عليم ما المرء الاّ باصفريه

وقال قطامى

قد يدرك المتانى بعض حاجته وقد يكون مع المستعجل الزلل
وربما فات قوماً جلّ امرهم من التاني وكان الحزم لو عجلوا

وقال اخر

قد يغلب المرء بتدبيره الفا ولا يغلبهم بالسلاح

وقال عباس بن الاحنف

قلبي الى ما ضرّني داعي يكثر اسقامي واوجاعي
كيف احتراسي من عقلي اذا كان عدوّي بين اضلاعي

وقال عبدالرحيم العباسى

قلبي من الهجر في اضطراب ياسا كنًا فيه دون ثاني
فكيف عاملته بكسرٍ وما التقى فيه ساكنان

وقال ابن الفارض

قلبي يحدثني بانك متلفي روحي فداك عرفت ام لم تعرف
ما لي سوى روحي و باذل نفسه في حبّ من يهواه ليس بمسرف

وقال البهازهير

قل الثقاة فلا تركن الى احد فاسعد الناس من لا يعرف الناسا
لم الق لي صاحباً في الله اصحبه وقد رايت وقد جربت اجناسا

وقال المظفر الآمدي

قل للذين جفوني اذ لهجت بهم دون الانام وخير القول اصدقه
احبكم وهلاكي في محبتكم كعابد النار يهواها وتحرقه

وقال اخر

قلت لما بدا بخديه سطر يابديعا لنا معانيه تجلى
اعذار حقيقةٌ ام مجاز قال لي انبت الربيع البقلا

وقال اخر

قولا لاحمق يلوي التيه اخدعه لو كنت تعرف ما في التيه لم تته
التيه مفسدة للدين منقصة للعقل مهلكة للعرض فانتبه

وقال ابو نصر

قوم خيامك من ارض تهان به وجانب الذل ان الذل يجتنب
وارحل اذا كان في الاوطان منقصة فالمندل الرطب في اوطانه حطب

حرف القاف

والابيات فارسية

قال الشاعر

قادری بر هرچه میخواهی بجز آزار من　　زانکه کر شمشیر برفرقم زنی آزار نیست

وقال سعدی

قدر مردم سفر پدید کند　　خانهٔ خویش مردرابند است

تابسنك اندرون بود کوهر　　کس چه داند که قیمتش چنداست

وقال ابن یمین

قرنها باید که تاصاحبدلی پیدا شود　　بوسعید اندرخراسان یااویس اندرقرن

سالها باید که تایك سنك اصلی زافتاب　　لعل کردد در بدخشان یاعقیق اندریمن

ماهها باید که تایك پنبه دانه زآب وخاك　　شاهدی راحله کردد یاشهیدی را کفن

وقال اخر

قصهٔ مامی نوشت خاقانی　　قلم اینجارسیدوسر بشکست

وقال اخر

قلم را آن زبان نبود که شرح شوق کوید باز

ورای حد تقریر است شرح آرزومندی

وقال اخر

قلم کرفتم وکفتم سلام بنویسم　　حکایت شب هجران تمام بنویسم

حکایت شب هجران و درد مشتاقی زحد گذشت ندانم کدام بنویسم

قال اخر

قلم مژگان و کاغذ ساختم رخسار زرد خود بخون دل نوشتم مو بمو احوال درد خود

وقال اخر

قلندر مشرب وصوفی نما باش بهفتا دو دو ملت آشنا باش

حرف القاف

والابيات تركية

وقال اخر

قابليت استمز لرقدر وجاهه مقبل اول   شهسوار توسن بخت اول هنرده راجل اول

وقال ناجم مؤلف هذا الكتاب

قالدی سنسز صورت بیجان کبی جانانتم   روحسز در بق بنم تصویرمه اشته بنم

وقال نیلی

قالمزمیان لجهٔ محنتده فلك دل   البته بر مساعدهٔ روزکار اولور

وقال واصف

قامتك سروکبی اوجه ایر یشمش طوته لم

ای نهال چمنستان صفا ما الثمره

فال نابی

قبله کاه صف مقصود اوله مزسین ای دل

سینه چاك اولمیه جق صورت محراب کبی

وقال سلطان سلیمان علیه الرحمة والرضوان

قدیاره کیمیسی عرعر دیدی کیمی الف   جمله نك مقصودی برامارو ایت مختلف

وقال اخر

قضار ابرصپان طاشی برالتون کاسه یی قرسه

نه ارتر قیمتی طاشك نه قیمتدن دوشر کاسه

وقال نظیم

قلب کرم که مرکدر اقبال لابقا　　عشرت میسر اولسه ده عسرت دکلیدر

وقال نابی

قلم اولسون الی اول کاتب بیهده تحریرك　　که فسادرقمی سوز مزی شور ایلر
کاه برحرف سقوطیله ایدر نادری نار　　کاه برنقطه قصور یله کوزی کور ایلر

وقال اخر

قلم فریاد ایدوب اغلر مرکب　　بزه جاهل یوزی کوسترمه یارب

وقال نابی

قلم کبی دل مرکب روسیه کاغد دورو بیلم　　کیمی ایتسه م اوشوخه عرضحالم یازمده محرم

وقال اخر

قند مکرر ایتمك ایچون شهد الفتی　　شیرین هدیه ایتمکه ایتدم جسارتی
مانع ایسه قبوله سنك یمینکز　　کفارته یسارکز ایلر کفایتی
چونکه هدیه اولدی حلاوتده تحاب　　شاهد یتر قبوله تحابوا صراحتی

وقال نابی

قنده برفتنهٔ دزدیده ظهور ایلر ایسه　　ینه باقسه‌ك براوجی غمزهٔ دلده اره چیقار

وقال اخر

قهردن اکراه ایدنلر لطفه اولمز مستحق　　مستحق درد اولا نلر قابل درمان اولور

وقال اخر

قیل صبا کوکلم پریشان اولدیغن جانانه عرض
صورت حالن بو ویران ملکن ایت سلطانه عرض

حرف الكاف

والابيات عربيه

قال ابن المعتز

كان الثريا هوذج فوق ناقة يحث بها حاد الى القرب مزعج
وقد لمعت حتى كان بريقها تواريرفيها زيبق يترجرج

وقال ابن المرتجي

كان الخال في الخد الشمال ظلام الهجر في صبح الوصال

وقال عرقله

كان الخال في الخد اليمين ظلام الشك في صبح اليقين

وقال اخر

كانك من كل النفوس مركب فانت الى كل القلوب حبيب

وقال اخر

الكبر ياس والتواضع رفعة والمزح والضحك الكثير سقوط
والحرص فقر والقناعة نعمة والياس من روح الاله قنوط

وقال اخر

كبر بلا نسب تيه بلا حسب فخر بلا ادب هذا من العجب

وقال اخر

كريم القوم يحقد ثم يعفو ولا يعفو اذا حقد اللئيم

وقال اخر

كل الامور تمر عنك وتنقضي الا الثناء فانه لك باقي
ولو انني خيرت كل فضيلة ما اخترت غير مكارم الاخلاق

وقال الشيخ الشبلي

كل بيت انت ساكنه غير محتاج الى السرج
وجهك المامول حجتنا يوم تاتي الناس بالحجج

وقال اخر

كل الذنوب خفيفة محمولة الا ذنوب اذاعة الاسرار

وقال آخر

كلما ترتقي اليه بوهم من جلال وقدرة وسناء
فالذي ابدع البرية اعلا منه سبحان مبدع الاشياء

وقال اخر

كل من في الوجود يطلب صيدا غير ان الشباك مختلفات

وقال المتنبي

كل من لاقيت يشكو دهره ليت شعري هذه الدنيا لمن

وقال احيحه بن الحلاج

كل الندا اذا ناديت يخذلني الا ندائى اذا ناديت يامالي
فاستغن اومت فلا يغررك ذو نسب من ابن عم ولا عم ولا خال

وقال اخر

كلهم اعمى اذا ما كان خير ولدى الشر بصير وسميع

وقال ناجم مؤلف هذا الكتاب

كم بت اشكو باكيا من هجركم فاسمح بوصل او بوعد منجز

وقال الغزى

كم عالم لم يلج بالقرع باب مني وجاهل قبل قرع الباب قد ولجا

وقال البيوردي

كم من اخ اعددته لشدائدي   حتى بلوت المرّ من اخلاقه
كالملح يحسب سكرا من لونه   ومجسه و يحول عند مذاقه

وقال اخر

كنا جميعًا والدهر يجمعنا   مثل حروف الجميع ملتصقه
واليوم جاء الوداع هدّدنا   مثل حروف الوداع مفترقه

وقال اخر

كن ابن من شئت وكن مؤدبًا   فانما المرء بفضل حسه
وليس من تكرمه لغيره   مثل الذي تكرمه لنفسه

وقال اخر

كن كيف شئت فانّ الله ذو كرم   وما عليك بما تاتيه من باس
الا اثنتان فلا تقربهما ابدًا   الشرك بالله والاضرار بالناس

وقال اخر

كن حمولاً ان عاندتك الليالى   وصبورًا اذا عرتك مصيبه
فالليالي من الزمان حبالى   مثقلات يلدن كل عجيبه

وقال الامام الشافعي رضه

كيف الوصول الى سعاد ودونها   قلل الجبال ودونهن حتوف
والرجل حافية وما لي مركب   والكف صفر والطريق مخوف

وقال ابو تمام

كيف يرجو الحياء منه صديق   ومكان الحياء منه خراب

وقال اخر

كيف يرجى الصلاح من امر قوم   ضيعوا الحزم اي مضاع
فمطاع المقال غير سديد   وسديد المقال غير مطاع

حرف الكاف

والابيات فارسية

قال كليم

کدورت بیشتر آن را که جوهر بیشتر دارد
نمی باشد غبار زنك هرکز تیغ چوبین را

وقال اخر

کذرفتاد بسروقت کشتکان غمت هزارجان کرامی فدای هرقدمت
فکند سروقدت برمن از کرم سایه مباد از سرمن دور سایهٔ کرمت

وقال جامی

کذشت شوکت محمود در زمانه نماند جز این فسانه که نشناخت قدر فردوسی

وقال اخر

کر الف را حرکت نیست چراست الف قد تو شیرین حرکات

وقال اخر

کربهٔ مسکین اکر پرد اشتی تخم کنجشك از جهان برد اشتی

وقال اخر

کر بتو مکتوب ننویسیم عیب ما مکن درمیان راز مشتاقان قلم نا محرم است

وقال اخر

کر بدا نستی که فرقت تو این چنین سخت باشد ودلسوز

ازتو دوری نجستمی هرگز   وزتو غائب نبودمی یك روز

وقال اخر

گر بمیری ودشمنان بخورند   به که محتاج دوستان باشی

وقال کلیم

گرجان بجانان نسپرم من بستهٔ آن نیستم   نتوان بدست پادشه دادن گل پژمرده را

وقال اخر

گرت هواست که دلدار نگسلد پیوند   نگاهدار سر رشته تانگهدارد

وقال قاسم انوار

گر بر سر بیمار درآیی بعیادت   صد سال بامید تو بیمار توان بود

وقال نجم الدین کبری

گردردلت از کسی شکایت باشد   ور دردلت ازو بغایت باشد
زنهار بانتقام مشغول مشو   بدرا بدیٔ خویش کفایت باشد

وقال اخر

گردردلت گذر کنم ازکاردورنیست   خاشاك نیز دردل دریا گذر کند

وقال سعدی

گر درهمه شهر یکسر نیشتر است   در پای کسی رود که درویش تراست
بااین همه راستی که میزان دارد   میل از طرفی کند که او بیش تراست

وقال اخر

گردست بنخل برنهی جود شود   ور پای بخار برنهی عود شود
ورنام توبربام فلك بنویسند   هر عاقبتی که هست محمود شود

وقال اخر

گردن چرانهیم جفای زمانه را   منت چرانهیم بهرکار مختصر
در یاوکوه رابگذاریم وبگذریم   سیمرغ وار زیر پرآریم بحروبر
یابر مراد برسر گردون نهیم پای   یامردوار درسرهمت کنیم سر

وقال اخر

کرسایه نشین سرو باغ ارمی ور جرعه کش مراد ازجام جمی
مغرور مشوکه تازنی چشم بهم از خیل مجاوران کوه عدمی

وقال اخر

کرسنك همه لعل بدخشان بودی پس قیمت لعل وسنك یکسان بودی

وقال اخر

کرشاخ صبوری ببرآید چه عجب ور محنت دورے بسرآید چه عجب
چون دل که خلاصهٔ وجوداست آنجاست آن نیز اکر بر اثر آیدچه عجب

وقال اخر

کرفتد پرتو آن شمع بویرانهٔ ما شمع خورشید بردنور زکاشانهٔ ما
کر بغمخانهٔ ما یار قدم رنجه کند رشك فردوس شودازقدمش خانهٔ ما

وقال ابن یمین

کرکار تونیك است بتدبیر تونیست ورنیز بد است هم ز تقصیر تونیست
تسلیم ورضا پیشه کن وشادبزی چون نیك و بد قضا بتدبیر تونیست

وقال قطب الدین

کرکسی شکرتو فزون کوید شکر توفیق شکر چون کوید

وقال اخر

کرکوهر طاعتت نسفتم هرکز کرد کنه ازچهره نرفتم هرکز
نومید نیم زبارکاه کرمت زیرا که یکی رادو نکفتم هرکز

وقال کمال اسمعیل

کرلاف زنم که یارخوش خوست نهٔ باما بوفا وعهد نکوست نهٔ
زین نادره ترکه از برای تومرا شهری همه دشمنند تودوست نهٔ

وقال اخر

کر لطف تو یاری ننماید زنخست هم توبه شکسته است هم پیمان سست

چون توبه - بامید پذیرفتن تست   تاتو نپذیری نبود توبه درست

وقال اخر

کر مصور صورت آن دلستان خواهد کشید
حیرتی دارم که نازش راچه سان خواهد کشید

وقال الشیخ ابو سعید ابو الخیر قدس سره

کرمن که جمله جهان کردستم   عفوتو امیداست که کیرددستم
کفتی که بروز عجز دستت کیرم   عاجز ترازین مخواه کاکنون هستم

وقال ابن یمین

کر نوازد فلکت غره مشواز پی آن   که صعودی نبود کش نه هبوطی ز پی است
ور بلندی دهدت بخت بدان نیزمناز   کار تفاعی نبود کش نه سقوطی ز پی است

وقال اخر

کرنهٔ همکار بانیکان زهمنامی چه سود   یك مسیح ابرای اکه کردود یکر اعوراست

وقال سعدی

کر هنر مند زاوباش جفایی بیند   تادل خویش نیازارد ودرهم نشود
سنك بدکوهرا کر کاسهٔ زرین شکند   قیمت سنك نیفزاید وزرکم نشود

وقال اخر

کروصف کنم زبان وصف توکراست   ورشکر کنم قوت شکر توکجاست
کر زانکه نمایم بدعا ختم رواست   دردست متاعی که مراهست دعاست

وقال اخر

کسی زچون وچرادم نمی تواندزد   که نقشبند حوادث ورای چون وچراست

وقال اخر

کسی کز صرصر ظلمش دمادم   چراغ عیش مظلومان بمیرد
نمی ترسد ازان کایزد تعالی   اکرچه دیر کیرد سخت کیرد

وقال اخر

کفتم که برآید آبی ازچاه امید   افسوس که دلو نیز درچاه فتاد

وقال اخر

کفتن نیارم بتوراز نهفته را   دانی حدیث کفتهٔ ما ونکفته را

وقال سعدی

کفته بودم چو بیایی غم دل باتو بکویم   چه بکویم چو بیایی غمم ازدل برود

وقال ابو علی بن سینا

کفری چومنی کزاف وآسان نبود   محکمتر ازایمان من ایمان نبود

دردهر چومن یکی وآنهم کافر   پس درهمه دهر یك مسلمان نبود

وقال اخر

کل صبحدمی بخود برآشفت وبریخت   بابادصبا حکایتی کفت وبریخت

بد عهدیٔ دهر بین که کل درده روز   سر بزرد وغنچه کشت وبشکفت وبریخت

وقال اخر

کل همان به که بهرحرف نیند ازدکوش   ورنه دردسرمرغان چمن بسیاراست

وقال اخر

کلك تو بارك الله برملك ودین کشاده   صد چشمه آب حیوان ازقطرهٔ سیاهی

وقال بابا افضل کاشی

کم کوی بجز مصلحت خویش مکو   چیزی که نپرسند توخود پیش مکو

دادند دوکوش ویك زبانت آغاز   یعنی که دوبشنو ویکی بیش مکو

وقال آخر

کم مباش ازدرخت سایه فکن   هرکه سنکش زند ثمر بخشد

از صدف یادکیر نکتهٔ حلم   هرکه سر بردش کهر بخشد

وقال آخر

کنند پنهان بزرکی عیبها را   سواری پردهٔ رفتار لنك است

وقال کلیم

کنون کرزعشهٔ پیری بجام می نمی ماند

چه حاصل کرد هد دوران شراب کامرانی را

زرو یش دیده محروم است کوش ازمژدهٔ وصلش

که دوران بسته بردل چارراه شادمانی را

وقال اخر

که خردم درخور اثبات تونیست اندیشهٔ من بجز مناجات تونیست

من ذات ترا بواجبی کی دانم دانندهٔ ذات تو بجز ذات تونیست

وقال اخر

که ما بود فزون زشمار عفوت افزون ترا زکناه همه

قطرهٔ آب رحمت تو بس است شستن نامهٔ سیاه همه

وقال اخر

کوش بتحسین خط ازهر نمط لیك نه چندان که شوی جمله خط

وقال اخر

کوکب بخت چوطالع شوداز اوج مراد آنچه مقصود بود زود میسر کردد

مدد طالع اکرنیست مرنجان خودرا که اکر روی سوی بحر نهی برکردد

وقال حافظ

کوهر پاك ببایدکه شودقابل فیض ورنه هرسنك وکلی لؤلؤ ومرجان شود

وقال کلیم

کهرخزف بود آنجا که جوهری نبود هنر غریب شد آنجا که امتیاز نبود

وقال اخر

کی بچوکان هوس بردن توان کوی مراد پادرین میدان نهی اول زسر باید کذشت

وقال اخر

کی توانم شکر کردن درخورالآی تو شکرنعمتهای توچند انکه نعمتهای تو

وقال اخر

کی داشتم این کمان که شادم نکنی   کاهی چو زمانه بر مرادم نکنی
با آنکه بیادت کـذرانم همه عمر   عمری کذرانی توکه یادم نکـنی

وقال فتاحی

کیمیا خواهی زراعت کن که کفتند اهل دل
زرع ثلثانش زراست وثلث دیکرهم زراست

وقال انوری

کیمیای کنم ترا تعلیم   کاندرآکسیرو درصناعت نیست
روقناعت کزین که درعالم   کیمیایی به از قناعت نیست

حرف الكاف

والابيات تركية

قال ضيا

كاه ایدر برنشتر مسموم مر همدن ظهور

كاه ايلر نوشدارو كاسهٔ سمدن ظهور

هب مآثر بر مؤثردن بولور فيض وجود

کرچه ایلر صورتا آثار آدمدن ظهور

وقال حشمت

كبار دولت اولمغله کشی میر کلام اولمز   کرانقیمت نکینك اكثرنده نقش نام اولمز

وقال حاذق

كبار دولت دور زمانه عندنده   سخنورانه كرم اكبر كبائر در

وقال اخر

كبارهمانع عزت دكل شفقت كدايانه   ضياء شمس خاورخاكه دوشمكله حقير اولمز

وقال حاذق

کتاب حسن دلبر خال وخط ايله محشادر

كورن دير بارك الله بر عجب ترتيب زيبادر

وقال فيضى

کچدم هوای طرهٔ پر پیچ یاردن   اولدم خلاص کشمکش روزکاردن

وقال نابى

کج نهادان راست طبعان ايله ايتمز امتزاج

اتحادی اولمز انکچون كمانك تير ايله

وقال راغب

كذار باشتاب عمری اشرابه كلوردائم　　لب جوده صماخ جانه جوش ا بدن فریاد

وقال رشدی

كذبى ترك ايت بولق استرسك جهانده احترام
صبح صادق كبى اول كيم خلق ايده سا كه قيام

وقال حسنى

كرداب بحر عشقه اتار عاقبت سنى　　فلك دلی صقين قومه كندی هواسنه

وقال نابى

كردون ويررمی كسه يه شيرازهٔ نظام　　تاصقمينجه منكنهٔ اضطر ابده

وقال حسن چلبى

كرك سنك سيه اولسون كركسه اطلس وخارا
غرض بر بالش راحت بولنمقدر سر التنده

وقال اخر

كرم و سردينه قلمز بوفنا دنيانك　　ايله وقتنی ضائع ديه قيش ياز اوقو ياز

وقال نحيفى

كريم او دركه مجازات عفو ايده خصمه　　فلك مساعدهٔ انتقام ويردكجه

وقال خاقانى

كسمش اتمشدر انی ايتمه جدل　　تيغ (لا يسأل عما يفعل)

وقال اخر

كسم اميدمی الطاف خدادن زيرا　　كرم ولطفى فزوندر بنم اميد مدن

وقال اخر

كلسه جانان كلبهٔ احزانمه اولمز عجيب　　خانهٔ بيماره كتمك رسمدر زيرا طبيب

وقال باقى

كل كولسه دائم اغلسه بلبل عجب دكل　　زيرا كيمينه اغله ديشلر كيمينه كل

وقال عاصم

کلوی قمری کچمش طوقه پای سرودر زنجیر
عجب کیمدر جهان باغنده بیلمم قیددن آزاد

وقال واصف

کمال موجب اولور کسرشان انسانه ثمر اولنجه فزون شاخنی شکست ایلر

قال اخر

کسه یی دلتنك آزار ایتمه سلطانلق بودر
قلب موری دستکاه ایله سلیما نلق بودر
کرچه هر بر درده وارد ربر طبیب چاره ساز
بنضکیر قلب محزون اول که لقمانلق بودر

وقال صاحب

کنج ستمده سر بکریبان صبر اولان کردن دراز عاطفت کردکار اولور

وقال اخر

کنج محنتده دل زاره نه همدم بولنور المٔ عشقی نه شرح ایتمکه محرم بولنور
کرچه خاطرده بولنمز اثر ذوق وسرور دلده امانه قدر استرایسه ك غم بولنور

وقال نورس

کندی الله یاره کسوب ویردیکم قلم فتوای خون ناحقمی یازدے ابتدا

وقال اخر

کندی پرورده بنی آدم ایدرمی پامال آبی سیر ایله که باش اوزره طاشر خاشاکی

وقال اخر

کندوسن کورمکه یوقدر حاجت بیلکه عارف ایله نادانی
زادهٔ طبعی ایله ظاهر اولور هر کسك مرتبهٔ عرفانی

وقال نورس

کوردك تمام کارکه امتحانی بز برمرد کورمدك که اوله خالص العیار

وقال اخر

کور مزنقیصه قدری عوارضله کاملك   شمسك کسوف ایله خلل ایرمز ضیاسنه

وقال عدلی

کوزم یاشینه رحم ایت سورمه دردن   که مردم زاده در دوشمش نظردن

وقال رفیع

کوستر رسك اولمدن کوستر بکا آق سینه یی

یوقسه خسته صوك نفسده نیلسون آینه یی

وقال اخر

کوشهٔ راحت ایدی قبرك عذابی اولمسه

خوش تفرجکاه ایدي محشر حسابی اولمسه

وقال نابی

کوکل نامنده بر غمخوار مز قالمشدی عالمده

اوده واردی سرکوی، دلا آراده وطن طوتدی

وقال طالب

کوکلدر صدق دعوای خلوصه شاهد عادل

میان راست کویان محبتده یمین اولمز

دکلدر مرغ زیرك حیلهٔ صياددن غافل

نوازش کونه عاقل مکردشمندن امین اولمز

وقال اخر

کوی جانان بکا جنت مأوی کورینور   وطنی هر کشینك کندینه اعلا کورینور

وقال نابی

که بلندی پست ایدرکاهی ایدر پستی بلند

مقتضای کردش دولاب عالم بویله در

وقال فائضی

که غبار غم ویررکاهی صونرجام صفا آدمی که اغلادرکه کولدرر دور زمان

وقال عاطف

کیرمز اله تکاسل ایله شاهد امل تحصیل وصل کامه اتك درمیان کرك

وقال نابی

کیمدربزی منع ایلیه جك باغ جناندن موروث پدردر کیررز خانه بزمدر

وقال حاذق

کیمدر بوروزکارده آسوده حال اولان تاریخ سرکذشت سلف از برمده در

وقال کمال

کیمی عرفانه نه طوقندی کیمی جسم وجانه

ذوق ایچون هرنه که یاپدمسه پشیمان اولدم

حرف اللام

والابيات عربية

قال الشاعر

لام العواذل في سوداء فاحمة كانها في سواد القلب تمثال
وهام بالخال اقوام وما علموا انى اهيم بشخص كله خال

وقال اخر

لان فخرت بآباء ذوي حسب لقد صدقت ولكن بئسما ولدوا

وقال اخر

لساني كتوم لاسرارهم ودمعي بسري نموم مزيع
فلولا دموعي كتمت الهوى ولولا الهوى لم يكن لي دموع

وقال عبد الله بن معاوية

لسنا وان احسابنا كرمت يوماً على الاحساب نتكل
نبني كما كانت اوائلنا تبني ونفعل مثلما فعلوا

وقال اخر

لقد صدق الباقر المرتضي سليل الامام عليه السلام
بما قاله في بعض الفاظه قبيح الكلام سلاح اللئام

وقال محمد الشهرستانى

لقد طفت في تلك المعاهد كلها وسيرت طرفي بين تلك المعالم
فلم ارَ الاّ واضعاً كفّ حائر على ذقن او قارعاً سن نادم

وقال اخر

لكل شيء زينة في الورى　　وزينة المرء تمام الادب
قد يشرف المرء بآدابه　　فينا وان كان وضيع النسب

وقال اخر

لم اجد كثرة الاخلاء الا　　تعب النفس في اداء الحقوق
فاصرف الود عن كثير من النا　　س فما كل من ترى بصديق

وقال ابن الرّومي

لم ار شيئًا حاضرًا نفعه　　للمرء كالدّرهم والسيف
يقضي له الدرهم حاجاته　　والسيف يحميه عن الحيف

وقال الاصمعي

لم ار مثل الرفق في لينه　　قد اخرج العذراء من خدرها
من يستعن بالرفق في امره　　يستخرج الحية من وكرها

وقال آخر

لم يبكني الا حديث فراقه　　لما اسر به الى مودّعي
هو ذلك الدر الذي اودعته　　في مسمعي اجريته من مدمعي

وقال اخر

لن تكسر العيدان مجموعة　　وانما تكسر اذ تفرد
كذلك الناس اذا لم تكن　　آراؤهم مجمعة بددوا

وقال سعد بن ليون

لن لمن تخشى اذاه　　والقه في باب داره
انما الدنيا مداراة　　فمن تخشاه داره

وقال اخر

لو ان لي في الحب امرًا نافذًا　　وملكت بسط الارض في التعذيب
لقطعت السنة العواذل كلها　　ولكنت اقلع عين كل رقيب

وقال يحيي بن نزار

لو صدعني دلالاً او معاتبة لكنت ارجو تلافيه واعتذر
لكن ملالاً فلا ارجو تعطفه جبر الزجاج عسير حين ينكسر

وقال اخر

لو قسم الله جزءًا من محاسنه في الناس طرًّا تم الحسن في الناس

وقال اخر

لو علمنا مجيئكم لنشرنا مهج القلب او سواد العيون
وفرشنا على الطريق خدودًا ليكون الممرّ فوق الجفون

وقال اخر

لو كنت ساعة بيننا ما بيننا وشهدت حين نكرر التوديعا
لعلمت ان من الدموع محدثا وعلمت ان من الحديث دموعا

وقال اخر

لولا تطببه فينا لما وجدت يد المنايا الى ارواحنا سبلا

وقال اخر

لها حكمة لقمان وصورة يوسف ونغمة داود وعفة مريم
ولي حزن يعقوب وذلة يونس وآلام ايوب ووحشة آدم

وقال اخر

له خال على صفحات خد كنقطة عنبر في صحن مرمر
والحاظ باسياف تنادي على عاصي الهوى الله اكبر

وقال عنتره

ليت السباع كانت لنا مجاورةً وليتنا لانرى ممن نرى احدا
ان الاسود لتهدى في مرابضها والناس ليس بهاد شرهم ابدا

وقال اخر

ليس الفتى كل الفتى الاّ الفتى في ادبه

وحسن اخلاق الفتى اولى به من نسبه

وقال احمد بن رضى المالقي

ليس المدامة مما استريح له ولا مجاوبة الاوتار والنغم

وانما لذتي كتب اطالعها وخادمي ابداً في نصرتي قلمي

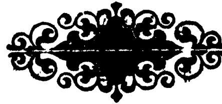
وقال كذا

ليس اليتيم الذي قدمات والده انّ اليتيم يتيم العلم والادب

وقال صفى الحلى

ليهنك ان لي ولداً وعبداً سواء في المقال وفي المقام

فهذا سابق من غير سين وهذا عاقل من غير لام

حرف اللام

والابيات فارسية

قال الشاعر

لائق بنود قطره بعمان بردن　　خاروخس صحرابكلستان بردن
اما چه كنم كه رسم موران باشد　　پای ملخی نزدِ سليمان بردن

وقال كليم

لباس كهنه قدرنيك مردان كم نمى سازد　　اكر جوهرشناسى تيغ راعريان تماشا كن

وقال حافظ

لاله‌ساغر كيرو نركس مست و برمن نام فسق
داورى دارم بسى يارب كرا داور كنم

وقال اخر

لطفت بسوى عالم خاك اركذر كند　　ازعود بيدسا زدو ازذره خوركند
اكسير اعظم است حقيقت عنايتت　　زيرا كه يمن خاصيتش خاك زركند

وقال اخر

لطفت بكرم چارهٔ بيچاره كند　　عدلت ستم اززمانه آواره كند
درموسم عدل توصبارا نبود　　آن زهره كه پيراهن كل پاره كند

وقال اخر

لطف لفظش داده باهم آب وآتش راقرار　　حسن خطش كرده باهم نوروظلمت راقرين
صورت زيباش منشورسعادت راطراز　　نقش لفظش خاتم اقبال و دولت رانكين

وقال اخر

لله الحمد كه آن نقش كه خاطرمى خواست　　آمد آخر زپس پردهٔ تقدير پديد

حرف اللام

والابيات تركية

وقال اخر

لازم كلوردی سرو وچنار اوله میوه دار　　فضل وهنرده مدخلی اولسه قیافتك

وقال راغب پاشا

لاف ايله زبان تفاخر فشان ايله　　بالای بامه چیقمه چورك نردبان ايله

وقال راغب پاشا

لال اولور البت زبان خامهٔ پیچیده موی　　قیلجه غمدن طبع ارباب سخن علتلنور

وقال احمد

لئيمهٔ ربط تعلقدن احتراز ايله　　اميد نفعله جر مضرّت ايتمه صقين

وقال اخر

لباس نو بنو لهای اولان آرایشه مائل　　کمالندن خبرو یر کسه سندن احتشام المز

وقال اخر

لسانا عرضحاله جراتم یوق پیشکا هنده　　مددای خامهٔ مشکلکشا همت سکا قالدی

وقال السلطان مراد الثالث رحمه الله عليه

لطف رحمانه استنادم وار　　فضل حقدن نیجه مرادم وار

چون درست ایتمشم خدایه کوکل　　مدد حقه اعتمادم وار

چالشك ای مجاهدان غزا　　دین یولنده بنم جهادم وار

وقال سامی

لطف سخن نزاکت طبعه نمونه در　　اولمز نمایشی عرضك جوهر اولمسه

وقال نابی

لطفله حاسد بدخواهه ندامت کلمز　　تلخ اولان میوه یه شکرله حلاوت کلمز

حرف الميم

والابيات عربية

قال العميد

ما اكثر الناس بل ما اقلهم والله يعلم اني لم اقل فندا
اني لاغلق عيني ثم افتحها على الكثير ولكن ما ارى احدا

وقال اخر

ما حال قلبي عما كنت تعهده وكيف ينساك عبد انت سيده
اوكيف ينكر ما اوليت من نعم والعين تنظره والقلب يشهده

وقال سيدنا علي رضى الله عنه

ما حوى العلم جميعاً احد لا ولو مارسه الف سنه
انما العلم بعيد غوره فخذوا من كل علم احسنه

وقال اخر

ما الزهد صوم يذوب الصائمون به ولا صلوة ولا صوف على الجسد
لكنما الزهد ترك الشر مضطهداً ونفضك الصدر من غل ومن حسد

وقال ابو سليمان

ما دمت حيا فدار الناس كلهم فانما انت في دار المدارات
من يدر داري ومن لم يدر سوف يرى عما قليل نديماً للندامات

وقال آخر

ما ضاع من كان له صاحب يقدر ان يصلح من شانه

فانما الدّنيا بسكانها وانما المرء باخوانه

وقال الحكيم دانيال

ما عاينت عيناي في عطلتي اقل من جظي ومن بختي
قد بعت عبدي وحماري معًا وصرت لا فوقي ولا تحتي

وقال اخر

ما في زمانك ماجد لوقد تاملت الشواهد
فاشهد بصدق مقالتي او لا فكذبني بواحد

وقال اخر

ما كلف الله نفسًا غير طاقتها ولا تجود يد الاّ بما تجد

وقال ابن الحاج

ما كل من شدّ على راسه عمامة يحظى بسمت الوقار
ما قيمة المرء باثوابه السرّ في السكان لا في الديار

وقال اخر

ما كنت اعلم والضمائر تصدق ان المسامع كالنواظر تعشق
حتى سمعت بذكركم فهويتكم وكذاك اسباب المحبه تعلق

وقال صالح بن عبد القدوس

ما الناس الاّ عاملين فواحد قد مات من عطش وآخر يغرق
والناس في طلب المعاش وانما بالجد يرزق منهما من يرزق

وقال اخر

ما لا يكون فلا يكون بحيلة ابدا وما هو كائن سيكون
سيكون ما هو كائن في وقته واخو الجهالة متعب محزون
يسعى الزكي فلا ينال بسعيه حظًا ويسعى عاجز ومهين

وقال اخر

متى يبلغ البنيان يومًا تمامه اذا كنت تبنيه وغيرك يهدم

وقال ابن الرّاوندي

محن الزمان كثيرة لا تنقضي وسرورها ياتيك كالاعياد
ملك الاكارم فاسترق رقابهم وتراه رقاني يد الاوغاد

وقال اخر

المرء مادام حيا يستهان به ويعظم الرزء فيه حين يفتقد

وقال اخر

مررت على المروة وهي تبكي فقلت على م تنتحب الفتاة
فقالت كيف لا ابكي واهلي جميعاً دون كل الناس ماتوا

وقال منصور الحلاّج

مزجت روحك من روحى كما تمزج القهوة بالماء الزلال
فاذا مسك شيء مسني فاذا انت انا في كل حال

وقال ابن نباته

مسئلة الدّور غدت بيني و بين من احب
لولا مشيبي ما جفت لولا جفاها لم اشب

وقال اخر

معان بديعات النظام يخالها ذوو الفضل درا في العقود منظما
تكاد معانيه خلال سطوره لحسن مباني اللفظ ان تتكلما
تاملت في تركيب اشكال خطه رايت ظلاماً عن ضياء تبسما

وقال ابو فراس

معللتي بالوصل والموت دونه اذا مت عطشاناً فلا نزل القطر
سيذكرني قومي اذا جدّ جدهم وفي الليلة الظلماء يفتقد البدر

وقال اخر

مل عن النمام وازجره فما بلغ المكروه الاّ من نقل
وتغافل عن امورانه ليس يحوى المجد الامن غفل

وقال ابو عبد الله بن خميس الجزائري

من ادّب ابنا له صغيرا قرّت به عينه كبيرا
وارغم الانف من عدوّ يحسد نعمائه كثيرا

وقال ابو العلا

من راعه سبب او هاله عجب فلي ثمانون حولا لا ارى عجبا
الدّهر كالدهر والايام واحدة والناس كالناس والدّنيا لمن غلبا

وقال سلم الخاسر

من راقب الناس مات هما وفاز باللذّة الجسور

وقال اخر

من عادة الدّهر ادبار واقبال فما يدوم له بين الورى حال
وكل شيء من الدنيا له اجل وتنقضى لجميع الناس آجال

وقال اخر

من قال لا في حاجة مطلوبة فما ظلم
وانما الظالم من قال لا بعد نعم

وقال اخر

من عاشر الاشراف عاش مشرفا ومعاشر الارذال غير مشرف
او ما ترى الجلد الخسيس مقبلا بالثغر لما صار جار المصحف

وقال اخر

من كان يرجو نعيما لا زوال له فلا تكن هذه الدنيا له سجنا

وقال اخر

من لم يعدنا اذا مرضنا ان مات لم نشهد الجنازه

وقال صفي الدّين الحلي

من كان يعلم ان الشهد مطلبه فلا يخاف للدغ النحل من الم

وقال اخر

من لم يكن للوصال اهلاً   فكلّ احسانه ذنوب

وقال اخر

من لم يؤدبه والداه   ادّبه الليل والنهار

وقال اخر

من منصفي من عاذل جاهل   يخون باللوم لمن لا يخون
ان قلت ما لومك الا اذى   قال وما عشقك الا جنون

وقال سعد بن ليون

من واصل اللذات لابدّ ان   تعقبه منها الندامات
فخذ من اللذات بعضاً ولا   تسرف ففي الاسراف آفات

وقال ابن الخازن

من يستقم يحرم مناه ومن يزغ   يختص بالاسعاف والتمكين
انظر الى الالف استقام ففاته   عجم ونال به اعوجاج النون

حرف الميم

والابيات فارسية

وقال اخر

ما از تو جدائیم بصورت نه بمعني . چون فاصلهٔ بیت بود فاصلهٔ ما

وقال اخر

ما بیم ودل هزار پاره قربان لبت هزار باره
هرچند غرور حسن داری از عاشق خود مکن کناره

وقال اخر

ما نظر برروی اواز راه معني کرده ایم هرکه مار ابستهٔ صورت شناسد غافل است

وقال اخر

مباش مردهٔ دل وهمدمی جان بکزین که از مصاحبت جان نونیز جان کردی
چوسایه باش ملازم به پیش اهل صفا که آفتاب صفت شهرهٔ جهان کردی

وقال اخر

مرا امید وصال توزنده می دارد وکرنه هردم از هجر نست بیم هلاك

وقال جلال

مرا بتجربه معلوم شددر آخر حال که قدر مرد بعلم است وقدر علم بمال

وقال اخر

مرا رفیقی باید که باربر کیرد نه صاحبي که من ازوی کنم تحمل بار
اکر بشرط وفادو ستي بجای آرد وکرنه دوست مدارش تونیز دست بدار

وقال اخر

مرامکوی که خاموش باش ودم درکش   که درچمن نتوان کفت مزغ راخاموش

وقال ابن یمین

مرد باید که در جهان خودرا   همچو شطرنج باز پندارد
هرچه یابد ازان خصم برد   دانکه دارد نکاه میدارد

وقال اخر

مزغ دست آویزرا چند انکه کس دور افکند
بانشاط بال آید باز چون کویدبیا

وقال اخر

مرهم چونمی نهی مزن زخم آخر   چون دوست نهٔ مباش دشمن باری

وقال اخر

مزن در دادیٔ مکر وحیل دام   که در دام بلا افتي سرانجام

وقال اخر

مست توم ازباده وجام آزادم   مید توم ازوانهٔ ودام آزادم
مقصودمن ازکعبه وبتخانه توی   ورنه من از ین هرد ومقام ازادم

وقال خواجو

مسیح وقتي ازین خسته دم دریغ مدار   زپا درآمد مازمن قدم دریغ مدار
کرم قدم بعیادت نمی نهی باری   تفقدی ززبان قلم دریغ مدار

وقال اخر

مشتاقم ودورم غم جانکاهم ازآنست   مشتاقتران دورترند آهم ازآنست

وقال اخر

مشو با هرکسی ای غنچه باغ حیاهدم   تبسم کردنت با این وآن کل می کنداخر

وقال اخر

مکتوب جانفزای تو آمد بسوی من   کفتم مکر نسیم صبا از چمن رسید

با آسمان بمجمر خورشید عود سوخت   با کاربان مشك زماه ختن رسید

وقال اخر

مکن تاخیر در باب ملاقات   نمی دانی که في التاخير آفات

قال حافظ

مکن زغصه شکایت که درطریق ادب   براحتی نرسید آنکهٔ محنتی نکشید

وقال اخر

مکن زور بر مردم زیردست   که بالای دست تو هم دست هست

وقال حافظ

من اگر نیکم و گر بد تو برو خودرا باش   هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت

وقال اخر

من آنچه شرط بلاغ است باتومی کویم   توخواه ازسخنم پند گیر وخواه ملال

وقال اخر

من اینجا دیرماندم خوار کشتم   عزیز ازماندن دائم شود خوار
چو آب اندرچمن بسیار ماند   عفونت کیرد ازآرام بسیار

وقال اخر

من این آه جگرسوز ازدل پیمان شکن دارم
چرا ازدیکری نالم که درد ازخویشتن دارم

وقال اخر

من باتو بجان ودل تکلف نکنم   دل ملك توشد دران تصرف نکنم
درعهد ووفا اگرزمن جان طلبی   در حال فرستم وتوقف نکنم

وقال فیضی

من براهی میردم کانجا قدم نامحرم است   وزمقامی حرف می کویم که دم نامحرم است
ما اگرمکتوب ننویسیم عیب ما مکن   درمیان راز مشتاقان قلم نا محرم است

وقال ابو سعيد ابو الخير

من بندهٔ عاصیم رضای توکجاست تاریك دلم نور وصفای توکجاست
مارا توبهشت اکر بطاعت بخشی این بیع بود لطف وعطای توکجاست

وقال شاه نقشبند قدس سره

من بی تودمی قرار نتوانم کرد احسان تراشمار نتوانم کرد
کر بر تن من زبان شود هر مویی یك شکر تواز هزار نتوانم کرد

وقال عطار

من زین دل بی خبر بجان آمده ام وزجان ستمکش بفغان آمده ام
چون کار جهان بامن وبی من یکسان پس من بچه کاردر جهان آمده ام

وقال سلطان سليم عليه الرحمه

من شاخ درخت سایه پروردینم من هیچ حریص باده ونرد ینم
کر بر سرسرکشان بزور بازو معجر ننهم همچو زنان مردینم

وقال اخر

من شکر چون کنم که همه نعمت توم نعمت چه کونه شکر کند بزبان خویش

وقال حافظ

من که باشم که بران خاطرعاطر کذرم لطفها می کنی ای خاك درت تاج سرم

وقال ايضاً

من که درهیچ مقامی نزدم خیمهٔ انس پیش تورخت بیفکندم ودل بنهادم

وقال اخر

من وفایی ندیده ام زکسان کر تودیدی سلام من برسان

وقال اخر

من یکی کوهرم فتاده بخاك ازره تربیت مرا بر دار
کرچه باشد بنزد همت تو کوهر ازخاك بر کرفتن عار

وقال نصیر طوسی

موجود بحق واحد اول باشد　　باقی همه موهوم ومخیل باشد
هر چیز جز او که آید اندر نظرت　　نقش دومین چشم احول باشد

وقال مدهوش

مونیست برسرم همه خار محبت است　　یك یك بپا خلیده وازسر بدر شده

وقال اخر

مویی شده ام بی خط مشکین رقم او　　کو بخت که آیم بزبان قلم او

وقال وحید

می شود این زسك آن کس که بنشینند زپا　　هر که برافتاده کیرد سخت ازسك کمتراست

حرف الميم

والابيات تركية

وقال واصف

ماران كبي بربريني صوقمده ياران برسم هلاهلدر آدى صحبت احباب
دكمز الم كلفتنه صحبتى خلقك راحت بولورعالمده ايدن غرلت احباب

وقال اخر

ماهه چكدم شب هجران علم شعلهٔ آه آه كيم اولمدى اول ماه خبر دارهنوز

وقال اخر

مجنون ايله بز مكتب عشق ايچره اوقوردق
بن مصحفي ختم ايتدم اووالليده قالدے

وقال اخر

محب صادق اودرمقتضاى حال اوزره ياصرف مال ايده احبابنه يابذل وجود

وقال راغب

محرك دل اولور دلربايه محتاجز زمان ضعف قوادر عصايه محتاجز

وقال عاصم

محلده قابليت شرطدر باران نيسانك تماشاقيل كه هر برقطره سى درثمين اولمز

وقال صدقي

مرادم وصل ايكن دوشدم فراقه بوزرمش چاره نه تدبيري تقدير

وقال نابی

مراد ایدنجه مسبب برآدمك کارین   یدتشبثنی جستجو ایدر اسباب

وقال سلطان سلیم

مردم دیده‌مه بیلمم نه فسون ایتدی فلك
گریه‌می قیلدی فزون اشکمی خون ایتدی فلك
شیرلر پنجه قهرمدن اولورکن لرزان
بنی برگوزلری آهویه زبون ایتدی فلك

وقال نصرت علی دهلوی

مضطر بدر دل مجروح قفسده هردم   نه‌اولور باشك ایچون ایلسه‌ك آزاد بنی

وقال فاروق

مرهون غم حسرت اولان خاطرآچلمز   مدیون اولان آدمده شطارت بولنورمی

وقال اخر

مزرع (نحن قسمنا) ده‌کی آب ودانه   چیقارر آدمی بردانه ایچون تاوانه

وقال وهبی

مستغنی ارشاد اولور ارباب حقیقت   سکان حرم نیلر ایمش قبله نمایی

وقال آخر

مظفر وقت فرمتده عدودن انتقام المز   مزوتمند اولان ناکامئ دشمنله کام المز

وقال اخر

معاذ الله طبیعت مستعد صحت اولمزسه   فلاطون اولسه ده اظهار عجز ایلر مداوادن

وقال اخر

مقصود قولا یلقله عزیزم اله گیرمز   چشم ایتدی فدا یوسفه یعقوب محبت

وقال عزّت علی

مکر دشمندن خدر یوقدر دله ناکام ایکن
شرحه‌دن فص نگین آزاده دربی نام ایکن

وقال اخر

منجلی آینهٔ دلده نقوش کائنات   ایش اومرآة مجلایه جلاو یرمکده‌در

وقال ابن کمال

منصبده بر اولسه دخی کرعالم‌وجاهل   ظاهرده‌مساوی‌ایسه حقیقتده‌براولمز

التون ایله فرضا که برابرچکیله سنك   وزن ایچره براولمق‌ایله‌قیمتده‌براولمز

وقال اخر

منع ایتمکه تیغ ستم کردش چرخی   عالمده تحمل کبي هر کزهنر اولمز

دفع ایلمکه نا وکني قوس قضانك   البته توکل کبی محکم‌سپر اولمز

وقال راغب پاشا

میانهٔ کفتکوده بدمنش ایهام ایدر قبحن

شجاعت‌عرض‌ایدرکن‌مرد قبطی سرقتن‌سویلر

موافقدر ینه البت مزاجه شیوهٔ حکمت

طبیبك اولسه ده کذبی مریضن صحتن سو یلر

وقال ثابت

میدانه کلدی نعش رقیب نمیمه ساز   قیلدم حضور قلب ایله‌عمرمده برنماز

وقال نورس قدیم

میزانه‌اور کورشد یکك‌اخواني الحذر   رهبر تصور ایلد یکك رهزن‌اولمسون

حرف النون

والابيات عربية

وقال المؤمل بن الاصيل

الناس شتى اذا ما انت ذقتهم   لا يستوون كما لا يستوي الشجر
هذا له ثمر حلو مذاقته   وذاك مر فلا يحلو له ثمر

وقال ابو العتاهيه

الناس في غفلاتهم   ورحى المنية تطحن

وقال اخر

الناس ما استغنيت كنت صديقهم   واذا افتقرت اليهم فهم العدى
ذو المال عندهم يسود بماله   و يزول سودده اذا فقد الغنى

وقال محمد بن الوليد

الناس يهدون على قدرهم   لكنني اهدي على قدري
يهدون ما يفنى واهدي الذي   يبقى على الايام والدهر

وقال المامون الخليفة

نحن في اكمل السرور ولن   ليس الآ بكم يتم السرور
عيب ما نحن فيه يا اهل ودي   انكم غيب ونحن حضور
فاجدوا المسير بل ان قدرتم   ان تطيروا مع الرياح فطيروا

وقال آخر

نديمتي جارية ساقية   ونزهتي ساقية جارية

جارية اعينها جنة   وجنة اعينهاجارية

وقال اخر

نذكر بالرقاع اذا نسينا   ونكتب كلما غفل الكرام
كذاك الام لم ترضع فتاها   مع الاشفاق لو سكت الغلام

وقال ابو عثمان ناجم

نذم زماننا والعيب فينا   ولو نطق الزمان اذا هجانا

وقال اخر

نرجو البقاء كاننا لم نختبر   عادات هذا العالم المشهود

وقال اخر

نسب اضاء عموده في رفعة   كالبدر فيه ترفع وضياء
وشمائل شهد العدو بفضلها   والفضل ما شهدت به الاعداء

وقالى اخر

نعم الاله على العباد كثيرة   واجلهن نجابة الاولاد

وقال اخر

النفس ملاي من المعالي   والكيس صفر الجناب خالي
فليت مالي كمثل فضلي   وليت فضلي كمثل مالي

وقال اخر

النفس تكلف بالدنيا وقد علمت   ان السلامة فيها ترك ما فيها

وقال اخر

نفسي الفداء لغائب عن ناظري   ومحله في القلب دون حجابه
لولا تمتع مقلتي بلقائه   لوهبتها لمبشري بايابه

وقال صلاح الدين الصفدي

نقل الاراك بان ريقة ثغره   من قهوة مزجت بماء الكوثر
قد صح ما نقل الارك لانه   يرويه نصا عن صحاح الجوهري

وقال ديك الجن

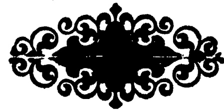
نقل فوادك حيث شئت فلن ترى   كهوى جديد او كوصل مقبل
مالي احن الى خراب مقفر   درست معالمه كان لم يوهل

وقال ابو تمام

نقل فؤادك حيث شئت من الهوى   ما الحب الا للحبيب الاول
كم منزل في الارض يالفه الفتى   وحنينه ابدا لاول منزل

وقال اخر

نكد اللبيب وطيب عيش الجاهل   قد ارشداك الى حكيم كامل

حرف النون

والابيات فارسية

قال الشاعر

ناخوانده نزدکس مرو ارمرد عاقلی تادر بلا و رنج نماند دلت رکرو
عزی است اندران که چرانامدی بیا ذلی است اندران که چرا آمدی برو

وقال خیام

ناکرده کناه در جهان کیست بکو وانکو که نکرد چون زیست بکو
من بدکنم وتوبد مکافات دهی پس فرق میان من وتوچیست بکو

وقال اخر

ناکسی کرازکسی بالانشیند عیب نیست
روی دریا پرخس و پایین دریا کوهراست

وقال اخر

نامردا کرهنر برشود دل برو مبند الماس لکه دار زخر مهره کمتر است

وقال اخر

نامد جواب نامهٔ شوقم مکر زرشك قاصد بدست آن کل رعنانداد

وقال اخر

ناورده بصبح در طلب شامی چند نهناده برون زخویشتن کامی چند
درکسوت خاص آمده عامی چند بدنام کنندهٔ نکو نامی چند

وقال غازی

نام لیلی بسرتربت مجنون مبرید بکذارید که دیوانه قراري کیرد

وقال اخر

نامه کز جانان رسد منشور اقبال من است
مهر او برنامه نقش لوح آمال من است
ذره سان حالم هواداریست آن خورشید را
یك بیك ذرات عالم شاهد حال من است

وقال کلیم

نباشد نیك باطن دربی آلایش ظاهر نبقاش احتیاجی نیست دیوار کلستان را

وقال اخر

نبود رنك دو عالم که نقش الفت بود زمانه طرح محبت نه این زمان انداخت

وقال اخر

نثار کوهر اخلاص هست عادت من اکر قبول تو یابد زهی سعادت من

وقال حافظ

نخست موعظهٔ پیر مجلس این حرف است
که از مصاحب نا جنس احتراز کنید

وقال اخر

نسیم روضهٔ فردوس هیچ دانی چیست پیام یار که ناکه بیار می آید
بدین دیار بران زنده ام که که کاهی نسیم لطف شمازان دیار می آید

وقال اخر

ام بی نظام ارکافرم خواند چراغ کذب رانبود فروغی
مسلمان خوانمش زیرا که نبود مکافات دروغی جزدروغی

وقال اخر

نظری بکار من کن که زدست رفت کارم بکسم مکن حوالت که بجز تو کس ندارم

وقال حافظ

نعمت فردوس زاهد را و مارا روی دوست قیمت هر کس بقدر همت والای اوست

وقال اخر

نماند هیچ کس در زیر کردون اکرشه کر کدا کرنیك کردون

وقال سلطان سلیم رحمه الله

نمیخواهم سلیمی پادشاهی بندهٔ یارم که من شاهنشهی از بندکیٔ خویشتن دارم

وقال اخر

ننشسته یکی عربده آشوب دکرخاست نارفته یکی فتنه بلای دکر آمد

وقال اخر

نوبت پیری چو زند کوس درد موی سفید از اجل آرد پیام

دل شود از خوشدلی و عیش فرد پشت خم از مرك رساند سلام

وقال شاه مظهر

نه تمتع زد نیانه زدین نصیب مظهر بفنون بی کمالی چه قدر کمال داری

وقال اخر

نوشتهٔ که بمن حال خویش رانبویس نوشتنی نبود حال من بیاو ببین

وقال اخر

نه دولت انکه دیده رویش نکرد نه قوت پا که ره بکویش سپرد

ای کاش رساند بخنی قاصد ازو تایکدو نفس بکفتکویش کذرد

وقال اخر

نیك بخت آن کسي بودکه دلش آنچه نیکو دروست بپذیرد

دیکران را چو پند داده شود او ازان پند بهره برکیرد

وقال اخر

نبیند یشی ازان روزی که دروی جکرها خون ودلها ریش بینی

دهندت نامهٔ اعمال وکویند بخوان تا کردهای خویش بینی

مکن بدورکنی باری دران کوش که اندرنامه نیکی بیش بینی

حرف النون

والابيات ترکیة

وقال ابن کمال

نا اهل اولور معارض اهل هر احمده بولنور ابو جهل

وقال راغب

نادر بولنور طینت کاملده قصور کم مایه دن ایلرنه کیم ایلرسه ظهور

وقال فصیح دده

ناز ایتسه نوله جهانده اول کل برغنچه وصد هزار بلبل

وقال سامی

نامی چیقار بیاضه سیهروی کچروك تقریر ایدر بوراست پیامی نکین بکا

وقال رطدی

نقدك وارایسه دلبری تسخیره نه حاجت ای دل بوایمش چاره‌سی تدبیره نه حاجت

وقال اخر

نکه کلچین حسرت دامنم پرخار محنتدر کل ای بلبل بنمچون ناله قیل کیم وقت فرقتدر

وقال نظمی

سون اهل دلك رتبه سنی هر اشخاص عوام شهر اوله مز داخل مجالس خاص

وقال ناشد

نه تعلیماً وتعلمدن نه خود استاددن کوردم

نه کوردمسه فلکدن فیض استعداددن کوردم

وقال اخر

نقدر شعله فروز اولسه ده شمع ظالم آه مظلوم اید البته سونر چوق سودمز

وقال لمعی

نه زمان ایتمیه یم جرم دیدمسه ایتدم   توبه بر داخی ییوك سویلیه یم یاربی

وقال عزت

نه کندی قدرینی بیلدی نه عاشق زارك   زمان حسنی هبا کچدی حیف اودلدارك

حرف الواو

والابيات عربية

قال المتنبي

واتعب خلق الله من زاد همه　　وقصر عما تشتهي النفس وجده

فلا مجد في الدنيا لمن قلّ ماله　　ولا مال في الدّنيا لمن قل مجده

وقال الاحنف

واحلم في المنام بكل خير　　فاصبح لا اراه ولا يراني

ولو ابصرت شرًّا في منامي　　لوافي الشر من قبل الاذان

وقال ابو سليمان الخطابي

وادّ بني الزمان فما ابالي　　هجرت فلا ازار ولا ازور

ولست بقائل ما عشت يوماً　　اسار الجند ام رحل الامير

وقال المتنبي

واذا اتتك مذمتي من ناقص　　فهي الشهادة لي باني كامل

وقال ابو دلف

واذا الدّيار تنكرت احوالها　　فدع الديار واترك التحويلا

ليس المقام عليك حتماً لازماً　　في موضع يضع العزيز ذليلا

وقال الزمخشري

واذا رايت صعوبة في مطلب　　فاحمل صعوبته على الدينار

وابعثه فيما تشتهيه فانه　　حجر يلين قوة الاحجار

وقال اخر

وإذا الفتى لاقى الحمام رايته لولا الثناء كانه لم يولد

وقال المتنبي

واذا كانت النفوس كبارا تعبت في مرامها الاجسام

وقال اخر

واذا الكريم اتيته بخديعة فرايته فيما تريد يسارع
فاعلم بانك لم تخادع عاقلاً لكنه من فضله يتخادع

وقال اخر

واذا هممت بامر سوء فاتئد واذا هممت بامر خير فافعل

وقال اخر

واصابة الخلفاء فيما حاولوا مقرونة بكفاءة الوزراء

وقال الشريف الرضي

واكثر من شاورته غير حازم واكثر من صاحبت غير موافق
اذا انت فتشت القلوب وجدتها قلوب الاعادي في جسوم الاصادق

وقال اخر

وامرّ ما لاقيت من الم الهوى قرب الحبيب وما اليه وصول
كالعيس في البيداء اذ تشكو الظما والماء فوق ظهورها محمول

وقال اخر

وان الظلم من كل قبيح واقبح ما يكون من النبيه

وقال ابن دريد

وانما المرء حديث بعده فكن حديثاً حسنا لمن وعى

وقال آخر

وترتاب بالايام عند سكونها وما ارتاب بالايام غير مريب
وما الدهر في حال السكون بساكن ولكنه مستجمع لوثوب

وقال اخر

وترى الناس كثيرًا واذا عدّ اهل الفضل قلوا في العدد

وقال اخر

وحلية كل فتىً فضله وقيمة كل امرء عقله

وقال اخر

ورد البشير بما اقرّ الاعينا وشفى النفوس فنلن غايات المنى
فتقاسم الناس المسرّة بينهم قسماً فكان اجلهم حظًا انا

وقال عباس بن الاحنف

وزهدني في الناس معرفتي بهم وطول اختباري صاحبًا بعد صاحب
فلم تعطني الايام خلاً يسرّني مباديه الاّ ساءني في العواقب
ولا ظلت ادعوه لكشف ملمةٍ من الدهر الاّ كان احدى النوائب

وقال اخر

وشادن من بني النصارى قد خط في خده منه نون
فقلت تهجر فقال سي سي وقلت واصل فقال نونو

وقال ابن الوردي

وشادن يسالني ما المبتدا والخبر
مثلهما لي مسرعًا فقلت انت القمر

وقال المتنبي

وعلاج الابدان ايسر خطبًا حين تعتل من علاج العقول

وقال بكر بن النطاح

وعلى القلوب من القلوب دلائل بالودِ قبل تشاهد الارواح

وقال اخر

وعين البغض تبرز كل عيب وعين الحب لا تجد العيوبا

وقال اخر

وقائلة خل التصابي لاهله فان الصبا بعد المشيب جنون
فقلت لها لاتعذليني فانما الذ الكرى عند الصباح يكون

وقال اخر

وقال يعود الماء في النهر بعد ما عفت عنه آثار وسدت مشارعه
فقلت الى ان يرجع الماء عائدا ويعشب شطاه تموت ضفادعه

وقال اخر

وقد كان حسن الظن بعض مذاهبي فادبني هذا الزمان واهله

وقال الابيوردي

وقصائد مثل الرياض اضعتها في باخل ضاعت به الاحساب
فاذا تناشدها الرواة وابصروا الممدوح قالوا ساحر كذاب

وقال اخر

وكم ليلة بت في كربة يكاد الرضيع لها ان يشيب
فما اصبح الصبح الا اتى نصر من الله وفتح قريب

وقال المتنبي

وكم من عائب قولاً صحيحاً وآفته من الفهم السقيم
ولكن تاخذ الاسماع منه على قدر القرائح والفهوم

وقال اخر

وكنت كرهت لفظ الشيب جداً وان قالوا يكون الشيب زينا
فشين ان قلبت الياء نوناً وعيب ان قلبت الشين عينا

وقال اخر

ولدتك امك يا ابن آدم باكيا والناس حولك يضحكون سرورا
فاحرص على عمل تكون اذا بكوا في يوم موتك ضاحكاً مسرورا

وقال عنتر

ولقد ذكرتك والرماح نواهل مني وبيض الهند تقطر من دمي

فوددت تقبيل السيوف لانها   لمعت كبارق ثغرك المتبسم

وقال الوزير ابوسعد الابى

ولما رايت الدهر لم يرع حرمة   لفضلي وآدابي وعلمي وموضعي
رضيت بجور النائبات وحكمها   فقلت لصرف الدهر ماشئت فاصنعي

وقال الامام الشافعي رضى الله عنه

ولما قسي قلبي وضاقت مذاهبي   جعلت رجائي نحو عفوك سلما
تعاظمني ذنبي فلما قرنته   بعفوك ربي كان عفوك اعظما

وقال كشاجم

وليلك شطر عمرك فاغتنمه   ولا تذهب بشطر العمر نوما

وقال اخر

ولى همة فوق الثريا محلها   ولكن لنجمى في الحضيض نصيب
راى الفلك الدوار سعيى فقال لي   اسائلني حظاً وانت اديب

وقال اخر

وما تنفع الآداب والعلم والحجى   وصاحبها عند الكمال يموت

وقال اخر

وما شاب راسي من سنين تتابعت   عليّ ولكن شيبتني الوقائع

وقال اخر

وما نال المنى في الناس الا   غبي القوم او فطن تغابي

وقال زهير

وما هذه الايام الاّ مراحل   فما اسطعت من معروفه فتزود
اذا ما اتيت الامر من غير بابه   ضللت وان تدخل من الباب تهتدي

وقال اخر

ومن عرف الايام معرفتي بها   يبادر باللذات قبل العوائق

وقال اخر

ومن لم يرضني للعين كحلاً فلا ارضاه للرجلين نعلا

وقال ابو فراس

ونحن اناس لا توسط عندنا لنا الصدر دون العالمين او القبر

تهون علينا في المعالي نفوسنا ومن خطب الحسناء لم يغلها المهر

وقال المتنبي

ومن نكد الدنيا على الحر ان يرى عدوًّا له ما من صداقته بد

وقال آخر

ولا ترخ فعل الصالحات الى غد لعل غدًا ياتي وانت فقيد

وقال آخر

ولا خير في وعد اذا كان كاذبًا ولا خير في قول اذا لم يكن فعل

وقال اخر

ولا يألف الانسان الا نظيره وكل امرء يصبو الى من يشاكله

وقال اخر

ولا يساوي درهمًا واحدًا من لم يكن في كفه درهم

وقال الابيوردي

وهيفاء لا اصغى الى من يلومني عليها ويغريني بها ان اعيبها

اميل باحدى مقلتي اذا بدت اليها وبالاخرى اراعي رقيبها

وقال ابو الفرج بن هند وشاه

ويكاد من كرم الطباع وليدهم يهب التمائم ليلة الميلاد

واذا امتطى مهدا فليس بنيه الا نشيد مدائح الاجداد

حرف الواو

والابيات فارسية

وقال اخر

وصال تست امیدی که ازخد است مرا جزاین امید ندارم خدا کواست مرا

وقال اخر

وفاز عمرو مراد از جهان و بهره زمال حضور وقت زایام وفرصت ازمه وسال
من این خیال تصور کنم فلك کوید زهی تصور باطل زهی خیال محال

وقال اخر

وفا نمودن و بر کشتن وجفا کردن طریق یاری وآیین دوستداری نیست

وقال اخر

وفات به زحیات تا اکر حیات نباشد حیات هیچ نیر زد اکر وفات نباشد

وقال اخر

وقت هر کار نکه دار که نافع نبود نوش دارو که پس ازمرك بسهراب دهند

وقال سلمان

وقت صبح است ولب دجله وهنکام بهار ای پسر کشتیٔ می تاخط بغداد بیار

وقال اخر

وفا زهر که طلب داشتم جفا دیدم جفا همین نه زتوشوخ بیوفا دیدم

وقال ناجم مولف هذا الکتاب

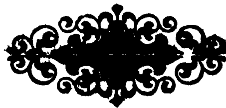
وفارا نام باشد نیست صاحب ندیدم من وفا ازیك مصاحب

نماید کرچه خودرا یار صادق　　ندارد راستی چون فجر کاذب

وقال صائب

وقت آنکس خوش که چون برق از کریبان وجود

سر برون آورد و بر وضع جهان خندید و رفت

حرف الواو

والابيات تركية

قال الشاعر

وسیله جوی همت اولدیغم یاره طویورمشلر نفاق ایتمشلر اما معنوی همت ییورمشلر

وقال اخر

وصلکله شفاویر دل بیماره افندم سودازده عشقه بودر چاره افندم

بلبل کبی فریاد ایدرم ای کل رعنا قهرکله بنی ایلمه آواره افندم

وقال بصیری

وطنك ذوقی ملاقات احبا ایله در بی ملاقات احبا وطنی نیلیه لم

وقال فضولی

وفا هرکسه دن کیم استدم اندن جفا کوردم

کیمی کیم بیوفا دنیاده کوردم بیوفا کوردم

کیمه کیم دردیمی اظهار قیلدم استیوب درمان

او زمدن هم بتر بردرده آنی مبتلا کوردم

فضولی عیب قیلمه یوزچویرسم اهل عالمدن

ندن کیم هر کیمه یوز طوتدم آندن یوز بلا کوردم

وقال نصرت دهلوی

وقف قیلدم سکا بن ملك دل وجان تنی قیلمه سن وقف غم وناله وفریادبنی

وقال اخر

ولدپاك اولور باعث اعزاز پدر دائما تیرویرر قدر کمانه رونق

وقال سامی

ویرمز بنای فقره خلل جوش حادثات غرق ایده من کینه خسی صدهزارموج

وقال اخر

و یرمز وقار ذات فرومایه یه غرور نودولتان جاهه اولور کیمیا عبث

وقال عاشق عمر

ویرم سکاچك بندن الك ای ملك الموت جانانمه نذر ایلدیکم جانه طوقونمه

وقال اخر

و یرن قوت همیشه حقه باطلدر بیلن شکسز

انکچون عصر پیغمبرده اولدی بولهب پیدا

حرف الهاء

والابيات عربية

قال الشاعر

هذا جواب عليل لا حراك به · قد خانه فهمه بل مات خاطره
يشكو عليك بعاداً عنك اتلفه · وطول شوق ونيران تخامره

وقال اخر

هذا زمن الربيع والكاسب فيه · من نادمه الحبيب والكاس بفيه
والعين تصيب كل من تمس فيه · والدهر يقول كلٌ من نم سفيه

وقال ابن الخل

هذا ولهي وكم كتمت الولها · صونا لوداد من هوى النفس لها
يا آخر محنتي ويا اوّلها · آيات غرامي فيك من اوّلها

وقال عبد الرحمن العقيلي

هذي الخدود وهذي الحدق · فليدن من بفؤاده يثق
لو انهمُ عشقوا لما عذلوا · لكنهم عذلوا وما عشقوا

وقال اخر

هذي منازل اقوام عهدتهم · في خفض عيش نفيس ما له خطر
صاحت بهم نائبات الدهر فانقلبوا · الى القبور فلا عين ولا اثر

وقال كشاجم

هتف الديك في الدجى فاسقنيها · خمرة تترك الحليم سفيها

لست ادري من رقة وصفاء هي في الكاس ام الكاس فيها

وقال قيس بن ذريح

هل الحب الا عبرة بعد زفرة وحرّ على الاحشاء ليس له برد
وفيض دموع تستهل اذا بدا لنا علم من ارضكم لم يكن يبدو

وقال الابيوردي

هل الوجد الا لوعة اعقبت اسًا فبالجسم منها نهكة ونحول
او الشوق الاّ ان ترى من تحبه قريبًا ولا يرجى اليه وصول

وقال اخر

هل المسخ الاّ ان ترى العرف منكرًا او الخسف الاّ حين تعلو الاسافل

وقال اخر

هل هي الا مدة تنقضي ما يغلب الايام الا من رضي

وقال اخر

هواي له فرض تلطف او جفا ومورده عذب تكدر او صفا
وكلت الى المحبوب امري كله فان شاء احياني وان شاء اتلفا

وقال ابن الفارض رضي الله عنه

هو الحب فاسلم بالحشا ما الهوى سهل فما اختاره مضنى به وله عقل
وعش خاليًا فالحب راحته عنًا واوله سقم واخره قتل

وقال ابو الفرج الساوي

هي الدنيا تقول بملء فيها حذار حذار من بطشي وفتكي
فلا يغرركم طول ابتسامي فقولي مضحك والفعل مبكي

حرف الهاء

والابيات فارسية

وقال اخر

هران كهتركه بامهتر ستيزد   چنان افتد كه هركز برنخيزد

وقال اخر

هر جا كه مى نشينم وهر سوكه ميروم   دركردنم دودست خيالت حمايل است

وقال اخر

هرجام نشاط راكه بردست نهم   كردون بحسد خسى دران اندازد

وقال ناجم مؤلف هذا الكتاب

هر چند دروتخم فشانديم نشد سبز   جز تخم غمت هيچ بدلى كاشتني نيست

وقال اخر

هرچندفكر مي كنم از هرچه در جهان   نام نكوست حاصل ايام ادمى

وقال كليم

هرچند كه ازخاك بود طينت هردو   خشتى كه بود پخته به ازآدم خام است

وقال اخر

هر چند كه راه ذرهٔ بى روى وراه نيست   كوخويش راو جود نهد پيش آفتاب

تادر هراى او نكند عرض حال خويش   از فيض عام اونبرد روشنى وتاب

وقال سعدى

هرچه رود برسرم چون تو پسندى رواست   بنده چه دعوى كند حكم خداوند راست

وقال حافظ

هرچه هست از قامت ناسازبی اندام ماست
ورنه تشریف توبر بالای کس کوتاه نیست

وقال اخر

هر حکم که از سر یقین است آرایش ملك وزیب دین است
حکمی که بناش بر کمان است آشوب دل وبلای جان است

وقال اخر

هر خوشدلی کز اهل جهان فوت کشته بود
آن رایك لطیفه قضا کرد روزکار
محتاج بود ملك به پیرایهٔ چنین
آخر مراد ملك روا کرد روزکار

وقال اخر

هزدرکه لبت در صدف کوشم ریخت هجران توم زدیدکان بیرون کرد

وقال صاحب

هرد لشدهٔ شعر دلا ویز نکوید هر کشدهٔ راه خرابات نداند

وقال اخر

هردم بکوشم آید از سوز دل صدایی کویاز درد مندان خالی نمانده جایی

وقال اخر

هر شب بجستجوی خیالت روان کنم آب دود یده تاسمك وناله تاسما

وقال اخر

هر شب زغمت میان خون خواهم خفت وز بستر عافیت برون خواهم خفت
باور نکنی خیال خودر ابفرست تادر نکرد که بیتو چون خواهم خفت

وقال اخر

هرکجاساکن شوی اقبال ودولت همنشین هرکجا عزمی کنی همراه خضرالیاس باد

وقال اخر

هر کرا چشم بر حبیب من است   کر بود چشم من رقیب من است

وقال آخر

هر کرا دادم زعزت جای بر بالای چشم   عاقبت مانند ابرو تیغ بررویم کشید

وقال اخر

هر کرا رهبرش غراب بود   منزلش عاقبت خراب بود

وقال اخر

هر کرا کرد خدا بهر بلندی پیدا   کر بری زیر زمین فرق بکردون ساید
آتش هرچند کنی پست کشد سر بفلك   آب هرچند ببالا ببری زیر آید

وقال اخر

هر کز دل ماز درد آسوده نبود   فارغ زغم بوده ونابوده نبود
دست از پی لقمه نکردیم دراز   کان لقمه بصد خون دل آلوده نبود

وقال فخر رازی

هر کز دل من زعلم محروم نشد   کم ماند زاسرار که مفهوم نشد
هفتاد دوده سال فکر کردم شب وروز   معلوم شد که هیچ معلوم نشد

قال اخر

هر کس بقدر خویش کرفتار محنت است   کس راندادة اند برات مسلی

وقال سعدی

هر کس سر سودایی دارند وتمنایی   من بنده فرمانم تادوست چه فرماید

وقال جامی

هر کس که سفر کند پسندیده شود   خاك قدمش چو سرمه دردیده شود
پاکیزه تر از آب نباشد چیزے   هر جا که بسی ملند کندیده شود

وقال اخر

هر کسی بر شعر و بر فرزند خود مفتون بود   کرچه آن فرزند زشت و شعر ناموزون بود

وقال سعدی

هرکو نکند بصورتت میل در صورت آدمی دواب است

وقال اخر

هرکه دارد شعلهٔ ادراك باشد خاکسار زیر خاکستر بود هرجا که آتش پاره ایست

وقال سعدی

هرکه در خوردیش ادب نکنند در برزکی فلاح ازو بر خواست
چوب تررا چنانکه خواهی پیچ نشود خشك جز بآتش راست

وقال صائب

هرکه دستش بر زبان سبقت کند مرد است مرد
ورنه هر ناقص جوانمرد است درمیدان لاف

وقال جامی

هر نقش که برتختهٔ هستی پید است
آن صورت آن کسی است کین نقش آراست
دریای کهن که برزند موجی نو
موجش خوانندو در حقیقت دریاست

وقال ظهیری

هزار دامن کوهر نثار شان کردم که هیچ کس شبه یی بر کنار من ننهاد
هزار بیت بکفتم که آب ازو بچکید که جزز دیده دکرآبم ازکسی نکشاد

وقال اخر

هزار نقش برآرد زمانه ونبود یکی چنانکه درآیینهٔ تصور ماست

وقال اخر

هست جوانمرد درم صد هزار کارچو باجان بود آنجاست کار
یارغرض کوی فراوان بود هرکه کشد بارتو یار آن بود

قال جمال الدین

هست سین سوال وطاء طمع　　آنچه از شعر مقصد شعر است
وین عجب تر نکر که در قرآن　　طاووسین بدء سورهٔ شعراست

وقال حافظ

همای اوج سعادت بدام ما افتد　　اکر ترا نظری بر مقام ما افتد

وقال اخر

همایون نامهٔ تو نقش مانیست　　جواب او نوشتن حدّ مانیست

وقال اخر

همدمی کفت صبر کن زیرا　　صبر کار توخوب و زود کند
آب رفته بجوی باز آید　　کار بهتر از آنچه بود کند
کفتم آب اربجوے بازآید　　ماهئ مرده راچه سود کند

وقال سعدی

همراه اکر شتاب کند همره تونیست　　دل در کسی مبند که دل بستهٔ تونیست

وقال شرف

همراه بدزر هزن بیکانه بد تراست　　باهر نیاز موده رفیق سفر مباش

وقال صاحب

همه در پرده ترامی جویند　　من بی باك عیان میخواهم
تادمی سیر جمال توکنم　　یکدم ازمرك امان میخواهم

وقال اخر

همنشینم بخیال تو و آسوده دلم　　این وصالی است که در پی غم هجرانش نیست

وقال اخر

همیشه تابود اندر جهان کون وفساد　　صبا نقیض دبور و یمین خلاف شمال
خدای عز وجل باد حافظت شب وروز　　دعای زنده دلان باد همدمت مه وسال

وقال اخر

همشه تا که درین کارکاه بوقلون　　بود زسیر مه ومهر کردش مه وسال

علو نیر اقبال تو ببرج شرف زآفتاب فزون باد بی گزند زوال

وقال اخر

همیشه تا که نسیم صبا بگریهٔ ابر دهان غنچه سیراب رابخنداند
لب مراد تو ازخنده هیچ بسته مباد که خصم را اثر خندهٔ توگریاند

وقال اخر

همیشه تامه تابنده از سپهر بلند هلال وبدر شود ز اجتماع واستقبال
بفضل باش نماینده درجهان چون بدر بعمر باش فزاینده در زمان چو هلال

وقال اخر

هنر چو مشك بود مشك کی نهان ماند جهان زنکهت او پرز بو شود ناگاه
برو بکسب هنرکوش کز فضائل او بسیط خاك پراز کفتکو شود ناگاه

وقال الشیخ ابو سعید ابو الخیر قدس سره

هنگام سپیده دم خروس سحری دانی که چرا همی کند نوحه گری
یعنی که نمودند در آینهٔ صبح کز عمر شبی گذشت وتو بی خبری

وقال اخر

هوای دل نتوان جست بی تعنت خلق درخت گل نتوان چید بی تعنت خار
دهان خصم وزبان حسود نتوان بست رضای دوست بدست آرودیگران بگذار

وقال حافظ

هوای کوی تواز سر نمیرود مارا غریب را دل سرگشته باوطن باشد
بیان شوق چه باشد که شرح آتش دل توان شناخت زسوزی که درسخن باشد

حرف الهاء

والابيات تركية

قال الشاعر

هبه سعي وامك كيدر بيانه آخر ديديكن ايدر زمانه

وقال دانش

هب طوبغر يلقله واصل اولور تيرمنزله پكده بيانه اتميه لم استقامتي

وقال كامي

هب مجازات اوزره در قانون چرخ سازكار

چكدى يكى مستك مكر خون دل مينا ايمش

وقال نيف

هر اضطرابك آخرى آسايش اولديغى ظاهر مآل سلسلهٔ كا هواره دن

وقال اخر

هردل كه اسير غم هجران اولمز شايستهٔ ذوق وصل جانان اولمز

هر دردكه وار واردر مانى ولى بيدر دلرك دردينه درمان اولمز

وقال شيخ غالب

هررنكه بو يانده رنك و يرمه مرآة صفايه ژنك ويرمه

وقال اخر

هر كارده عاقل كوزه درسمت سهولت انكشت خرد عقدهٔ دشواره يابشمز

وقال جمعی

هر کس اولسه نوله سرکشتهٔ کرداب الم   دومنی یلکنی یوق کشتی یه دوندی عالم

وقال ثابت

هر کس نوال سفرهٔ خواهشده مستفید   خوان عطیه دن بکامافش نوال عید

وقال اخر

هر کیم ایلرسه تحمل صدمات دهره   بولور البته امور نده خدادن بهره

وقال اخر

همان کندین صانور محننده هر کس اعتقاد نجه
فلك دیرلر بوکا برکسه نك دونمز مراد نجه

وقال حامی آمدی

همتی حاضر اولان مرشد کامل نایاب   بنده بی همت اولان شیخه انابت ایده مم

وقال بلیغ

هنکام خط وصل ایچون اوله مترقب   کوندوز کورایشك هرنه ایسه کیجه یه قالمه

وقال صبحی

هوس زلفك ایله ظلهر اولور دلده مدام   راز سر بستهٔ مضمون (علیکم بالشام)

وقال فائضی

هیچ جمعیت خاطردن اثر کوردکمی   بوقدر مجلسه اوغرار یولك ای باد صبا

وقال نابی

هیچ عرضحال قیدینه دوشمه مرلمکی   تذکیر لطف ترك اد بدرا کابره

وقال اخر

هیچ کسه مشیت خدایی بیلمز   قانون مؤسس قضایی بیلمز
اسناد خطا ایدن نظام قلمه   (جف القلم بما جرا) یی بیلمز

حرف اللام الف

والابيات عربية

قال عبد القاهر الجرجانى

لا تامن النفثة من شاعر ما دام حيا سالما ناطقا
فان من يمدحكم كاذبا يقدر ان يهجوكم صادقا

وقال اخر

لاتجد بالعطاء في غير حق ليس في منع غير ذي الحق بخل
انما الجود ان تجود على من هو للبذل منك والجود اهل

وقال الوزير بن مقلة الخطاط الشهير

لاتحسبوا ان حسن الخط هيمنى ولا طلاوات تلك الطاء والخاء
وانما انا محتاج لواحدة لنقل نقطة تلك الخاء للطاء

وقال اخر

لا تحسبوا شامة في خد عارضه على صحيفة قد راق منظره
وانما خده الصافي تخال به سواد عينيك خالا حين تنظره

وقال اخر

لاتحقرن الراي وهو موافق حكم الصواب اذا اتى من ناقص
فالدهر وهو اجل شيء يقتني ما حط قيمته هوان الغائص

وقال اخر

لاتحقرن ضعيفا في تقلبه ان البعوضة تدمى مقلة الاسد

ولا الشرارة يوماً حين تنظرها　　فربما اضرمت ناراً على بلد

وقال اخر

لا ترجون دوام الخير من احد　　فالشر طبع وفيه الخير للعرض

ولا تظن امرءًا اسدى اليك يدا　　لاجل ذاتك بل اسداه للغرض

وقال ابو بكر الخوارزمي

لا تصحب الكسلان في حالاته　　كم صالح بفساد آخر يفسد

عدوى البليد الى الجليد سريعة　　والجمر يوضع في الرماد فيخمد

وقال مالك الاندلسي

لا تعاد الناس في اوطانهم　　قلما يرعى غريب الوطن

واذا ما شئت عيشاً بينهم　　(خالق الناس بخلق حسن)

وقال الصفي الحلي

لا تعرضن على الرّواة قصيدة　　ما لم تكن بالغت في تهذيبها

واذا عرضت الشعر غير مهذّب　　عدوه منك وساوساً تهذي بها

وقال نصير الحمامي

لا تقل ما حييت الا بخير　　ليكون الجواب خير الديكا

قد سمعت الصدى وذاك جماد　　كل شيء تقول ردّ عليكا

وقال ابن الرومي

لا تلم المرء على بخله　　ولمه ان زاد على بذله

لا لوم في الدنيا على حازم　　يكرم ما يكرم من اجله

وقال اخر

لا تلم المرء على فعله　　وانت منسوب الى مثله

من ذم شيئاً واتى مثله　　فانما دلّ على جهله

وقال اخر

لا تمدحن امرءًا حتى تجربه　　ولا تذمنه من غير تجريب

ان الرجال صناديق مقفلة   وما مفاتيحها غير التجاريب

وقال اخر

لا تياسنّ اذا ما كنت ذا ادب   على خمولك ان ترقى على فلك

بينا ترى الذهب الابريز مطرحاً   على التراب اذ صار اكليلا على ملك

وقال اخر

لا خير في العلم اذا لم يكن   حظ من المال او الجاه لي

والعلم ان لم اك ذا ثروة   انزلني منزلة الجاهل

وقال المتنبي

لا يسلم الشرف الرفيع من الاذى   حتى يراق على جوانبه الدمّ

والظلم من شيم النفوس فان ترى   ذا عفة فلعلة لا يظلم

وقال اخر

لا يكن ظنك الا سيئاً   ان سوء الظن من حسن الفطن

ما رمى الانسان في مغلطة   غير حسن الظن والفكر الحسن

وقال محمد بن بختيار

لا يعرف الشوق الا من يكابده   ولا الصبابة الا من يعانيها

لا توجد حرف اللام الف في الفارسية والتركية

حرف الياء

والابيات عربية

قال الشاعر

يارب جود جرّ فقر امرء   فقام في الناس مقام الذليل
فاشدد عرى مالك واستبقه   فالبخل خير من سوال البخيل

وقال اخر

يارب حيّ ميت ذكره   وميت يحيى باخباره
ليس بميت عند اهل النهى   من كان هذا بعض آثاره

وقال ابن عبد ربه

ياسقيم الجفون من غير سقم   بين عينيك مصرع العشاق
ان يوم الفراق افظع يوم   ليتني مت قبل يوم الفراق

وقال ابن سينا

ياغافلاً عن حركات الفلك   نبهك الله فما اغفلك
مالك للغير اذا صنته   وكلما انفقته منه فلك

وقال ابو منصور

يا قوم ما بي مرض واحد   لكن بي عدة امراض
ولست ادري بعد ذا كله   اساخط مولاي ام راض

وقال اخر

يا كاتباً تنثر اقلامه   من كفه درًّا على الاسطر

كانما القرطاس كافورة وحبره المسك مع العنبر

وقال اخر

يامريض الجفون عذبت قلبا كان قبل الهوى قوياسويا

لاتحارب بناظريك فؤادي فضعيفان يغلبان قويا

وقال الشيخ ابو سعيد ابو الخير قدس سرّه

يامن بك حاجتي وروحى بيديك من غيرك اعرضت واقبلت اليك

ما لي عمل صالح استظهر به قد جئتك راجيًا توكلت عليك

وقال ناجم مولف هذا الكتاب

يانفس لاتطلبي عزًّا بلا ادب ولا علاً في الورى ان لم يكن ذهب

لا تسر في سفها ان نلت مكرمة فبالسفاهة عز المرء ينتهب

وقال اخر

يخوض الشيخ في بحر المنايا و يرجع سالمًاوالبحرطامي

و ياتي الموت طفلا في مهود و يلقي حتفه قبل الفطام

وقال عطاء الله السلمون

يراعك ان ابكيته ضحك الندى وعضبك ان اضحكته بكت العدى

فشيمة هذا ما اعتدى قط داسه وشيمة هذا قط راس من اعتدى

وقال ابن نباته

يقول لك العقل الذي بين الهدى اذا انت لم تدرأ عدوًّا فداره

وقبل يدالجاني الذي لست واصلاً الى قطعها وانظر سقوط جداره

وقال اخر

يكون الخال في خد قبيح فيكسوه الملاحة والجمالا

فكيف يلام ذوعشق على من يراها كلها في الخدّ خالا

وقال المتنبي

يموت راعي الضان في جهله ميتة جالينوس في طبه

وقال الموسوى

يموت قوم ولا ياسى لهم احد　　وواحد موته همّ لاقوام

وقال حبيب بن اوس

ينال الفتى من عيشه وهو جاهل　　و يكدى الذي في دهره وهو عالم

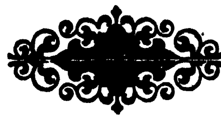
فلو كانت الارزاق تجري على الحجى　　هلكن اذا من جهلن البهائم .

وقال اخر .

يولد اللؤلؤ المنثور منطقه　　و ينظم الدّر بالاقلام في الكتب

وقال اخر

يهوى الثناء مبرز ومقصر　　حب الثناء طبيعة الانسان

حرف الياء

والابيات فارسية

قال حافظ

یاد باد آنکه سر کوی توم منزل بود　دیده را روشنی از خاك درت حاصل بود

وقال اخر

یار آمد و کفت خسته میدار دلت　دائم بامید بسته میدار دلت

مار ابشکستکان نظرها باشد　مار اخواهی شکسته میدار دلت

وقال اخر

یارب بفضل خویش مرا بخش طاعتی　کزوی کناه بنده بطاعت بدل شود

وانکه نکاه دار مرا از جریمهٔ　کو هادم اساس سرای عمل شود

وقال اخر

یارب بکرامات رسول الثقلین　یارب بغزا کنندهٔ بدر وحنین

عصیان مرا بدو نیم کن درعرصات　نیمش بحسن بخش ونیمش بحسین

وقال الشيخ ابو سعيد ابو الخير قدس سرّه

یارب بکشا کره زکار من زار　رحمی که زخلق عاجزم در همه کار

جز درکهٔ توکی بودم درکاهی　محروم ازین در نکنم (یاغفار)

وقال مولانا جلال الدين الرومي قدس سره

یارب چو برآرندهٔ حاجات توی　هم قاضی وکافیٔ مناجات توی

من سر دل خویش چه کویم باتو　چون عالم السرّ والخفیات توی

وقال اخر

یارب در خلق تکیه کاهم نکنی   محتاج گدا و پادشاهم نکنی
موی سیهم سفید کردی زکرم   باموی سفید روسیاهم نکنی

وقال اخر

یارب دل مار اتو برحمت جان ده   درد همه را بصابری درمان ده
این بنده چه داند که چه می باید خواست   داننده توی هر آنچه باید آن ده

وقال الشیخ ابو سعید ابو الخیر قدس سرّه

یارب زدو کون بی نیازم گردان   وز افسر فقر سر فرازم گردان
درراه طلب محرم رازم گردان   راهی که نه سوی تست بازم گردان

وقال ایضا

یارب زگناه زشت خود منفعلم   ازفعل بدوخوی بدخود خجلم
فیضي بدلم زعالم قدس رسان   تامحو شود خیال باطل زدلم

وقال ایضاً

یارب زقناعتم توانگر گردان   وز نور یقین دلم منوّر گردان
احوال من سوخته سر گردان   بی منت مخلوق میسر گردان

وقال اخر

یارب تومرا ایار دمسازرسان   آوازهٔ دردم بهم آوازرسان
آنکس که من از فراق او غمکینم   اورا بمن ومرا باو بازرسان

وقال اخر

یارب بکرم برمن درویش نگر   برحال من خستهٔ دلریش نگر
هرچند نیم لائق بخشایش تو   برمن منگر برکرم خویش نگر

وقال اخر

یارب من اگر گناه بیحد کردم   برجان وجوانی وتن خود کردم
چون برکرمت وثوق کلی دارم   برگشتم وتوبه کردم و بد کردم

وقال اخر

یاری اندر کس نمی بینیم یاران راچه شد دوستی کی آخر آمد دوستداران راچه شد

وقال اخر

یاری از حق بجو که جز فضلش عقدهٔ مشکلات نکشاید

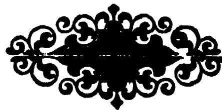
هرچه خواهی از وطلب که جزاو ره بکنج مراد ننماید

وقال حافظ

یوسف کمکشته بازآید بکنعان غم مخوز کلبهٔ احزان شود روزی کلستان غم مخور

وقال ناجم مولف هذا الکتاب

یوسف که ز حسنش قمر وشمس خجل بود از حسرت آن چاه زنخدان بچه افتاد

حرف الياء

والابيات تركية

قال الشاعر

يارب بني سن نطق ايله موساي كمال ايت مجموعه مي سر نسخهٔ ابهاى جلال ايت
مضمون خط يار ايله ويرشعرمه رونق هر بيتمى بر طور تجلاى جمال ايت

وقال اخر

يارب هميشه لطفكي قيل رهنما بكا كوسترمه اولطريقى كه يتمز سكا بكا
بر يرده ثابت ايت قدم اعتبار مى كيم رهبر شريعت اوله مقتدا بكا

وقال عاصم

يارموزون طبع اولور البته داخل صحبته مصرع برجسته هيچ قابلى تضمين اولميه

وقال فصيح دده

ياره شرح سوزدلد رآه وافغاندن غرض عرض داغ سينه درچاك كريباندن غرض

وقال نابى

ينه همجنس بيلور بر برنيك مقدارى يوسفك حسن پدرسوز بنى اخواندن صور

وقال اخر

ينه همجنس چكر بر برنيك غيرتنى زخم مقراضه ويررسوزن انكچون مرهم

وقال فضولى

يوز چيو يرمش خاردن ايرلمق استربى سبب
منعم نا كس كبي اصلندن ايلر عار كل

ترجمته بالفارسي لمؤلف الكتاب

روی خود پیچیده مي خواهد جدائی کل زخار
منعم ناکس صفت دارد زاصل خویش عار

وقال نابي

یوقدر ثبات چونکه جهان خرابده بردر هزار سال ایله یکدم حسابده

وقال آخر

یوق عطای خداده کم وکاست راست دیدی بوسوزی شیخ اجل
فیض کامل عطامی شاملدر هب وسائلده در قصور وخلل

تذييل

قال (ناجم) جامع هذا الكتاب حين تعين رئيس محكمة استيئناف الجزاء بديار بكر. صانها الله من كل آفة ومكر. في مشهوداته اثناء الطريق. وكان عون الله له نعم الرفيق.

(راهنامهٔ ديار بكر)

چون زمستان رفت وآمد نوبهار   بهر آمد رفتنم شد بر قرار

آنكه از شهبا دل مارا ربود   آمد سودا ديار بكر بود

زانكه با امر شهنشاه زمان   كشتم اكنون من رئيس آن مكان

بهر استيناف در حق جزاست   حكم بر اهل جنايت هم سزاست

كرهمي پرسي زتاريخش بدان   يكهزا روسيصد ودو بود آن

(١٣٠٢)

هست اميد ازخدا و از رسول   از عدالت بنودم هركز عدول

بود مقصد چونكه راه آمدم   بر مرام خويشتن باز آمدم

شد عزيمت روز شنبه اي خليل   از (ستانبول) آنمقامي بس جليل

زانكه هست او تختكاه پاد شاه   حضرت (عبدالحميد) دين پناه

ظل يزدان نائب فخر زمان   ملجاء عالم ملاذ انس وجان

تا كه كردد چرخ وتابد مهر وماه   يابد استانبول زآنشه فروجاه

بود كشتي آتشين دوزخ شرار   درششم ساعت شده بروي سوار

راه ماچون بود بر (بحرسياه)   همره ماشد دران عون آله

ماند دوشب بر سرآن بحرما   آب اندر پست ودر با لاسما

صامسون

راهرورا چون توکل لازم است — هر زمان برحق توسل لازم است
حمد لله روز دوشنبه سحر — شد کنار بلدهٔ (صامسون) مقر
اندر آنجابی تعب بیرون شدیم — زآنمقام وزآنمحل ممنون شدیم
یکشبی ماندیم آنجا شاد کام — روزسه شنبه عزیمت شد مرام
هفت مجیدی اجرت کردونه داد — صاحب کردونه نامش بد مراد
او مهاجر بود وشخصي پاکدین — صافدل پاکیزه سیرت هم امین
شد رفیق ره دو ذات نامدار — هرد ویبکباشي ومردکار زار
یك از یشان بود نام او سلیم — وآن دیکر توفیق وذات اوحلیم
ازسما نازل شود چون اسم ذات — شد تفأل زاسم ایشان بر نجات
بهر توفیق وسلامت شد دلیل — (حسبنا الهادی لنا نعم الوکیل)
زان تفأل ترك هروسواس شد — روبراه جانب سیواس شد
راه صافی چون دل مرد خدا — کشته بهر رهروان راه هدا
چشم مي افتاد دررهٔ هر زمان — بر درخت وبرکل وآب روان
فرش کشته باهز اران انبساط — ازکل وزرع وچمن زرین بساط

چقاللی

منزل اول (چقاللی) نام شد — اندر آنجا یکشبی آرام شد
صبحدم پیش از طلوع آفتاب — خاستیم ازخواب نوشین باشتاب
چشم خودر ادرره مقصد کشود — (حوضه وحمام) را منزل نمود

حوضه وحمام

آن محل پاك شد مارا مقر — شب بخوا بیدیم هنکام سحر
عزم ره شد بادلی خالی زغم — بي تعب بی رنج بي بیم والم
تا که شد (اماسیه) شهر شهیر — منزل وآر امکاه دلپذیر

اماسیه

بس جوامع بس بناهای قدیم — دیده شد باساعتی غایت عظیم
درمیان شهر نهری پر جسور — برلب او قصرهای بی قصور
بود آنجا والئ عالی تبار — بانئ شهراه حق کردون وقار
حضرت (رفعت خلیل پاشا) ی راد — آصف دوران وزیر خوش نهاد

داده ازنو او ولایت راحیات | رهروان راساخته راه نجات
بهر شهراه از یمین واز شمال | کرده ازهمت بسی قلع جبال
جسر هارا ساخته غایت جسیم | (نادیاً هذا صراط مستقیم)
فکر او مصروف اندر کارخیر | نه برای نفع ذاتی همچو غیر
تاقیامت سعی او مشکور باد | بر وزیرو والیان دستور باد
رفتم ودیدم جمال پاك او | عقل حیران مانداز ادراك او
اندر آنجاشد شبی آرام وخواب | عزم ره شد باطلوع آفتاب
دیده شد در راه خانی دلپذیر | بانئ آن پادشاهی بی نظیر
روح آن بانی برحمت شادباد | تاقیامت نام خیرش یادباد
بود آن ره بی نشیب وبی فراز | کشت منزل ساحهٔ (چنکل بوغاز)
یك شبی ماندیم آنجا صبحدم | دره مقصود بنهاده قدم
نیست ازره مشکلی حاصل مرا | بلدهٔ (توقات) شد منزل مرا
بلده ایست اندر میان راغها | کرده اطرافش احاطه باغها
از درختان باغها تزیین شده | وزکل وکلزار قصرچین شده
اندر آنجا هادی پاشادیده شد | دیدنش نور دل شوریده شد
چونکه باهم یارو مونس بوده ایم | همدم وهمراه تونس بوده ایم
خواب کردیم اندر آنجا تا سحر | بعد ازان کردیم ما عزم سفر
وقت مغرب واصل منزل شدیم | در (یکی خان) بی تعب نازل شدیم
منزلم شد خانهٔ یك راهبی | مکرم وصاحب ادب خوش مشربی
صبحدم کشتیم از آنجا روبراه | شهر (سیواس) آمده آرا مکاه
میر احمد بود مکتوبی درآن | حضرت شوقی افندی باشد آن
داده مارا دیدنش شوق جدید | کرده ایفا از وفالطف مزید
از کمال خود مرا دعوت نمود | لطف بر لطف ومسرت رافزود
در تکلم درو کوهر باشداو | فهمی پاشا را برادر باشداو

چنکل بوغاز

توقات

یکی خان

سیواس

ناظر عدلیه است آن پر فطن | جملهٔ افکار چون نامش (حسن)
ماند در سیواس دو شب بعد از آن | با رفیقان گشتم اندر ره روان
اجرت گردونه آنجا در فزود | و آنهم از سیواس تا خرپوت بود
هر یکی را قطع شد هجده مجید | شد دعا از بهر (خان عبد الحمید)
ساخته از لطف خود آن پادشاه | در ممالك صد هزاران شاهراه
هر طرف پیدا شده امن و امان | هر جهت معمور و عالم شادمان
شد طریق خیر اساس هر صواب | شاه عادل را ثواب اندر ثواب
فخر کرد آن سرور و سلطان کل | بر جمیع انبیا و بر رسل
بذل کرد آن صاحب خلق عظیم | در حق نوشیروان لطف جسیم
گفت عالم را شرف من داده ام | در زمان شاه عادل زاده ام
رفت و باقی ماند از نوشیروان | نام نیکو بهر آن روح روان
ملك را آید بقا از عدل و دین | کن دعا بهر (امیر المؤمنین)
هست این اخبار چون شهراه راست | باقی امر و حکم (شاهنشاه) راست
آفتاب شوکتش تابنده باد | سایه اش بر فرق ما پاینده باد
راه خدمت از صداقت می شود | نقطهٔ کم شد صدا آفت می شود
از ره صدق و صفا دُرّ سفته شد | آنچه لازم بود در ره گفته شد
بهر راه عدل بس باشد کلام | بر ره مقصود آیم والسلام
چونکه هستم در سفر با اهل راز | باز آیم بر طریق خویش باز
رفته شد آن روز بی رنج و تعب | در (دلیکلی طاش) شد آرام شب
خواب ما را برد آنجا تا سحر | وقت بیداری شده عزم سفر
راه هموار و سپاه نوبهار | بهر استقبال صف صف آشکار
مانده اندك برف بر کهسارها | سیلها می ریخت بر گلزارها
از فراق برف گریان کوهسار | وز سرشك کوه خندان لاله زار
با صفا و بی غم و رنج و کدر | می شدی بر دشت و بر هامون گذر

دلیکلی طاش

آلاجه خان

می‌نمودیم اندر آن ره ما عبور / بادل پرنور و باشوق وسرور
از نسیم ونکهت نوع نبات / در مشام ماشدی بوی حیات
بر سرآن راه نوآمد کذار / تا که شد (آلاجه خان) جای قرار
یك شبی آنجا قرار وخواب شد / از برای ره شتاب وتاب شد

حکیم خانی

اندرآنجا صبح شد آهنك راه / راه ناهموار و پرسنك سیاه
شد (حکیم خانی) نهایت جامرا / وان محل دلکشا ماوی مرا
از برای راحت وبهر منام / خانهٔ محمود افندی شد مقام
داشت از مهمان نوازی شهرهٔ / وز کتابت وز ادب او بهرهٔ
شب بیامدپیش مایك شخص پیر / نکته سنج وخوش زبان روشن ضمیر
سالخوره خورده بین وهوشیار / دیده بودی کرم وسرد روزکار
بود ماموراًن کهن در تلغراف / بود چون نامش فلاطون بیخلاف
همدر آنجا بود یك مردی مدیر / کامل وصاحب خردبود وخبیر
منحصر حکمش بصلح وآشتی / نام عبد الله افندی داشتی

حسن بطریق

اندرآنجاشب بسی خوابیده شد / زانکه‌از دوریٔ ره رنجیده شد
کشته شدبیداردرهنکام چاشت / روی خودراباز اندرره کذاشت
بود بانزدیکی آن ره‌چون‌خراب / شد(حسن بطریق)ماراجای‌خواب
نوجوانی از پی ماشد دوان / کرد اندر خانهٔ خود میهمان
بود یوسف زاده ونامش‌حسین / حفظ کرداند خدا اورا زعین
کشت اندر بحرشادی اوغریق / وقت صبحم بازشد عزم طریق
داشت آن شهراهها هم انتظام / کرچه مانده بعض موقع ناتمام
بارفیقان خود اندرراه کشت / شاکر وداعیٔ ظل الله کشت
چون‌نظر اطراف راکردیده‌شد / قریه بر بالای قریه دیده شد
بود آبادان وخرم هر طرف / یافته ازعدل سلطانی شرف
پهن دشتی درمیانش نهرها / از بزرکی قریه ها چون شهرها

ملاطیه

شاد کردید اندر آنجا دل مرا شد (ملاطیه) بهر شب منزل مرا
هست شهری بس لطیف ودلستان هر طرف بستان و باغ وگلستان
خانه های دلکش وقصر ورواق قبه هایش بود چون سبع طباق
آبها از هر طرف کشته روان از لطافت باغها رنك جنان
دیده شد پاشای شاکر اندرو آن کریم الذات نادر اندرو
جان ودل ازدیدنش مسرور شد وزجمالش دیده ام پر نور شد
کشت ابراهیم افندیٔ رئیس میزبان از بهر ما وهم انیس
ازقدیمی داشت چون الفت مرا کرد اندر خانه اش دعوت مرا
الحق ایفا کرد آن صاحب وفا شرط یاری را تمامی از صفا
ازره صدق وولا دمساز شد خواب ما بر بستر اعزاز شد
سیر شد از خواب تا وقت سحر روز روشن کشت وشد عزم سفر
آمد اندر راه ما نهر مراد بود درطغیان وآبش مستزاد
فلکهٔ موجود بود اندر کنار کشته شد بالای آن فلکه سوار
با کمال سهلی آنجا در کذشت (قاضی کویی) بر لبش منزل بکشت

قاضی کویی

کرد بودند اهل آن ده جمله شان دیدم آنجا عالمی بافضل وشان
بود او حاجی وشخصی با کمال نام او حافظ محمد اهل حال
شب بخوابید اندر آنجا صبح زود رو براه انداخت وشوق ما فزود
قربیٔ مقصد دل ما را کشاد ازنشاطش جسم وجان کردید شاد
آرزوی وصل شوق انکیز کشت آتش عشق ومحبت تیز کشت
چون شود نزدیك ایام وصال دور کردد ازدل عاشق کلال
شد نسیم وصل ما را رهنما بی تعب طی می شدی راه صفا

خرپوت

بر مزارع بر نباتات وچمن می کذشتیم ومفرح جان وتن

مزرعه

تا که شد (خرپوت) ما را آشکار (مزرعه) منزل شد وجای قرار
جای دلکش بود ووالی اندرو حضرت (حاجی حسن بك) بود او

منتظر رائف افندی در طریق　　بهر استقبال آمد آن شفیق
بود اندر محکمه سرکاتب او　　عارف ومعروف ازهر جانب او
هم مرادعوت نمودی آن جناب　　تاشوددرخانه اش آرام وخواب
کردم اول ذات والی را سؤال　　تا کنم اورا زیارت وقت حال
کفت اکنون هست آن ذات کزین　　در میان محکمه چون سامعین
تا که بیند بشنود احکام عدل　　چونکه شد ایام شه ایام عدل
خدمتش رفتم میان محکمه　　مفتخر دیدم زاکرامش همه
دیده شد وهبی افندئ رئیس　　بود او باعلم وباقانون انیس
بودهم محمود افندی آن علیم　　داشت اندر حفظ قرآن عظیم
ذات اورا دیده بودم پیش ازین　　باشریف رشدی افندئ بهین
صاحب علم وعمل بود آن شریف　　کامل ودانا وخطاط ولطیف
عزم ما بود آستانه آن زمان　　حق کند روح شریفش شادمان
بود آنجا یك رشیدی معتمد　　می نمودی اوریاست بر بلد
کاردان وعارف وشیرین زبان　　رهروان رابود غایت مهربان
بود صالح بك معاون اندرو　　کرددعوت جمله راآن نکته کو
حاضر آنجا رشدئ حکمت شیم　　او معارف را مفتش بود هم
می کند از سعی وعرفان فؤاد　　اندر آنجا باب مکتب را کشاد
دیدم انصاری همان یارقدیم　　بود مامور اراضی ومقیم
صحبت دیرینه اش تذکارشد　　همدم وهمر ازو هم افکارشد
این همه بهر اهالی می شود　　حسن همت هم زوالی می شود
ذات او والی وعالی ذات او　　همچو نامش جمله اجراآت او
بود فکر ورای اکرامش حسن　　قول وفعلش بودچون نامش حسن
ارزه جود وکرم دعوت نمود　　عطف ولطف خویش رابرمافزود
کشت دل خورسند ازانعام او　　وزکلام وصحبت واکرام او

مدّت آرام شدسه شب تمام | قصد ماشد بازبر راه مرام
صبحدم خورشید چون شدآشکار | کشتم آنجا بر سراسبی سوار
روبره بنهاد با یار قدیم | یعنی توفیق ورفیق ما سلیم
راه هموار ومتین ور است بود | بر سرهرجوی پل بی کاست بود
هرطرف پرقریه هرجاشهر زار | هر جهت مزروع وهرجا جویبار
آب صافی سوبسو جاری شده | دردل زرع وچمن ساری شده
از نسیم واز هوایش جان ودل | می شکفتی همچو برك غنچه کل
می کذشتیم اندران راه حسن | فارغ از بار ره وقیدرسن
بود پرنور مسرّت آن نهار | جلوه کر هرجا عروسان بهار
قرب ره دیدیم ما در یاچهٔ | پهن چهره صاف وسیمین چهره یی
ضبط کرده جوشش اودشت وکوه | ازتوقف داشت دهشت باشکوه
در کذشیتم از کنارش بی الم | بود نامش(کولجك)لیکن چویم
تنك آمد دشت وصحرا چون برو | در تلاطم آمدو در جستجو
راه برخود حالیا بکشاده است | برشط بغداد روبنهاده است
کرشود فارغ همان صحرا ز آب | قریه‌ها تشکیل کردد بی‌حساب
کشت منزل جنب او(خان کزین) | بی تعب پایین شدازبالای زین
بود آن موقع ولایت را حدود | شادی وشوق وسرورم زان فزود
بهر دفع ماندکی آنجا بشب | چای نوشیدیم باشوق وطرب
داد شرب چای بس لذت مرا | حاصل آمد نشئه عزّت مرا
اندرآن خان خواب کردیم وهمان | صبحکه کشتیم باهمرو روان
ازفروغ شمس دره کوه ودشت | همچو کوه طور غرق نور کشت
هر طرف پیدا ست آثار بهار | هرطرف روداست وجاری جویبار
دیدم آن شهره ممرّ ناس بود | از درسق چون ره سیواس بود
نهرها از یکطرف باما روان | کوهها داده نشان ازآسمان

کولجك

خان کزین

درمیان کوهها راه جدید　　از متانت بود چون راه حدید

جسرها برجوبها دیدم متین　　هر یکی چون سنك خار او رصین

کرچه ازسیلاب در بعض محل　　سنکها افتاده بودی از جبل

رخنه‌ها از سیل آنجا کم نمود　　بود جزئی سنك وهم محکم نمود

اندر آن ره هم عرابه هم دواب　　می تواند بکذرد بی پیچ وتاب

معدن

چونکه (معدن) در کناره ره نمود　　آرزوی دیدنش دلخواه بود

روی کردم سوی آن معدن همان　　تاشود آرام یك ساعت زمان

دیدم آنجانیك مردی مهربان　　بود از پالو ادیب وخوش زبان

او محمد بود وممدوح السیر　　او رئیس بلده را داده خبر

نام او حاجی محمد کشت یاد　　آمد وبرما در مجلس کشاد

اندر آن دم نزدما آمد رئیس　　بود او بهر جزا وهم انیس

هم معاون آمد وکرده سلام　　داشت همچون نام توفیق کلام

کاتب واعضای مجلس دیده شد　　صحبت ایشان مرا بکزیده شد

استراحت حاصل آمد بعد از آن　　عطف کردم من بسوی ره عنان

ارغنی

زان همایون معدن شاه غنی　　کشته عزم آندم بسوی (ارغنی)

ظل کنت کنزًا آن شاه جهان　　وارث کنجینهٔ فخر زمان

او خلیفه است وامیر المؤمنین　　او اولی الامر و امام المسلمین

نام (خان عبد الحمید) است ولقب　　غازی وسلطان عثمانی نسب

او طریق عدل را شهراه کرد　　حق ورا بر جمله شاهنشاه کرد

وصف آنحضرت چو بی پایان بود　　راهرو بر راه خود پویان بود

کشت آنجا صدقی پاشا میزبان　　مهربانی کرد ولطفش را عیان

خانه اش بودی بلند و باصفا　　با تواضع دیدمش هم باوفا

شب بخوابیدیم اندر خانه اش　　بود خوش باخویش وبابیکانه اش

چون شدم بیدار هنکام نماز　　راه مقصود آمده مارا نیاز

شد عبور ما بصحرای عظیم　　ازگل وزرع وچمن مثل نعیم
ره میان زرعها ممدود بود　　ازدو جانب سبزه ها مشهود بود
رفتن آن ره صفائی داشتی　　دردل مرغ وچمن بود آشتی
چون ره،ابر (دوه‌چائی) رسید　　دیدم آنجا کلبهٔ اما جدید
اندر و یك ضابطی نامش علی　　بود چاوش ضبط ور بطش منجلی
کرد اکرام ومرا خدمت نمود　　خواب کردم نزد او تاصبح زود
اندر آنجا نیز کشتم من سوار　　برسر شهراه می آمد کذار
تا که دوشنبه ده‌ودو ازرجب　　پانزده ازماه نیسان بی تعب
واصل شهر (دیار بکر) شد　　منتهای نظم فکر بکر شد
والی آنجا سامح آن پاشای راد　　آن مشیر عسکر وخالص نهاد
از شجاعت کشته در عالم علم　　مفتخر بافضل او سیف وقلم
سیف قهرش دشمن شه رامهات　　خامهٔ اش ملك شهنشه راحیات
زان همیشه می کند آن ذات پاك　　دشمنان دین ودولت را هلاك
زین دمادم کرده آن آصف مقام　　دوستان ملك وملت را بکام
چونکه عون حق رفیق راه شد　　بهر من آنجا اقامتکاه شد
کشت (ناجم) اغرق درنعمای حق　　شکر حق چندانکه نعمتهای حق
کردم استمداد ازحق ورسول　　کشته شد آغاز خدمت باوصول
هست امیدم بتوفیق خدا　　هم بامداد رسول کبریا
جمله خدمتهای من الیق شود　　هم قبول حق وظل حق شود
چونکه شد منظومه ام آخرتمام　　رهروان را (راهنامه) ساخت نام
تحفهٔ باشدسنیه این بیان　　بهر صدر اعظم آصف نشان
آن (سعیدپاشا) که ازرای سدید　　کرده شان ملك وملت را سعید
کرشود مقبول صدر کامکار　　بس بود مارا نشان افتخار
هست (ناجم) کرچه بی نام ونشان　　لطف صدراو را شود ترفیع شان

دوه‌چایی

دیار بکر

کر کند برخاك پست او یك نظر　　کردد از تاثیر آن اکسیر زر
من چه کویم وصف آن صدر سعید　　وصف او از ذات او آمد پدید
از کتاب حضرت منلای روم　　آن جلال الدین ره پیمای روم
هر زمان آید بکوشم این خطاب　　آفتاب آمد دلیل آفتاب
سعد با ایام او همراه باد　　بدر الفخم صدر شاهنشاه باد
نائب فخر زمان ظل مجید　　یعني خاقان زمان (عبد الحميد)
خلد الله تعالى شوكته　　ابد الله واعلى صولته

چون بپایان کشت وختم آمد کلام
بر روان پاك احمد صد سلام

في ١٢ رجب سنة ١٣٠٢
وفي ١٥ نيسان سنة ١٣٠١

تکمیل

تخمیس نفیس علی غزل حضرة مولانا جلال الدّین الرّومي قدّس سرّه العزیز لجامع هذه المجموعه اللطیفه. کملناها به تبرکاً بانفاسه المبارکة الشریفه. لیکون الختم باحسن الکلام. دلیلاً علی حسن الختام.

کر طالب وصلی بدر دوست بیایید — یکره نظر پاك بدان کوی کشائید
وزشوق وصالش بهمین بیت سرایید — (ای در طلب اوشده بیخود بخود آیید)
(سرتا قدمت اوست شماخود بکجایید)

دل منزل آن دلبر موزون حرکات است — جان مظهر اسما وشئونات وصفات است
باخضر اکر راه سکندر ظلمات است — (مقصود ازین ظلمت اکر آب حیات است)
(لب تشنه مباشید که سرچشمه شمایید)

از بیخودی خود نفسی کر بخود آیی — دانی چه بود سلطنت وعرش خدایی
بر درکه او آه مزن کرچه کدایی — (آهی که بر آرید دمادم زجدایی)
(ای بیخبران دردل آن یار درایید)

هر چیز که آید بتو زان یار نکو خوست — زنهار مکن شکوه تو از دشمن واز دوست
دائم حرکات وسکنات همه چون زوست — (بی اونتوان زد نفسی همنفست اوست)
(یکبار بکرد نفس خویش بر آیید)

هان معرفت نفس خود اول بکف آرید   تا بی جهت آن کنز خفی را بتوان دید
هر چند که آیینهٔ اسرار نماید   (آن رتبه ندارید که خود را بشناسید)
(ورنه بخدا مظهر بیچون وچرا یید)

خواهی که شود کشف ترا معنئ موجود   رو پیر طلب پیر که گردد بتو مشهود
وز پیر نماید بتو یك ساجد ومسجود   (بی بدرقه این ره نتوان برد بمقصود)
(پس در طلب پیر طریقت بکر ایید)

تا کی شوی (ناجم) تو اسیر غم دنیا   از خاك گذر کن بسوی عالم بالا
وز ذرّه ببر راه بخورشید معلا   (منلا) صفت از جوی شتابید بدریا)
(چون خضر درین ظلمت اگر طالب ماپید)

﴿ قد تم طبعه في شهر رمضان المبارك ﴾
﴿ سنة ١٣٠٩ ﴾

اصلاح غلط

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٤	١٢	وقرة	وقوة
٤	١٦	وبؤس	وبؤسي
٦	٠٩	مطبوع	مسموع
٥٧	١٧	فوسوده	فرسوده
٦٠	١٣	بیهیوده	بیهوده
٦٣	٢٣	لقول	لیقول
٧٦	١١	هچو	همچو
٨٢	٠٥	تهنا	تنها
٨٤	٠٥	طاقتی	طاقتمی
٨٤	٢٤	بواقمسه	براقمه
٨٦	٠٥	تغیروا	فغیروا
٨٩	١١	من	می
١٢٨	٠١	اطواد	اطوار
١٣٢	٦	حکم	احکم
١٤٩	١٢	صکر	صکره
١٥٥	١٦	سنك	سنکده
١٧٧	٤	فبضله	فبفضله

صحيفة	سطر	خطا	صواب
١٨٣	٥	توادير	قوارير
١٨٤	٣	خبرت	خيرت
١٨٥	١	البيوردى	الا يوردى
١٩١	٧	يحز	بجز
١٩٤	٢	ابدن	ايدن
١٩٧	١٠	عرفانه	وجدانه
١٦٧	١١	ايچون هرنه كه	ناميله نه
٢١١	٥	دانكه	وانكه
٢١١	١٢	دادى	وادى
٢١١	١٤	ميد	صيد
٢١١	١٤	وانه	دانه
٢١١	٢٢	هدم	همدم
٢١٢	٢٠	جلق	جان
٢١٢	٢٢	ميردم	ميروم
٢١٣	٠٨	بغفان	بفغان
٢١٦	٠٩	فغسده	قفسده
٢١٦	١٧	فرمتده	فرصتده
٢١٨	١٥	ولن	ولكن
٢١٩	٠١	اعيهنها	أعينها
٢٢١	٠٤	ركرد	دركرو
٢٢١	١٧	نهناده	ننهاده
٢٢٢	١٩	فردوغي	فروغي
٢٢٢	٢٧	اوچت	اوست

صحيفة	سطر	خطا	صواب
٢٢٢	١٨	بيك	نيك
١٢٤	٢١	ايد	ايله
٣٢٤	٢١	سودفر	سورمز

